

Тиждень

український www.ut.net.ua

Володимир Литвин пророкує розпуск парламенту. Стор. 14

№ 18—19 (27—28) 9 — 15 ТРАВНЯ 2008 р.

ФАШИСТСЬКА ПРОПАГАНДА

Росія ліпить нацистський образ України. Стор. 22

КОРСАРИ DVD-ФОРМАТУ

Хто заробляє на піратському відео. Стор. 24

ХАКЕРИ ВЛАСНОГО ТІЛА

Життя зі вставленим у тіло магнітом. Стор. 66

ТРАВНЯ

НАШІ ВТРАТИ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ. СТОР. 36

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Бензинова криза відмінюється! Пального вистачить на всіх!!!

БЕНЗИН
презентація нової книги **Дмитра Лазуткіна**

у програмі:

- читання нових і легендарних віршів під супровід тамтамів

- відеоряд від проекту "Синтезія"

- шампанське з канистри всім охочим

- акустичний виступ гурту "Пропала Грамота" (фронтмен Павло Нечитайло)

спеціальні гості:

- Сергій Савелій, спортивний коментатор, зірка прямих ефірів
- Леонід Фінкельштейн, головний редактор видавництва "Факт"
- Тарас Федюк, поет, лауреат Шевченківської премії

УВАГА!!!

перші 15 покупців книги "Бензин" отримують у подарунок диск з авторським виконанням творів.

14 травня 18.00
входьте вільними
книгарня "Є"
вул. Лисенка, 3
ст.м. "Золоті ворота"

ОБРАЗ

На вихідні збіглися дві професійні дати: Всесвітній день свободи преси та колишній радянський «День печаті». Існує ще День журналіста України на початку червня, але, попри надмишок свят, престиж репортерської праці в Україні

читачеві інформацію, а захищати його від зайвої інформації. Малюнок Ігоря Лук'яненка

не надто високий. Можливо, тому, що місяць преси, як помітив свого часу один з авторів «Гіжнєня» Александр Гентіс, вже не постачає

не надто високий. Можливо, тому, що місяць преси, як помітив свого часу один з авторів «Гіжнєня» Александр Гентіс, вже не постачає

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчинський
Заступник головного редактора Павло Солодзько
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'яничук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ новин Наталія Васютин
Відділ країни Ігор Кручик
Відділ історії та науки Роман Кабанько
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожилська
Журналісти Анна Бабель, Богдан Буткевич, Василь Васютин, Сергій Гузь, Ірина Загородня, Антон Зюра, Вероніка Кіфчак, Олександра Киринчук, Наталія Петринська, Олена Чекан

Літературний редактор Олександр Григор'єв
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Белов, Кирило Хайлов, Вікторія Буганова
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стоянова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва
Відділ маркетингу Ганна Кашеда

Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ЗД «БЛЦ-ПРИНТ»
 Київ, вул. Довженко, 3
№ зам. 52462
Наклад 30 700
Адреса редакції 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2 А
Юридична адреса 01030, Київ,
 вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Телефон (044) 503 3740
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договоруна
 Передплатний індекс 99319

ДОСИТЬ!

ОЛЕНА ЧЕКАН
журналіст

Знову з жахом чекаю на ці дні. Не вірю, що буде якось інакше, ніж у попередні роки. Може, хіба порідшають колони людей, які пережили війну. Про них не згадували цілий рік — вони нікому не потрібні, але в ці дні... Може, досить жирувати на трагедії принаймні двох поколінь? Досить заробляти політичні рейтинги, нацьковуючи ветеранів ВВВ на ветеранів УПА й навпаки, та як заклинання повторювати в різних контекстах слово «примирення». Пожалійте їх. Всіх. Просто пожалійте. Єдине, що може зробити влада для всіх ветеранів — забезпечити їм достойну старість.

І не треба торочити брехню про примирення в Іспанії. Нема й не може бути ніякого примирення. Ніколи ветеран-республіканець не заїде в кав'ярню, де збираються ветерани-франкісти. І до сих пір вже онуки тих, хто були по різні боки фронту, уникають спілкування. Тихо, не демонстративно, але уникають.

Майже 700 років тому почав писати свою «Божественну комедію» учасник кровопролитної братовбивчої війни у Флоренції Данте Аліґ'єрі. Мрійник і мистик, людина гострих, складних і сильних політичних пристрастей. Чи багато людей в Італії сьогодні знають, до якої партії, гвельфів чи гібеллінів, належав Данте? Думаю, що ні. Але навіть якщо хтось і знає, воно йому не болять, бо минуло 700 років. Може

нам поталанить, і в нас це станеться швидше. А поки що боляче. Всім боляче. Може, хіба крім наших цинічних політиків.

З кожним роком невблаганно меншає ветеранів УПА і ВВВ. Тож давайте винесемо за дужки їхні такі різні правди, їхній вибір, якого, насправді, швидше за все, в них і не було. Вони вже дуже старі та немічні. Вони вже немов діти, які потребують нашого захисту, нашого співчуття, нашої поваги. Поваги хоча б за те, що не ухилилися, коли Історія постукала в їхні двері.

Мій далекий родич, ветеран ВВВ, нагороджений двома орденами Червоного прапора й орденом Червоної зірки, комуніст і заслужений чекіст, який до 1967 року служив на Західній Україні, розповідав, що упівці ніколи не здавалися живими й додав, «якби ми воювали, як бандерівці, німці не дійшли б до Москви». А інший ветеран ВВВ, чудовий радянський поет Давід Самойлов, кулеметник і комсорг розвідроту, кавалер орденів Червоної зірки та Вітчизняної війни I ступеня, лауреат Державної премії СРСР, вірш якого «Сороковые, роковые» звучав чи не на всіх офіційних урочистостях, присвячених Дню Перемоги, ще у 1946 році написав:

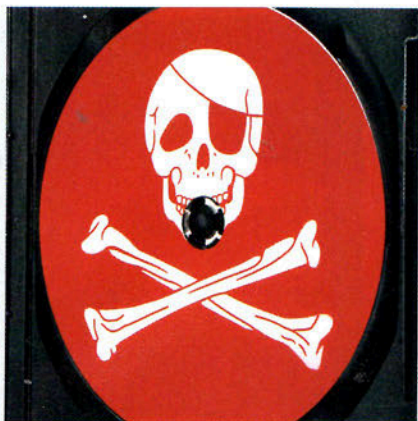
БАНДИТКА

*Я вел расстреливать бангитку.
Она поцады не просила.
Смотрела гордо и сердито.
Платок от боли закусила.
Потом сказала: «Слушай, хлопец,*

*Я все равно от пули сгину.
Дай перед тем, как будешь хлопать,*

*Дай поглядеть на Украину.
На Украине кони скачут
Под стягом с именем Бангеры.
На Украине ружья прячут,
На Украине ищут веры.
Кипит зеленая горилка
В белёных хатах под Березно,
И пьяным москалям с ухмылкой
В затылки тычутся обрезы.
Пора пограбить печенегам!
Пора поплакать русским бабам!
Довольно украинским хлебом
Кормиться москалям и швабам!
Им не жиреть на нашем сале
И нашей водкой не обпиться!
Еще не начисто вписали
Хохлов в Россию летописцы!
Пускай уздечкой, как монистом,
Позвякает бульбаш по полю!
Нехай як хочут комуністи
В своей Руси budouт волю...
Придуманы колхозы ими
Для ротозея и растяпы.
Нам все равно на Украине,
НКВД или гестапо».
И я сказал: «Пошли, гадюка,
Получишь то, что заслужила.
Не ты ль вчера ножом без звука
Дружка навеки уложила.
Таких, как ты, полно по свету,
Таких, как он, на свете мало.
Так помирает тебе в кювете,
Не ожидая трибунала».
Мы шли. А поле было дико.
В дубраве птица голосила.
Я вел расстреливать бангитку.
Она поцады не просила. ■*

У НОМЕРІ

24 КОРСАРИ DVD-ФОРМАТУ
Журналіст **Тижня** продавав піратські диски

28 ПРАВО ПРИПОРТУВАТИСЯ
Чим цінний Одеський припортовий завод

54 НАША ПЕРЕМОГА
Сорок повстанців виграли бій у тисячі фашистів

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.
Малюнок Ігоря Лук'яненка

ОСОБИСТА ДУМКА

2 ДОСИТЬ!
Авторська колонка Олени Чекан

НА ЧАСІ

- 4** ФОТО ТИЖНЯ.
Свято молодості
- 6** ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.
Війна за держмаїно
- 12** СУБ'ЄКТИВ.
Кам'янець і Євро-2012

ВПРИТУА

- 14** ТЕСТУВАЛЬНИК ІСТОРІЇ.
Перше й останнє інтерв'ю Володимира Литвина в кріслі ректора
- 20** БЛОК ВЕРИ ТИМОШЕНКО.
Клони на виборах київського мера
- 22** ...ПЛЮС ГІТЛЕРИЗАЦІЯ ВСІЄЇ КРАЇНИ.
Попит на ляльку Фюрера — брехня світового масштабу
- 24** КОРСАРИ DVD-ФОРМАТУ
Журналіст **Тижня** продавав піратські диски
- 28** ПРАВО ПРИПОРТУВАТИСЯ.
Хто купить Одеський припортовий завод
- 32** «НАЦІ ГАВ-ГАВ!»
Хвиля неонацистських демонстрацій котиться зі Штольберга
- 34** ГАМІВНА СОРОЧКА
ДЛЯ ПСИХІАТРА.
Застрахуватися від хвороби душі неможливо

ТЕМА ТИЖНЯ

36 НАША ПАМ'ЯТЬ
Дідусі й бабусі журналістів **Тижня** у Другій світовій війні

МИ

54 ЯК НАЦІОНАЛІСТИ БИЛИ
НАЦИСТІВ. Сорок повстанців
виграли бій у тисячі фашистів

НАВІГАТОР

- 58** ТАРАСІВ ТУР.
Козацька Україна починається з Канева
- 64** ІЗ СУПУТНИКОМ ПО ЖИТТЮ.
Для тих, кому набридли вітчизняні канали
- 66** ХАКЕРИ ВЛАСНОГО ТІЛА.
Робити з себе кіборга модно
- 68** ДВАДЦЯТЬ ДВОЄ «НЕГРЕНЯТ».
«Формула-1» перетворилася
у гру на вибування
- 70** ФАБРИКА МРІЙ НАШОГО КІНО.
Весняна афіша від експертів «Кінофоруму»
- 72** КІНО І КОНІ. Іда Ворс про те, як коні
з фільму «Мамай» пішли на м'ясо
- 73** НЕ БЛОКБАСТЕРОМ ЄДИНИМ.
Особливості бізнесу продюсерів
та інвесторів
- 74** ЗРОБЛЕНО ВРУЧНУ. Магія графічного
мистецтва Володимира Бахтова
- 76** ВІДГУКИ. Вистави, фільми, виставки,
книги, музичні записи
- 78** АНОНСИ. Коротко про культурні події
- 80** Кілька слів від журналістів **Тижня**

НАШ ТИЖДЕНЬ

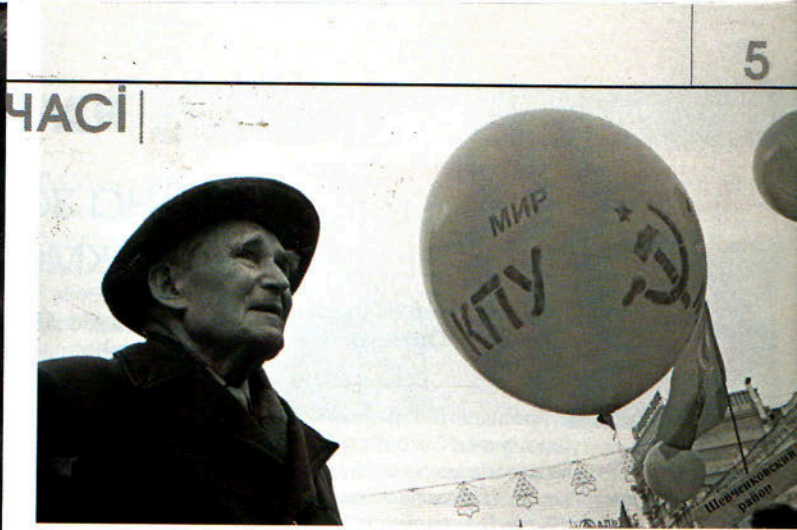

32 «НАЦІ ГАВ-ГАВ!»
Хвиля неонацистських демонстрацій
котиться зі Штольберга

КОЛАЖ: АНДРІЙ ЄРМОЛЕНКО

СВЯТО МОЛОДОСТІ

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

Першотравневі демонстрації цього року в Києві були не такими гучними, як у Гамбурзі чи Берліні: вітрини не трощили, автівок не палили. Зібралися здебільшого літні люди – ті, для кого «День солідарності трудящих світу» (звісно ж, з нужденними й гнобленими) був улюбленим святом із дитинства: червоні прапорці, духовий оркестр, весна... Ні про які конкретні вимоги щодо захисту інтересів робітників – погодинна платня, відпустки, гарантії зайнятості – не йшлося: звичайні заявлені компартійні гасла... Не було серед них одного, найголовнішого: «Поверніть нашу молодість!»

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

РАЙСА БОГАТИРЬОВА
керуватиме складом комісії «Ющенко-Путін»

Президент Віктор Ющенко призначив Секретаря РНБО на ще одну відповідальну посаду – секретаря української частини комісії «Ющенко-Путін». Президент також ухвалив надати їй право вносити у разі потреби зміни до складу української частини Робочої групи.

ВІКТОРІЯ КУТУЗОВА
перемогла в тенісному турнірі

19-річна українка Вікторія Кутузова перемогла в одиночному розряді турніру ITF у Франції з призовим фондом у \$100 000. У фіналі Кутузова переграла Марет Ані з Естонії. Це четвертий одиночний титул ITF у кар'єрі Вікторії та перший цього року.

ІРИНА ЖУРАВСЬКА
здобула титул Міс Україна – 2008

18-річна племінниця Віталія Журавського, заступника мера Києва, отримала корону вартістю \$500 000. У конкурсі брали участь 26 дівчат із різних міст України. До речі, Ірина вже є володаркою титулів Міс Інтернет та віце-міс Донбас Open – 2007.

АЛЬБЕРТ ХОФМАНН
помер від серцевого нападу

Винахідник наркотику LSD помер у своєму будинку в м. Базель (Швейцарія). Хімік вперше синтезував LSD в

1938 році під час дослідів, проте виявити ефекти наркотику йому вдалося в 1943-му після того, як він випадково спожив невелику дозу.

БОРИС ДЖОНСОН
став мером Лондона

Консерватор Джонсон, за якого проголосували 1 168 000 лондонців, переміг лейбориста Кена Лівінгстона. Новому меру 43 роки, він

журналіст. Тим не менше, в пресі його називають клоуном за екстравагантність.

Війна за держмайно

В Україні діє два Фонди держмайна

Ющенко й Тимошенко активно з'ясовують, хто буде головою Фонду державного майна і чи приватизувати Одеський припортовий завод (ОПЗ) [про підприємство читайте на стор. 28]. Кабмін ще в лютому звільнив Семенюк із посади голови ФДМ і висловив бажання приватизувати ОПЗ. Поки триває судова тяганина, сторони вдалися до силових дій. Прем'єрка представила колективові ФДМ призначеного Кабміном в.о. голови фонду Андрія Портнова й оголосила про початок приватизації ОПЗ. Скептики стверджують, що до приходу в політику «кабмінівський» керівник Фонду досить успішно займався рейдерством. Завести Портнова в кабінет глави ФДМ не вдалося, стали на заваді бійці Управління держохорони, лояльного до президента. Тож, за твердженням Кабміну, Портнов контролює лише рахунки Фонду. Валентина Семенюк разом із Секретаріатом президента переконана, що лише парламент, який призначає

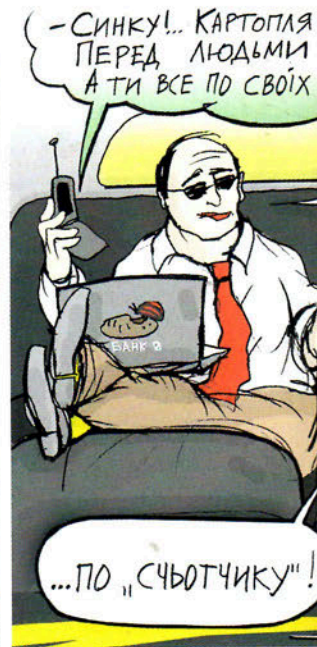

Голови ФДМ: Андрій Портнов і Валентина Семенюк

керівника Фонду, може звільнити її з цієї посади. За її словами, вона контролює печатку та архіви й відсторонила від виконання службових обов'язків свого заступника Дмитра Парфененка, котрий перекинувся на бік Кабміну й опублікував у газеті «Відомості приватизації» оголошення про відновлення конкурсу по ОПЗ (без цієї публікації почати конкурс було неможливо), який має відбутися 20 травня. Однак, не зважаючи на певну ситуацію, заявки на приватиза-

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА
ПОСАДКА

ДРУЖИНА ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА
ЗІБРАЛАСЯ НА ДАЧУ

ТИМ ЧАСОМ...
ЖИРНИЙ

НА ЧАСІ

цію Припортового вже подали більше 10-ти потенційних покупців. Оглядачі заявляють, що термінова приватизація ОПЗ необхідна Тимошенко для того, щоб і далі виплачувати компенсації вкладникам Ощадбанку. Мінімальна ціна продажу ОПЗ – 3 млрд грн. Не виключено, що надзвичайно жорстка позиція Тимошенко пов'язана не лише з коштами – без контролю над ФДМ вона просто не зможе претендувати на роль єдиного центру з прийняття

рішень. До того ж, ФДМ призначає керівників держпідприємств, а ця можливість серйозно цікавить багатьох бізнесменів-бютівців.

Однак до перемоги Кабміну далеко: у вівторок в Андрія Портнова виникли труднощі з проведенням анонсованої наради з головами регіональних представництв ФДМ. Крім того, з'явилося рішення Одеського господарського суду про призупинення приватизації ОПЗ, яке уряд, звичайно, збирається оскаржити. Варто очікувати, що в останні дні перед оголошеною датою конкурсу протилежні рішення судів з'являтимуться по кілька разів на добу.

Протистояння показує, що команди юристів із Секретаріату (злі язика також стверджують, що вони, як і Портнов, мають багатий досвід рейдерських атак) та Кабміну приблизно рівні за нахабністю та досвідом, тому боротьба буде яскравою і захоплюючою. Поки розподіл сил такий – Генпрокуратура підтримує укази президента, а Конституційний Суд, за всіма ознаками, лояльніший до прем'єр-міністра. З цього, звичайно, можна було б лише посміятись, але наразі де-факто в Україні діє два Фонди держмайна, і це зовсім не смішно.

Анатолій Бондаренко

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ПОМИЛКА ПІЛОТА. Таку причину називає комісія з розслідування катастрофи вертольота Мі-8, яка сталася 28 квітня.

МАРШ СВОБОДИ. Активісти руху за легалізацію легких наркотиків провели свою традиційну акцію. Цього року – без бійки.

ВРЯТОВАНІ. 68 українців – членів екіпажу судна Mona Lisa, який сів на міліну поблизу Латвії, доставлені на берег.

ВІД ГВИНТА. Презентовано новий український вертоліт – легкий КТ-112 «Кадет», створений у Бердянську.

З МОЛОТКА. Збираються продати в Москві найрідкіснішу нагороду України – Орден лицарів Залізного хреста армії УНР. Стартова ціна – \$10 000.

НЕПОСАДЖЕНА!
СОРОМНО!
БАНКАХ...

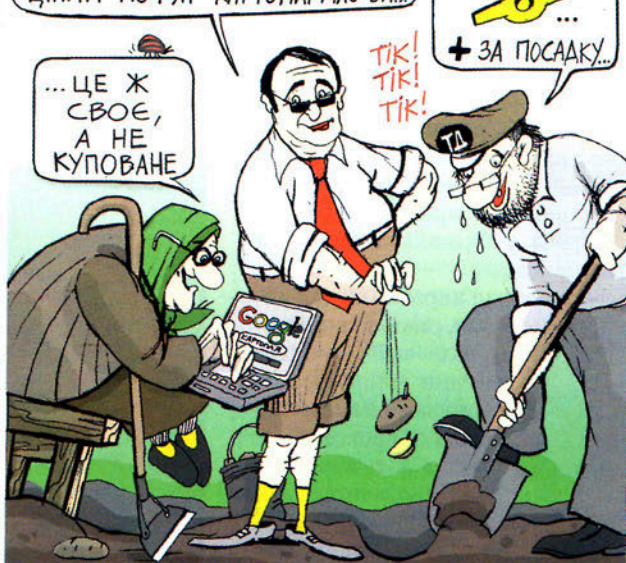
- ШЕФ!
А СКІЛЬКИ ЗАРАЗ
КОШТУЄ
КАРТОПЛЮ ПОСАДИТИ?

ТЕОДОРУ ПОПАВСЯ
КЛІЄНТ

МАМО! Я ЗА ЦЕЙ ЧАС
ЦІЛИЙ ПОТЯГ КАРТОПЛІ МАВ БИ...

...ЦЕ Ж
СВОЄ,
А НЕ
КУПОВАНЕ

ВІД КАРТОПЛІ НЕ ВТЕЧЕШ...

ЮЛІЯ КИВА/ТЕМА

Олія з присмаком нафти

Країни ЄС звинуватили Україну в постачанні неякісної олії. Українці впевнені, що це наслідки нечесних дій конкурентів

— Українська олія просто супер за всіма показниками! Україна — лідер з експорту олії у світі. Кожна друга тонна олії, що експортується — наша. За 2007 рік 1 928 000 тонн української олії потрапили у 47 країн світу. Вона конкурентоспроможна і я гарантую, що якість нашої олії — чудова, — заявив **Тижню** Степан Капшук, гендиректор асоціації «Укроліяпром».

Так Капшук зреагував на інформацію про вилучення в Іспанії, Швейцарії, Великій Британії, Італії та Нідерландах з продажу олії, виготовленої з української сировини. Акцію почали 25 квітня, коли агентство з безпеки харчових продуктів Іспанії (AESAN) поширило на весь світ відомості про те, що в соняшниковій олії, сировина для якої постачалася з України, виявили мінеральні й паливні домішки. AESAN наказало тимчасово вилучити з продажу всю соняшникову олію, оскільки поки невідомо, для виготовлення олії яких марок використовували українську сировину. Іспанцям рекомендували утриматися від вживання в їжу соняшникової олії, незважаючи на те, що домішки в ній, за оцінками іспан-

ських експертів, безпечні для здоров'я.

Прикметно, що якраз напередодні — 23 квітня — український уряд збільшив квоту на експорт олії. Тому й не дивно, що українські виробники одразу запідозрили: скандал із забрудненою олією — наслідок нечесної конкуренції. Тим більше, мова йде про олію, яка постачалася в Європу ще в лютому й березні.

«Олію транспортували в Іспанію з Франції. У французів вона пройшла дезодорацію, очистку, рафінацію, там її розлили в пляшки. Експерти нічого в ній критичного не знайшли і тільки іспанці заявили про домішки і про те, що олія українська. То, мабуть, треба у Франції спитати, що вони туди додали!» — каже Капшук. Зараз вітчизняні виробники олії вимагають, щоб уряд створив комісію, яка б розслідувала цей прикрий скандал. Це ж саме вони просять зробити і Єврокомісію. Тим паче, що й серед експертів Єврокомісії є люди, які теж підозрюють нечесних конкурентів. Так, у коментарі для AFP один з них заявив, що нафту могли підміти спеціально, щоб «підмочити» репутацію України на етапі входження до СОТ.

17 — за нас

Центральна та Східна Європа за інтеграцію України в ЄС та НАТО

Президенти 17 держав Центральної та Східної Європи висловились «за» вступ України та балканських країн до НАТО і ЄС. Таке рішення було ухвалене під час зустрічі європейських лідерів у м. Охрид (Македонія). «Без цих країн-кандидатів ЄС та НАТО будуть «неповноцінними», — зазначається у фінальному документі саміту.

Та варто нагадати, що на останньому форумі НАТО, який відбувся у квітні, члени Альянсу під тиском Німеччини та Франції відмовили Києву в негайному приєднанні до ПДЧ. Проте учасники НАТО пообіцяли, що Україна рано чи пізно вступить до Альянсу, а надання ПДЧ може відбутися вже в грудні 2008 року.

Нота за ракету

Українське МЗС розгніване діями російського флоту

Міністерство закордонних справ України вручило ноту протесту МЗС Росії щодо випробування Чорноморським флотом РФ авіаційної протичовнової ракети на території України. Ракету знайшли наші прикордонники 27 квітня на узбережжі поблизу Алушти. В МЗС України запевнили: Росія підтверджує, що ракета її і випробовувалася 15 квітня. Однак проведення цих випробувань не було узгоджене з Україною, що суперечить умовам перебування Чорноморського флоту РФ на території нашої держави. Після ноти ЧМ РФ повідомив, що то була не ракета, а макет.

ОПИТУВАННЯ

Життя без нафти

Населення Землі вважає, що нафту необхідно замінити іншими джерелами енергії

Ціни на нафту й далі б'ють рекорди. На Нью-Йоркській біржі ціна за барель нафти днями добігла \$117,76. Тенденція до подорожчання простежується й на азійському ринку. Андріс Пібалгс, комісар з енергетики Європейської комісії, не виключає, що до 2011 року ціна бареля сягне позначки в \$200 (!). «Нафтове питання» почало вже непокоїти навіть пересічних громадян. Це доводить опитування, проведене всесвітньою соціологічною організацією WorldPublicOpinion.org у 16 країнах: Китаї, Індії, США, Індонезії, Ірані, Нігерії, Росії, Україні, а також у Мексиці, Великій Британії, Франції, Азербайджані, Єгипті, Туреччині, Південній Кореї та на території Палестини. Разом вони становлять 58% світового населення. Так, більшість людей у 15 з 16 опитаних країн вважають, що запаси нафти на Землі вже закінчуються та що урядам їхніх країн час докласти зусиль до пошуків нових джерел енергії. «Одноставності думки, що необхідно замінити на-

фту на інші джерела енергії, може сприяти як занепокоєння впливом нафти на кліматичні зміни, так і думка про те, що нафта скоро закінчиться. В усьому світі люди вважають, що підвищені ціни не тільки залишаться такими, але й зростуть», – сказав Стівен Кул, директор WorldPublicOpinion.org.

ДУМКА УКРАЇНЦІВ (%)

Вартість нафти значно зросте	78
Уряд повинен діяти, зважаючи на те, що запаси нафти закінчуються, і спробувати замінити її на інші джерела енергії	63
Дії уряду вже ґрунтуються на розумінні швидкого закінчення запасів нафти	44
Нафта може залишатися головним джерелом енергії в осяжному майбутньому	28

НАФТА В МАЙБУТНЬОМУ (%)

Мексика	13	83
США	23	76
Франція	8	91
Велика Британія	13	85
Україна	18	63
Росія	27	53
Єгипет	21	79
Територія Палестини	29	68
Іран	9	68
Азербайджан	29	58
Туреччина	28	57
Нігерія	53	45
Південна Корея	4	96
Китай	16	80
Індонезія	37	59
Індія	28	54
Середній показник по світу	22	70

Знайдеться достатньо нових родовищ нафти, щоб вона залишилася головним джерелом енергії в осяжному майбутньому

Запаси нафти закінчуються, і є необхідність серйозно взятися за те, щоб замінити нафту як головне джерело енергії

Під час дослідження було опитано 14 896 респондентів у 16 країнах світу. В Україні, за дорученням WorldPublicOpinion.org, опитування проводив Київський міжнародний інститут соціології

НАТХНЕННЯ

Виніс із хати

Стародавні скульптури та ікони із зібрання президента Віктора Ющенка експонують у відділі особистих колекцій Державного музею образотворчих мистецтв імені Пушкіна в Москві з 6 по 31 травня. «До експозиції включені предмети, що були в сільських хатах, створені безвісними «богомазами», майстрами, котрі не мали професійної освіти», – повідомляє прес-реліз Пушкінського музею. Сам Ющенко заявляє, що не поїде 7 травня на інаугурацію президента Російської Федерації Дмитрія Медведєва, а планує відвідати Росію в третій декаді травня.

*Всі дії президента мають рацію –
Ікони шле до інаугурації.
Благословлять безвісні богомази,
Щоб мирно дві країни жили разом.
Якою ж буде нам ціна за газ,
Не знає і відомий богомаз...*

Рима Щотижнева

Криваві свята

Україною прокотилася хвиля жахливих ДТП

Якраз напередодні свят міністр МВС Юрій Луценко заявив, що завдяки ефективній роботі його підлеглих, а саме – працівників ДАІ, за перші два місяці 2008 року було збережено 274 життя. Та всю міністрову статистику зіпсували святкові вихідні. Кількість жертв вражає! Лише за 5 травня в Україні сталося 767 ДТП, у яких 19 людей загинули й 154 отримали поранення. П'ять ДТП сталося з вини п'яних водіїв. Найбільш резонансна автоаварія трапилась у Харкові. П'яний водій джипа заїхав на трамвайну зупинку, збив на смерть шістьох осіб (серед яких двоє дітей), а потім зіткнувся з іншим авто. Горе-водій залишився неушкодженим, а його син зараз перебуває у важкому стані в лікарні. Щодо водія відкрито кримінальну спра-

ву. На нього чекає позбавлення волі терміном від 7 до 12 років. В іншому інциденті, який стався у селі Заріччя (Житомирська область), водій наїхав на трьох пішоходів, а потім вривався в крамницю. Загинули четверо осіб, серед яких – племінник голови Фонду держмайна Валентини Семенюк.

До магазину як у музей

Кубинцям дозволили купувати комп'ютери, але в них на це бракує грошей

Вперше на Кубі дозволили купувати персональні комп'ютери. Поки що ПК продають лише в одному столичному магазині. І хоч одразу ж до крамниці вишикувалася черга, придбали комп'ютери лише кілька осіб — за середньої місячної зарплати в країні \$10 дозволити собі ПК за \$800 може далеко не кожен.

У межах реформ, що їх проводить новий лідер Рауль Кастро, кубинцям у квітні дозволили купувати мобільні телефони, DVD-програвачі, телевізори та електричні скороварки. Разом з комп'ютерами у продаж надійшли електроплити та мікрохвильові печі. Наступного року планують розпочати продаж кондиціонерів, а ось на тостери доведеться зачекати до 2010-го. Вільний продаж енергомістких електроприладів заборонили на Кубі на початку 1990-х. Таким чином влада намагалася скоротити використання електроенергії, проблеми з яким почалися після розвалу СРСР. Нині уряд може розраховувати на нафту з Венесуели, тому заборони пом'якшали.

Дипломатична війна

Білорусь та США обмінялися вимогами до дипломатів покинути країни перебування

Білорусь залишили 11 працівників посольства США в Мінську. 10 з них білоруське МЗС оголосило персонами нон-грата. А одинадцятий співробітник — один з морських піхотинців, які охороняли посольство. Американцям відвели 72 години, щоб залишити країну. Співробітники посольства перетнули білорусько-литовський кордон буквально в останні хвилини відведеного терміну. Наразі в посольстві США у Мінську залишаються чотири дипломати.

Конфлікт між Мінськом і Вашингтоном виник наприкінці грудня. Штати заморозили рахунки білоруського концерну «Білнафтохім». На думку президента Білорусі Аляксандра Лукашенка, причина — співпраця білорусів з Венесуелою. В Каракасі відкрили спільне білорусько-венесуельське підприємство з видобутку нафти. Воно повинно видобувати близько 7 млн тонн нафти щорічно. З них 40% — для Білорусі й

60% — для Венесуели. У відповідь на санкції американців білоруси відкликали свого посла в США Михайла Хвостова. Американці ж відкликали Карен Стюарт, головного дипломата в Білорусі. Згідно з вимогою американської сторони, Білорусь зобов'язана вивести своїх дипломатів з території США до 16 травня.

Пекло

У Південній Америці прокинулись одразу два вулкани

На півдні Чилі та в Перу почалося виверження вулканів, перший з яких «спав» півтисячі років, другий — два тисячоліття. Попелом закидало міста, розташовані біля підніжжя вулканів. А на півдні континенту хмари попелу перекинулися з Чилі на Аргентину. Десятки тисяч людей евакуювують. Не виключено, що вони більше не зможуть повернутися до своїх осель. Зараз влада вирішує питання про ліквідацію міст біля підніжжя вулканів.

Фальшива сенсація

Історик підробляв документи про Другу світову

У Національному історичному архіві Великої Британії знайшли 29 документів-підробок. Експертиза визнала фальшивками документи, що стосуються Другої світової війни.

У них ішлося про зв'язки між герцогом Едуардом Віндзорським, дядьком королеви Єлизавети II, з нацистами. Було знайдено також фальшивий лист герцога до Гітлера, який починається словами «Любий містер Гітлер». Документи свого часу використав для своїх книжок історик Мартін Аллен. Ці папери були єдиним підтвердженням сенсаційних заяв ученого про те, що герцог Віндзорський активно допомагав нацистам окупувати Францію й передавав їм таємні дані. А також того, що райхсфюрер Генріх Гімлер був убитий агентами британських спецслужб за наказом Черчилля. Згідно ж з офіційною біографією Гімлера, він наклав на себе руки. Прокуратура встановила: документи підробляв сам Аллен. Проте у зв'язку з віком та станом здоров'я історика вирішили не судити.

Раніше, у 2006 році, австрійський суд засудив до 3 років ув'язнення британського історика Девіда Ірвінга за заперечення Голокосту. Під час свого виступу в Австрії 1989 року він відкинув факт існування газових камер в Аушвіці.

ОЦІНКА

ВОЙЦЕХ ЯГЕЛЬСКИ
публіцист «Газети виборчої» (Польща), спеціалізується на проблемах Кавказу, автор кількох книг-репортажів

Питання Абхазії – питання НАТО

Росія прагне виставити Грузію перед світовою спільнотою авантюристкою та істеричкою

Обмін нотами протесту, розривання міждержавних договорів, взаємні звинувачення – конфлікт між Грузією з одного боку та Росією й Абхазією – з другого набирає практично щодня нових обертів. Однак це тільки невтаємниченим здається, що там – «майже війна». Насправді, до збройного протистояння не дійде. Бо немає для цього реальних підстав. Цієї суперечки взагалі б не було, якби не визнання Заходом незалежності Косова та активного прагнення Грузії увійти до НАТО. Обидва ці аспекти підштовхнули і Росію, і Грузію до використання додаткових аргументів щодо спірної території – Абхазії. Проте це не головна причина конфлікту.

Росія намагається спровокувати конфлікт у Абхазії, і не здивуюся, коли щось подібне почнеться і в Південній Осетії. Мета одна – довести світові (передусім країнам Західної Європи), що Грузія є безвідповідальною авантюристкою, істеричкою й з усіма конфліктує. Для чого? Все просто – така держава не гідна стати членом НАТО. Бо разом з Грузією НАТО прийме все те негативне, що з нею пов'язане.

Окрім цього, Москва хоче показати, що є не менш впливовою й сильною, ніж країни Західної Європи. Бо що ж це таке – їм, значить, можна визнати незалежність Косова, а Росії визнати незалежність Абхазії – зась? І це при тому, що раніше функціонери МЗС Росії заявляли, мовляв, вони не будуть визнавати Абхазію та їй подібних. Хіба що підтримуватимуть із ними відносини, як західні країни з невизнаним Тайванем. Після Косова баланс порушився – й Росії треба було щось із цим робити.

Напевно, Росія таки досягне своєї головної мети. Бо попри заклики США до країн – членів НАТО прискорити приєднання Грузії до Плану дій щодо членства в Альянсі, в грудні на саміті НАТО Тбілісі навряд чи отримає конкретну обіцянку стосовно цього. Швидше прихильності країн – членів Альянсу може добитись Україна, аніж Грузія. Зараз ці країни йдуть у питанні приєднання до ПДЧ в парі, але ситуація до зими може змінитися. Хоча Грузія має вірного союзника в особі США, однак ніхто однозначно не відповість, яку позицію займе новообраний американський президент. Одночасно серед країн Західної Європи аж стільки прихильників Грузії немає. Франція, Німеччина, Італія та Іспанія вважають, що статус-кво щодо нинішньої позиції у підтримці Грузії так само політично важливий для Європи, як і вага Росії (про її економічну потугу тут навіть не йдеться). Натомість, оскільки в Україні не дійшло до серйозних внутрішніх конфліктів навколо НАТО або ж до відкритих суперечок між Києвом та Москвою, на Україну будуть дивитися спокійніше.

Однак у Росії сприйняття політичних розбіжностей з приводу НАТО в Україні інакше. Саме тому вона й накинулася на Грузію, а не на Україну. Росія знає, що коли б сьогодні провести референдум про вступ до НАТО в Грузії, то «за» проголосувало б 90%. В Україні такої одностайності немає. Москва розуміє, що коли розіб'є цей дует, то окремо ізолювати Грузію та Україну від Європи буде легше. Тому методи Росії у підходах до цих країн відрізняються.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

June

Українці віються по світу, а сюди їдуть інші народи (африканські й азійські). Переселення народів призведе до виникнення нового етносу українців. Їм уже не будуть різати вухо слова «афроукраїнець» чи «українець-мусульманин», інші реалії. А поки ще існують націоналісти, в яких залишається інстинкт самозбереження.

psychiatrus

Чому, афроукраїнці — це цілком природне явище. Нещодавно був у своїй Alma mater. Проходив повз трьох хлопців — два араби та чорний. Був приємно здивований — вони між собою спілкувались українською мовою. Причому літературно, без усяляких галицизмів тощо. Хоча й матюкались багато... Подумав собі мимоволі: «Ось ви які, афроукраїнці...»

lagidnyu olen

У «Не думай про червоне» Світлана Пиркало пише приблизно таке: закордонні українці не люблять зустрічати інших українців. Їм соромно один перед одним за те, що покинули Батьківщину. Просто вони знають, що ніхто вже нікуди не повернеться. На підтвердження цього судження моя подруга, яка лише півроку провела в США й ось-ось приїде назад, пише: «Яке щастя, що я не знайшла в Сан-Антоніо української діаспори. Не знаю, про що б я могла з ними говорити». Думано, саме з почуття провини і відступництва й витікає бажання діаспори допомагати Батьківщині, «консервування ідентичності» і т. ін. Хай хоч так.

priest sat 78

Гм, іноді теж хочеться втекти за кордон від комунальних проблем, сміття, «советських» громадян, людей, які поведуть себе тут як окупанти. А потім думаєш — а кому там будеш потрібен? Талану особливо немає, зв'язків — теж. Поповнювати собою армію маргіналів — це можна зробити й тут. Ось і сидиш, порпаєшся в місцевій багноці, й утішаєш себе думкою — треба Батьківщину любити тут, а не там.

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишити в блозі **Тижня** — ut-magazine.livejournal.com або надіслати на електронні скриньки авторів журналу. Форма для листування є на нашому сайті www.ut.net.ua під біографіями журналістів

НАТАЛІЯ ВАСЮТИН
редактор відділу новин

Кам'янець і Євро-2012

Початок травня я провела в містечку Кам'янець-Подільський. Окрім краси рукотворної та створеної природою, мене вразив ще один факт — Кам'янець активно готується до Євро-2012! Коли я почула це вперше від таксиста, то подумала, що чоловік просто наївний і не розбирається в таких складних питаннях. Та коли мені це саме сказав знайомий, котрий обіймає далеко не останню посаду в структурі одного з найбільших туроператорів міста, я була шокована остаточно. Звісно, стадіон у Кам'янці є, та ще й аж на 10 000 глядачів, але... до чого тут Євро-2012?! На мій здивований погляд і відвислу щелепу знайомий відповів дуже просто: «А що, від нас до Києва й до Львова майже однакова відстань — сів у машину — й через 5-6 годин ти вже там. А судячи з того, як ці міста готуються вже зараз, навряд чи вони зможуть прийняти всіх футбольних туристів. А у нас і готелі є, та й краса навколо неймовірна. Якщо постаратися й добряче попрацювати, то іноземці до нас ще й у черзі стоятимуть». І справді, в Кам'янці уже працюють 18 готелів. Більшість із них — трьох- та чотирьохзіркові. Проте всі разом вмістити вони можуть небагато — до 1000 чоловік. Однак, якщо зважати на динаміку їх збільшення — у 2007 році відкрили 7 готелів, а цього

планують відкрити ще 4, — то до 2012-го готелів мало би бути як мінімум зі 30. Звісно, ці цифри не йдуть у порівняння з Києвом або Львовом, але й заробітки в мешканців Кам'янця теж інші. Середня зарплата у Кам'янці — 800 гривень. От і розвивають вони туризм у себе, щоб отримувати нормально. І робиться це не лише бюджетним коштом, адже готелі тут в основному приватні. Навіть до реконструкції старого міста приватники активно долучаються. Тут залюбки беруть ділянки під забудову, хоч влада й вимагає, щоб нові кафе відповідали кресленням і світлинам принаймні столітньої давнини. Не забувають підприємці займатися й рекламою регіону — скидаються гуртом на випуск путівників, карт, довідкової літератури. Примітно й те, що у Кам'янці ставляться до туриста з повагою й не загинають ціни, як, приміром, у Криму. Кам'янецький люд каже: «Будем задирати ціни ні за що, ні про що, до нас же ніхто більше не приїде». І стало мені за мешканців Кам'янця дуже радісно. Не впевнена, що Євро-2012 принесе до їхнього містечка шалені й швидкі гроші, та впевнена в іншому — вони справді роблять своє місто туристичним. Роблять його своїми стараннями й для себе.

Редаційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко,
Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко,
Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

на фото співробітники ТОВ "ПрессКом" (С. Шабун, В. Волгар, А. Шеремет, А. Савченко, С. Шинь)

ПрессКом TECHNOLOGY

тел. / факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

ПЕРЕДПЛАТНА КАМПАНІЯ 2008 РОКУ Оформити передплату ви можете:

Тиждень
український www.ut.net.ua

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК» МФО 322012, Код ЄДРПОУ 35392656. За передплату на журнал «Український тиждень»);
 - розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
 - оплатіть її у будь-якому найближчому відділенні банку;
 - відправте заповнений бланк замовлення (квитанцію про оплату):
 - факсом: (044) 503-37-41, 258-88-48
 - поштою: ТОВ «Український тиждень», вул. Васильківська, 2а, м. Київ, 03040
- Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць — 14 грн;
- 3 місяці — 42 грн;
- 6 місяців — 84 грн;
- 7 місяців — 98 грн

- 2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта».

Передплатний індекс – 99319

3. У передплатних агенціях:

- АТЗТ «САММІТ» (м. Київ) (044) 254-50-50 (багатоканальний).
- ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56
- Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35
- «САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61
- «САММІТ-Кременчук» (0536(6) 3-21-88, 79-61-89
- ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23, 370-45-12
- ТОВ «ПресЦентр»: (м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80 (м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39
- ТОВ «Фірма Періодика» (м. Київ) (044) 278-00-24
- ТОВ «ВПА» (м. Київ) (044) 502-02-22
- ТОВ Агенція передплати «Меркурій»: (м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88 (м. Кременчук) (0536) 70-03-84

ТОВ фірма «Меркурій»: (м. Дніпропетровськ) (056) 721-93-93, 721-93-94

(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93 (м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбасс-Інформ»

(м. Донецьк) (062) 345-15-92, 345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13, 45-25-10

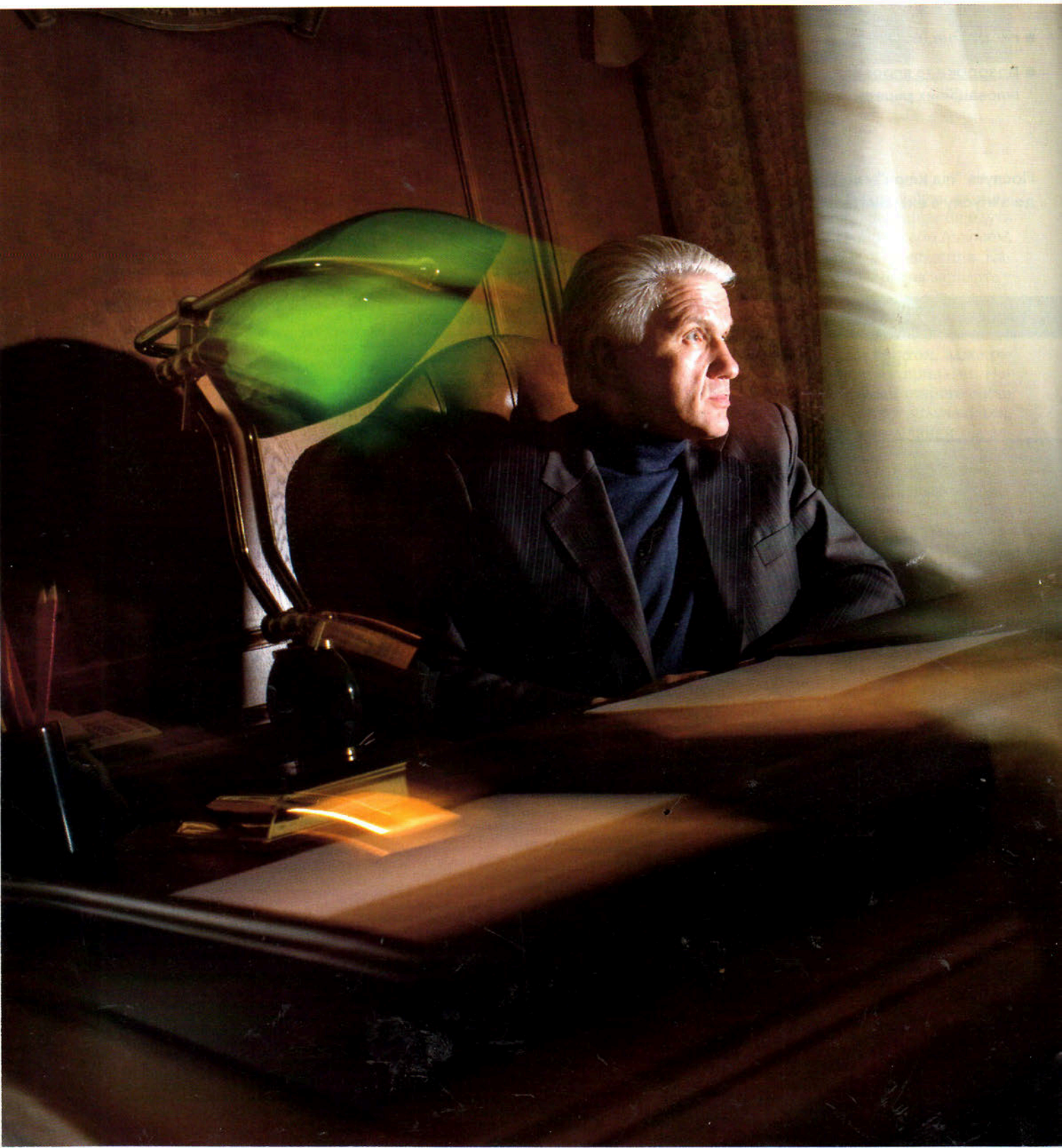
ПП «Медіа-Новости» (м. Полтава) (0532) 50-90-75

ЗАТ «Передплатна агенція «KSS» (м. Київ) (044) 585-80-80

Агентство передплати та доставки «Бліц - Преса» (м. Київ) (044) 205-51-16, 205-51-50

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 503-37-41 менеджер з передплати Кашук Тетяна kta@ut.net.ua

ТЕСТУВАЛЬНИК

історії

НАУКОВИЙ ПІДХІД
ДО ПОЛІТИКИ
ЯК ЗАСІБ ПЕРЕСУВАННЯ

РОЗМОВЛЯЛА

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

У Володимира Литвина немає мобільного. Каже, не прихильник того, аби бути рабом зв'язку: якщо людина весь час у розмовах, у неї немає часу думати. А думати лідерів парламентського блоку свого імені є над чим: щойно виконувач обов'язків ректора Київського національного університету давав інтерв'ю **Тижню** у своєму кабінеті в Червоному корпусі, а коли матеріал був готовий до друку, указом президента України Віктора Ющенка виконувачем обов'язки ректора було призначено Леоніда Губерського, директора інституту міжнародних відносин КНУ. Натомість іншим указом Володимира Литвина призначено головою Наглядової ради університету. Цю посаду він обіймає вже п'ять років, але відтепер йому в допомогу до складу ради введені, зокрема, екс-президенти Леонід Кравчук та Леонід Кучма. А екс-ректора Віктора Скопенка остаточно звільнено з посади у зв'язку з виходом на пенсію.

У. Т.: Щойно журналісти нагадали вам, що десь три роки тому на урочистостях з нагоди 70-літнього ювілею ректора КНУ, академіка НАНУ, Героя України Віктора Скопенка, ви, вітаючи ювіляра, сказали: «Коли ми говоримо про університет, – маємо на увазі Скопенка, коли ми говоримо про Скопенка, – маємо на увазі університет». Як відтепер зміниться формулювання?

– Мета мого призначення була в тому, щоб колектив, як автономна і самоврядна інституція, демократично обрав ректора. Скопенко був ректором 23 роки, а до цього ще проректором – 10 років: тобто третина століття, абсолютно унікальний випадок. Стався розріз поживому. Це було необхідно: на моє переконання, нові часи вимагають переходу університету в нову якість. Але я ніколи не розумів ▀

ДОВІДКА

«НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ МИНУЛОГО» –

стаття Володимира Литвина у «Дзеркалі тижня» №2, 2008 рік. Цитата: «Лідери українства в 1917–1921 рр., абсолютизуючи національні чинники, не змогли своєчасно запропонувати ефективну соціальну політику, на яку чекала переважна більшість суспільства. В результаті маси перестали довіряти, а потім і взагалі відвернулися від Центральної Ради та Директорії, що й зумовило поразку Української революції, національної державності. Для нинішньої влади це також головне завдання».

тих людей, які говорять, прийшовши на нову посаду, що все, зроблене попередником, ламатимуть і критикуватимуть. Так кажуть ті, хто не знають, як саме потрібно діяти. Втім, заради об'єктивності слід сказати, що справи в університеті далеко не блискучі.

У. Т.: А що все ж таки потребує змін?

– Навантаження викладачів – до 1200 годин на рік, хоча за законом про освіту воно не має перевищувати 900 годин. Відстає матеріальна база, бракує аудиторій. Студенти навчаються у дві зміни – такого немає в жодному із провідних університетів світу. Ще один принциповий момент: процес оновлення професури входить у протиріччя з житловим питанням. І, так би мовити, найсвіжіша проблема – вступ із результатами тестування. Нехай тестування проводять викладачі, запрошені з інших закладів, але самі тестові завдання мають готуватися на університетському рівні – ми маємо відчутти здатність студента мислити, якщо хочете, побачити – «наш» він чи «не наш». Я сам спробував пройти вступні тести на історичний факультет – ну яка насправді різниця, чи знає абітурієнт, скільки було з'їздів народних депутатів СРСР? Як за названим числом визначити, що цей студент може бути мислячим істориком?!

У. Т.: Який, на вашу думку, рівень освіти відповідає університетському в світовому значенні?

– Рівень фундаментальної підготовки радянської та української вищої школи у нас збережений і має унікальне значення – є лише про-

З цього крісла Володимир Литвин вже встав

блема з адаптацією спеціаліста до вимог життя сучасного світу.

У. Т.: Тобто вирішивши названу проблему адаптації, випускник КНУ матиме аналогічну освіту з випускником Оксфорда чи Гарварда?

– У світі надають виняткове значення диплому саме певного університету. А в нас є дипломи юриста чи, скажімо, економіста єдиного державного зразка, і немає практично жодної різниці, де саме ці дипломи були отримані. Якщо б певні «брендові» навчальні заклади на кшталт Шевченківського університету чи Київського політеху мали право видавати свій диплом, і саме це визначало попит на фахівця, цінність освіти в найкращих закладах зросла б суттєво. А сьогодні вагу диплома практично знівельовано.

ІСТОРІЯ НА ПРАКТИЦІ

У. Т.: Ви казали, що не відокремлюєте своєї політичної діяльності від наукової. Який сенс у симбіозі історика й політика?

– Люди, які за фахом є істориками, потрапляючи в політику, отримують унікальну можливість перевіряти історію на практиці – тому для мене це взаємодоповнювальний процес. Усьому тому, що зараз відбувається, можна знайти аналогії в минулому. Але я не прихильник того, аби прив'язувати ці аналогії до сучасних подій, намагатися штучно проводити паралелі. Так, усе в житті повторюється, але на якісно новому тлі.

У. Т.: Тоді опишіть те, що сьогодні відбувається в державі між президентом, прем'єром та парламентарями, принаймні для шкільного підручника з історії...

– На моє глибоке переконання, якщо проводити аналогії з минулим, треба йти на 90 років назад: зараз повторюється те, що відбувалося в Україні під час революції 1917–1921 рр. Я писав про це в статті «Незасвоєні уроки минулого» [див. довідку], можна навіть постаті порівнювати: є досить точні паралелі. А щодо підручника – не думаю, що ця нинішня боротьба не за Україну, а за владу, потягне на та-

кий розділ, який мають знати школярі. Якщо подивитися на три періоди загостреної політичної боротьби, — XVII століття, початок XX і наш час — я думаю, що ті самі причини, що призвели до поразки двох перших спроб створити незалежну державу, можуть знівелювати й третю. Тому сьогодні боротися за владу — це фактично означає боротися проти України. Втім, так чи інакше, дослідники будуть вивчати історичних персонажів, їхні дії. Але нинішня боротьба потьмяніє на тлі історії. І те, над чим ми рефлектуємо, — що Ющенко сказав Тимошенко і що вона на це відповіла — буде абсолютно не важливим.

БЕЗПОРАДНА КОАЛІЦІЯ

У.Т.: Чи фракція Блоку Литвина підтримує ідею конституційної реформи, спрямованої на створення парламентської республіки, висувану Юлією Тимошенко?

— Ні, ми не погоджуємося на те, щоб Конституція стала розмінною монетою у владному протистоянні. Хоча український народ прийме лише народоправлячу систему, коли

люди впливатимуть на здійснення влади, і за якої влада буде підконтрольна суспільству. Говорити про парламентську республіку можна, лише відмовившись від виборчої системи за закритими партійними списками. Бо вони лише посилюють роль фінансово-олігархічних кланів в управлінні державою, точніше — в її пограбуванні.

• У.Т.: Ви бачите шанс запровадити відкриті списки [див. словничок], чи є у вас однодумці?

— Президент України заявив, що необхідно відмовлятися від про-

ний факт, а уряд коаліційний. Ні змінити уряд, ні змінити коаліцію в Раді немає реальних можливостей, і це теж очевидний факт. Оскільки немає правових механізмів, треба шукати політичний вихід. А він у тому, аби провести дострокові вибори. Питання полягає в іншому, на якій основі, за якою системою. Якщо партійні списки будуть відкритими, Парламент оновиться на 80%. Якщо вибори буде проведено за нинішньою виборчою системою, оновлення відбудеться тільки на 10–15%. Це ті голоси, які отримає наша політична сила. Решта зали-

ПРИ ВИБОРАХ ЗА НИНІШНЬОЮ СИСТЕМОЮ ПАРЛАМЕНТ ОНОВИТЬСЯ ЛИШЕ НА 10–15 %

порційної системи, — якого ще кращого спільника треба?! Проблема в тому, що більшість у Верховнорадівській залі не підтримає нового виборчого законодавства, навіть просто з відкритими партійними списками, не кажучи вже про вибори в мажоритарних округах [див. словничок]. Треба бути реалістами — сьогодні за мажоритарну систему не проголосує БЮТ, не проголосує Партія регіонів, не проголосують комуністи. І, зрештою, не проголосує «Наша Україна» — із власних стратегічних розрахунків.

У.Т.: Політологи стверджують, що та політична сила, котра переможе на виборах у Києві, й буде надалі правити в країні. Який ваш прогноз щодо особистості майбутнього мера?

— Думаю, за результатами виборів ми отримаємо двовладдя, яке призведе до нових виборів: переможе Черновецький, але Київрада не визнає його як київського міського голову, бо він не матиме контрольного пакета депутатських голосів. Тому треба буде або домовлятися, або призначати нові вибори на осінь.

У.Т.: Так само на осінь ви вперто прогнозуєте нові парламентські вибори...

— Вже ні в кого не виникає сумніву, що вони будуть. Ми маємо парламентську кризу і загалом кризу політичну. І виходу з цієї кризи я не бачу. Коаліція відсутня, це очевид-

ється незмінним — зміниться лише співвідношення чисельності фракцій усередині парламенту.

У.Т.: На чому базується така впевненість в успіху вашого, досі найнечисленнішого, блоку?

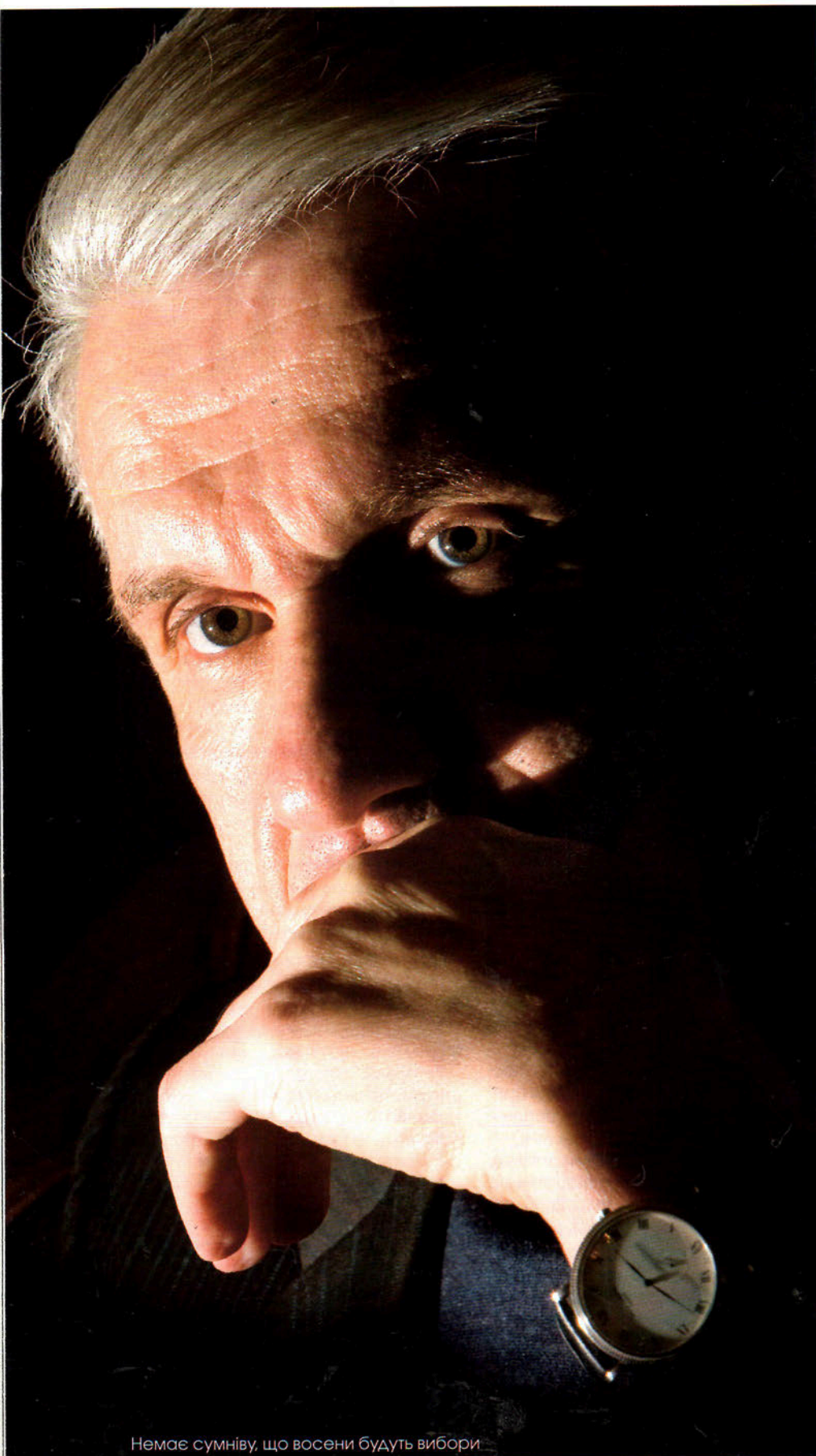
— Якби наша фракція налічувала на 5–10 людей більше, такого б глухого протистояння не було, адже ми розуміємо необхідність компромісу в інтересах країни.

У.Т.: Подейкують, що у фракції Блоку Литвина топ-менеджери підприємств бізнесмена-бютівця Василя Хмельницького працюють ❖

ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Литвин Володимир Михайлович, доктор історичних наук, професор, академік НАНУ (відділення історії, філософії та права, новітньої історії України), академік Академії правових наук України (АПРНУ), Голова Верховної Ради України (з 28 травня 2002 до квітня 2006 року); завідувач кафедри новітньої історії Київського національного університету імені Тараса Шевченка; голова Наглядової ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка (з січня 2003 року).

Народився 28 квітня 1956 р. у с. Слобода-Романівська (Новоград-Волинський р-н, Житомирська область). Навчання: 1973–1978 р. — Київський університет імені Тараса Шевченка, історичний факультет. Автор понад 420 наукових праць.

Немає сумніву, що восени будуть вибори

СЛОВНИЧОК

Відкриті списки застосовуються у європейській системі пропорційних виборів. Депутатами, якщо партія подолає відсотковий бар'єр, стануть не наближені до лідера особи, тобто ті, хто є у списках першими, а ті кандидати, за яких у кожній окремій області проголошує відносна більшість виборців.

Мажоритарні округи – поділ території держави на однакові за чисельністю населення регіони для проведення виборів за мажоритарною виборчою системою (від франц. *majorité*, що означає «більшість»). Депутатський мандат від округу одержує той кандидат у депутати, який отримав визначену законом кількість голів виборців.

вже в межах певних домовленостей...

– Я вже переріс той етап політичного становлення, коли коментують нісенітниця. А коментаторам можу порадити одне – подивитись, як саме голосує наша фракція – вона або голосує в повному складі, або не голосує. І без нашого голосування коаліція цілком безпорадна.

У. Т.: Ходять чутки, що ваша кандидатура фігурує серед претендентів на те, аби очолити Національну академію наук України вже цього року, після того, як її незмінний керівник Борис Патон урочисто відзначить своє 90-річчя й піде на заслужений відпочинок.

– Про таке я не чув. А якщо хтось такі чутки поширює, йому варто було б узяти участь в останньому загальному засіданні Академії наук, яке пройшло по-діловому, на піднесенні. НАН України пережила найскрутніші часи й саме завдяки Борисові Патону зберегла себе й українську науку. Дай, Боже, здоров'я Борисові Євгеновичу, велика постать, і ніхто не має права спекулювати на питанні керівництва академією. Як самоврядна структура, вона у потрібний час прийме своє рішення.

У. Т.: Володимир Литвин балотуватиметься на президентських виборах?

– Проблеми треба вирішувати тоді, коли вони постають. ■

Піккардійська Терція

20 травня, Дніпропетровськ

21 травня, Донецьк

23 травня, Запоріжжя

24 травня, Одеса

довідки за телефоном: 8 (056) 33 55 82

www.artvertep.com

організатори:

головний медіа-партнер:

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

Блок Вєри

ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ КАНДИДАТА-КЛОНУ – СИДІТИ Й НЕ ВИСОВУВАТИСЬ, ІНАКШЕ ЙОГО СПЛУТАЮТЬ З ОРИГІНАЛОМ І ВІН НАБЕРЕ ЩЕ МЕНШЕ ГОЛОСІВ

АВТОР: АНТОН ЗІКОРА

Як і слід було чекати, вибори мера столиці і міських депутатів ознаменувалися появою черги клонів. Спочатку виник однофамілець столичного голови Андрій Черновецький. Потім світ дізнався про блок Олександра Омельченка, тезки колишнього мера. Але тільки-но ці атаки клонів вдалося відбити – кандидатів спочатку просто не зареєстрували – з'явився ще один. Блок Тимошенко – «Київський прорив» – був захищений столичним тервиборчком як бойова одиниця. Виявилось, клон БЮТу створений Союзом анархістів України спільно зі столичною організацією Слов'янської партії. Лідер «Київського прориву» – загадкова пані Тимошенко.

Тиждень почав шукати батьків клону – щоб поспіяти. Але на сайті Союзу анархістів України жодної інформації не знайшли, на інтернет-ресурсі Слов'янської пар-

титу – теж. Програму Союзу анархістів України було розміщено чомусь на сайті СДПУ(о), причому вона опублікована аж у 2003 році. Ще на одному інтернет-ресурсі знайшли звернення Блоку Тимошенко – «Київський прорив». «Як свідомий протест і реальну альтернативу олігархічної влади, блок висунув кандидатом у мери Києва Тимошенко В.П. – освіченішу, більш заслу-

жену й гідну українку, ніж її, яка вже набила оскому, однофамільниці. Не демагога й олігарха, а президента добродійного фонду».

Відзначимо: тут жодного разу не названо ім'я однофамільниці прем'єра. А взагалі «заслужену й гідну українку» звать Вірою. «Хотів би я з нею познайомитися, – каже Кость Бондаренко, директор Київського інституту проблем управління імені Горшеніна. – Але, схоже, це мало-реально. Клоні мають сидіти тихо, не звертаючи на себе уваги. Інакше виборці можуть сплутати їх з оригіналами, й тоді точно не проголосують».

Технологію клонування, яка мовою політтехнологів називається «торпедою», зазвичай використовують проти вагомих фігур. Бондаренко говорить, що, очевидно, вона існує стільки, скільки існує демократія. «Вперше в Росії клонування застосували 1993 року. В Україні – 1994-го в Чернівцях під час виборів

але зрозуміти, в кого були відібрані ці голоси, не можливо. Прізвище альтернативного комуніста стояло між прізвищами Януковича та Ющенка. І, швидше за все, люди просто промахувалися, коли ставили «галочки» під гарячу руку (який був час!). Крім того, хтось міг подумати, що такий він і має бути, справжній комуніст.

Ведучи мову про клони, варто також пригадати «Народний рух за єдність», так званий третій рух під керівництвом Богдана Бойка. На парламентських виборах 2002 року клон брав участь у блоці зі Всеукраїнським об'єднанням «Центр». В цілому ця сила набрала 41 730 голосів, тобто 0,16%. На президентських виборах 2004 року партія висунула свого голову кандидатом на пост президента. Результат був скромніший: у I турі Бойко посів 17 місце з двадцяти чотирьох, здобувши 12 793 голоси – 0,04%.

Перед парламентськими виборами 2002 року Олександр Ржавський створив блок «За Ющенка!», тоді як Віктор Андрійович уже активно працював із «Нашою Україною». При цьому сам Ющенко не давав дозволу на використання свого прізвища. А Ржавський свої дії аргументував бажанням допомогти Вікторові Ющенку в боротьбі з кучмівським «За ЄдУ!». На думку Олександра Миколайовича, проющенківські сили мали йти на вибори двома фронтами. Проте «Наша Україна» замість того, щоб подякувати союзникові, просто подала на блок до суду. Клон зник – Ржавський висунув свою кандидатуру вже на президентських виборах. Кандидат заявив, що в разі перемоги має намір використовувати в своїй роботі методи Владіміра Путіна. Путін, на відміну

ВПЕРШЕ В РОСІЇ КЛОНУВАННЯ ЗАСТОСУВАЛИ 1993 РОКУ.

В УКРАЇНІ – 1994-ГО

В ЧЕРНІВЦЯХ ПІД ЧАС

ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ

до Верховної Ради. Знаю, що людина, яка її запровадила, живе зараз у Німеччині».

З ІСТОРІЇ КЛОНІВ

Безумовно, одним з найбільш вдалих клонів нової України був Олександр Яковенко, лідер Комуністичної партії робітників і селян, який набрав на президентських виборах 2004 року 0,78%. Це досить багато,

Тимошенко

Це не виборці. Так виглядають клони

від «Нашої України», до суду не подавав.

Взагалі, на думку експертів, технологія клонування не дуже ефективна. Денис Богуш, президент Агентства Bohush Communication, каже, що навіть за найкращими «розкладами» клони не набирають більше 1% голосів. Кость Бондаренко вважає, що переконаний електорат дуже важко збити з пантелику. «Наприклад, фанатичні прихильники БЮТу, а таких дуже багато, навряд чи сплутають цей блок із будь-яким іншим. Вони перед голосуванням ретельно вивчатимуть бюлетень».

Клонування як технологія вмиратиме в Україні, впевнений Бондаренко. З ним згодна Ірина Бекешкіна, науковий керівник Фонду «Демократичні ініціативи». Що ж до цих виборів мера, тут велика кіль-

кість клонів є результатом законодавства, згідно з яким кандидатом може стати будь-яка особа, яка збрала 300 підписів.

ТЕХНОЛОГІЯ ПОЯВИ КЛОНУ

Поки ж боротьба з клонами йде зі змінним успіхом. Днями «справжній» БЮТ зміг, за рішенням суду, викреслити свого двійника з бюлетеня. Однак все ще може змінитися в другій інстанції — саме там спроби экс-мера Олександра Омельченка позбавитися блок-клону потерпіли фіаско. Цікаво, що двійника сформував не однофамілець колишнього голови, а такий собі Олександр Олександрович Прус, який змінив своє прізвище на «Омельченко», а потім зареєстрував ТОВ «Народний мер Києва». «Він працює водієм по дружжя на прізвище Заєць, один з

яких — депутат Киivrади і є членом фракції Блоку Черновецького», — пояснив колишній мер столиці.

Соціологи регулярно опитують громадян України та оприлюднюють цікаві факти: в нашій країні достатньо симпатиків Джорджа Буша, Володимира Путіна, так само Маргарет Тетчер і Гельмута Коля. І навіть якщо б державу чи хоча б її столицю могли очолити Богдан Хмельницький, Іван Мазепа чи Степан Бандера, у них знайшлися б свої виборці. Тому передвиборче клонування імен має свою перспективу.

З того, що отримання нового паспорта потребує приблизно двомісячного терміну, бум клонів може статися вже восени. Тоді, коли експерти прогнозують перевибори в Києві — саме через брудне проведення нинішньої виборчої кампанії. ■

...ПЛЮС ГІТЛЕР

УКРАЇНА – ЛІГВО ПСЕВДОНЕОНАЦИЗМУ

АВТОР: АНДРІЙ ЛАВРИК

ФОТО: САЙТ МАГАЗИНУ ІГРАШОК MODELLERS LOFT, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

«У» країнські діти із захоптом бавляться ляльковим Адольфом Гітлером, тому не дивно, що у цій країні дедалі більше поширюються ксенофобія та нацизм. Батько президента Андрій Ющенко, за даними розслідування незалежного ізраїльського історика з Москви, ймовірно, у роки Другої світової війни служив нацистам і, швидше за все, згодом прищепив вірність ідеалам Третього Райху синові Віктору. А той – вже своїм дітям, віддавши їх до школи, де докладно викладають основи гітлерівської пропаганди». Цю маячню послідовно втовкмачують у голови не тільки нашим громадянам, а й усій світовій спільноті. Йі подекуди вельми успішно.

ГІТЛЕРОПУПСИКИ

Останній скандал, пов'язаний із будітмо поширенням в Україні нацист-

ських ідей, триває і досі. Принаймні, закордонні ЗМІ продовжують передрук статей про те, що у київських іграшкових крамницях іде жвава торгівля ляльками Адольфа Гітлера, і застерігають: «продаж таких іграшок може тільки посприяти героїзації фундатора нацизму» (ізраїльський 7kanal.com, 4 травня). Почалося все з того, що відомий київський журналіст Андрій Капустін натрапив у одній хрещатицькій крамниці на таку одіозну іграшку. Цяцьку пропонували купити кожному охочому приблизно за \$250. Він написав із цього приводу гнівну статтю, яка вийшла друком 19 квітня – напередодні дня народження фюрера – в газеті «Дзеркало тижня». За п'ять днів до цього російські ЗМІ анонсували вихід у світ книги-розслідування про начебто нацистське минуле батька президента України.

Новина про вкрай неоднозначну ляльку в київських крамницях швидко облетіла світ. Чому вона перетворилась на сенсацію, можна лише здогадуватись, адже такий самий іграшковий диктатор тайванського виробника продається в багатьох країнах світу (до речі, у Великій Британії чи США він коштує набагато дешевше, ніж в Україні). Реакція російських ЗМІ цілком очікувана: вони вже котрий рік поспіль показують нашу країну з найгіршого боку, вдаючись при цьому до найбрутальніших спекуляцій. Традиційно дуже потішив російський телеканал «Перший», який стверджував – іграшкового Адольфа кияни розгрібають із неймовірною швидкістю (щоправда, в кадр потрапила лише пара відвідувачів крамниці,

котрі розглядали полиці без особливого захвату).

Несподіванкою стало те, що німецьке інформагентство DPA [Про сплеск неонацизму в Німеччині читайте на стор. 32] майже дослівно переповіло сюжет російських колег, хоча допустило «ляп», зокрема, послалося на українську газету «Zerkalo tizhden!». Далі, правда, з певними ремарками, маячню «Першого» повторила британська телекомпанія BBC, використавши при цьому відеоряд російського каналу. Естафету підтримали газети «Дейлі мейл» та «Дейлі телеграф», прикметно, що вони теж писали суржиком: «Zerkalo tizhden'», що свідчить про передрук із DPA. Їхня інтерпретація роздумів розгніваного київського журналіста вилася в новину про те, що лялькових Гітлерів виробляють саме в Україні, більше того – в планах запуск лінії з виробництва іграшкових концертних таборів і тому подібного. Коли помилка стала очевидно, «Дейлі телграф» прибрала статтю зі свого сайту. Також зник з Інтернету скан-

Изація всієї країни

дальний відеосюжет ВВС. Тим часом журналісти **Тижня** спробували дізнатися хоч якісь подробиці про персону автора сюжету Джейн Гаддон (Jane Haddon). Але у Мережі вона згадується лише в контексті того скандального матеріалу, чимось іншим на журналістській ниві ця пані не прославилася.

У свою чергу журналіст Андрій Капустін повідомив **Тижню** про намір притягти до суду західні ЗМІ, які викривили інформацію, викладену у його статті про «барбі-фюрера». «Я не залишу це просто так», — заявив він. Водночас корпорація ВВС розпочала внутрішнє розслідування з приводу появи в її ефірі провокативного телесюжету.

РОМАН ІЗ КОФЕЇНОМ

14 квітня низка ЗМІ повідомила про те, що в Москві вийшла друком книжка ізраїльського історика Юрія Вільнера «Андрій Ющенко: персонаж і «легенда», присвячена, як вже згадувалося, нібито співробітництву батька президента України з нацистами. «Аналіз документів дозволяє з високим ступенем впевненості припускати, що Ющенко в період війни співробітничав з німцями спочатку як «лагерний поліцай», а потім і як агент-інформатор», — цитує преса автора. Натомість дочитавши вельми нудний твір Вільнера, розміщений в Інтернеті, можна стверджувати, що наведені в книзі документи дозволяють також із «великим ступенем ві-

рогідності припускати», що Ющенко-старший на службі в нацистів не був. Однак автор робить протилежний висновок.

До речі, дивина з самим дослідником. Принаймні, ні в ізраїльських, ні у російських історичних колах діяч на ім'я Юрій Вільнер не відомий. Власне, окрім скандальної книжки, жодних свідчень про існування такого історика у відкритих джерелах не існує (а люди цього фаху завжди мають за собою шлейф публічних виступів, статей, монографій тощо). Більше того: нікому з моїх колег досі не вдалося потримати в руках «Персонажа і «легенду» у друкованому вигляді.

Як з'ясував **Тижень**, першоджерелом електронної версії твору Вільнера став «Комунікаційний портал України» (krupnews.com). Свого часу його використовувала Комуністична партія України як інформаційно-пропагандистський ресурс. Нині, крім ідентичної аббревіатури та вельми прокомуністичного контенту, про зв'язок цього сайту із КПУ нічого не нагадує.

Попри те, що повна версія «Персонажа і «легенди» на krupnews.com датується 4 квітнем цього року, анонс же появи цієї книги друком — 10-ма днями пізніше, лідер кримських комуністів Леонід Грач у своїх роздумах «Напередодні візиту американського президента», опублікованих 25 березня, на Вільнера вже посилається. Помітний і той факт, що чергова порція звинувачень Ющенко в нацизмі почала виливатися напередодні візиту президента США Буша до України, а завершилася після самітуту НАТО в Будапешті.

До речі, особисто мені одразу впало в око таке: автор починає свою працю епіграфом, для якого вибрав цитату з інтерв'ю брата Віктора Ющенко Петра про те, що їхній батько ще у Німеччині захопився кавою. Саме Леонід Грач зі своїми соратниками з часу виборів президента активно експлуатують цю цитату, ставлячи питання: як це в'язень концтабору міг куштувати каву? І одразу на нього відповідає: звісно, якщо він співробітничав із нацистами! Зовсім не беручи до уваги та-

кого факту — «присадити» на кофейн радянських полонених могли військові США, які визволяли їх із таборів [див. стор. 53].

Важко документально довести, що звинувачення України та президента в нацизмі є ланками одного ланцюга. Та висвітлення події зі встановленням 2003 року в Донецьку білбордів із карикатурним зображенням Ющенко у вигляді Гітлера, звинувачення у співпраці його батька з фашистами наштовхують на думку: в провідних російських ЗМІ існує настанова прив'язувати Україну до нацизму з будь якого приводу. Згадка про дітей президента у контексті скандалу довкола школи, в якій використовували у навчальному процесі образ фюрера, нічим не обгрунтовані заяви директора ізраїльського меморіалу Яд-Вашем (політика, якого в Ізраїлі вважають проросійським) про участь Шухевича у знищенні євреїв, нарешті історія з лялькою Гітлера цю думку підтверджують. ■

САМОЗАХИСТ

Впливати можна

Я написала всім ЗМІ, які розпавсюдили цю недостовірну інфу. Вказала на неприпустимі порушення журналістської етики, оману аудиторії та фактичний наклеп на українського колегу (Капустіна). Жодних відповідей не отримала, та деякі ЗМІ зняли ці новини зі своїх сайтів, кілька дрібних — написали спростування. Наразі (5 травня) висить на «Німецькій хвилі» та «Дейлі мейл». Я пишу лист із попередженням: або вони подадуть спростування, або звернемося зі скаргою до їхніх регулюючих органів. Звичайні громадяни можуть писати листи до редакторів і власників ЗМІ. А можна приєднатися до нашої ініціативи. Державні ж структури не мають втручатися, якщо маніпуляція чи наклеп ідуть від недержавних інституцій — але не залишати без відповіді жоден випадок, коли це здійснюється державними органами.

ГАЛЯ КОЙНАШ

Харківська правозахисна група

Корсари DVD-ФОРМАТУ

ТИЖДЕНЬ ДОСЛІДЖУЄ КОЛО ОБІГ
КОНТРАФАКТУ В УКРАЇНІ

АВТОР: БОГДАН БУТКЕВИЧ

Якщо ви достатньо сміливі та безпринципні, аби заробляти легкі гроші, порушуючи закон, але ще не дозріли до того, щоб стати сутенером чи драг-дилером, — торгуйте піратськими DVD-дисками. У нашій країні створено всі умови для такого підприємництва, і якщо ви матимете трохи щастя й ділової хватки, то зароблятимете до 20 тис. грн на місяць. І це тільки початок.

ПІРАТСЬКЕ ЛІГВО

За даними правоохоронних органів, у Києві зосереджено понад 60% контрафактної аудіо- та відеопродукції. Донині центром піратства вважається ринок «Петрівка» біля однойменної станції метро, хоча порушують авторські права ледь не в кожному підземному переході чи інших місцях скупчення людей.

Сергій, до якого кореспондент **Тижня** напросився в напарники, працює на «Петрівці» продавцем в одному з павільйонів. Він розповідає, що отримує від такої роботи \$600-700 на місяць. «Це тому, що хазяїн жадібний, — пояснює Сергій. — У щедріших господарів реалізатори можуть і тисячу заробити». Підприємець, на якого працює мій співрозмовник, не такий уже й великий крутилик у цьому бізнесі — в нього вісім розкладок у різних частинах міста, здебільшого — біля вузлових станцій метро. На цих мобільних лотках продають лише контрафакт. «Офіційний» же павільйон, де торгує Сергій, існує для прикриття. Основні гроші хазяїн заробляє на вуличних розкладках, за які не треба платити ніяких зборів і, тим більше, жодні інспектори туди не навідуються. «Єдине — необхідно платити місцевій міліції, — пояснює Сергій, — щоб не чіпали й попереджали про облави».

«А на нашій розкладці є контрафакт?» — ставлю питання руба. «Так, «піратка» — наш головний хліб, — посміхається Сергій. — На «ліцензії» багато не заробиш». Він переконаний, що зовсім небагато людей захочуть викладати 50-80 грн за ліцензійну копію фільму, коли те саме можна купити за 25 грн. Крім того, він запевняє, що «пірати» постійно дбають про якість своєї продукції, і тепер вона здебільшого не поступається легальній. Господар павільйону особисто контролює якість товару. «Адже клієнта треба ▣»

берегти!» — переказує його слова Сергій.

Питаю Сергія, що робити, якщо раптом такі наскочить перевірка? «Нічого страшного, — відповідає він, відпускаючи чергового покупця. — У них є шанс уіймати тільки когось одного. Адже звістка про перевірку облітає базар буквально за кілька хвилин. І все — в них (перевірятьників — Авт.) — жодних шансів». Сергій ділиться зі мною однією професійною хитростю. «Бачиш стенди в останніх рядах? Оце все «піратка», — пояснює він. — Вона так розставлена, щоб її можна було швидко сховати. Ось і сумка для цього». Сергій вправним рухом струшує диски в сумку — це займає не більше десяти секунд — і жодного контрафакту на прилавку. Він каже, що його ловили один раз — років зо два тому. Проте наступного ж дня приїхав хазяїн та все владнав — міліція не тільки відпустила Сергія, але й повернула товар. «Взагалі, не вір отим показовим знищенням піратських дисків, — переконує Сергій. — Під бульдозер потрапляє лише те, у чого немає хазяїна».

До прилавка підходить хлопчина у віці статевого дозрівання. Він щось довго вишукує серед DVD з мелодрами. Сергій розуміє все з першого погляду. «Слухай, ти що, порнуху шукаєш? — зі співчуттям цікавиться він. — Вибач, у мене нема. Подивись он у тому ряду». Скерувавши юне покоління, Сергій мені пояснює: «Порнухою принципово не торгую. Зараз із цим стало суворіше. Якщо спіймають з «піраткою», легко відкуплюся. А от за «три ікси» справді можна сісти».

ЦІНА ПИТАННЯ

Міжнародна федерація фонографічної індустрії (IFPI), яка займається моніторингом ринку інтелектуальної власності у світі, вважає, що середній рівень піратства в Україні дорівнює 65-70%. Але експерти кажуть, що залежно від виду продукції рівень контрафакту досить відрізняється. Наприклад, піратське програмне забезпечення (ПЗ) справді часто гірше за якість та функціональністю від ліцензійної продукції. До того ж, на ринку ПЗ провідні виробники — у першу чергу, звичайно, корпорація Microsoft — постійно чинять жорсткий тиск на державні органи контролю за дотриманням прав інтелектуаль-

ної власності. Тому в цьому сегменті ринку рівень контрафакту за останні роки різко скоротився й становить не більше 50%. Що стосується музичної продукції, то значним конкурентом «піратів» є Інтернет, де за кілька хвилин можна знайти й безкоштовно скачати практично будь-яку композицію. Крім того, різниця в ціні між ліцензійними та піратськими музичними дисками не така вже й велика, натомість якість перших зазвичай набагато краща.

Найпоширенішим піратським продуктом є DVD з відеофільмами. На думку незалежних експертів, рівень контрафакту в цій галузі сягає 80%. Адже попит на нові кінострічки ніколи не спадає. До того ж, останнім часом якість контрафакту все менше відрізняється від ліцензійної.

«Проблемою є те, що всі великі західні компанії мають в Україні лише дочірні компанії-ліцензіати, — говорить Володимир Ілінг, керівник Української антипіратської асоціації. — Тобто звичайних продавців, які можуть тільки продати саму ліцензію, а не виробляти власне продукцію». Це призводить до елементарної відсутності дуже багатьох фільмів на ліцензійних носіях, вважає експерт. Адже найчастіше купують ліцензії на свіжі актуальні фільми, на які є масовий попит саме зараз. А значна кількість дуже цікавого для багатьох ретроспективного або артхаусного кіно залишається поза увагою. Тому дуже часто люди змушені купувати контрафакт, бо йому немає альтернативи.

НАВІТЬ ЗА БАЖАННЯ ПРИДБАТИ ЛІЦЕНЗІЙНУ ПРОДУКЦІЮ ЛЮДИ ЗМУШЕНІ КУПУВАТИ КОНТРАФАКТ, БО ЙОМУ НЕМАЄ АЛЬТЕРНАТИВИ

Піратський бізнес напрочуд вигідний. Собівартість контрафактного диска становить максимум 6 грн плюс 1-2 грн за коробку, в сумі — 8-9 грн. На розкладках такі диски продають по 25-30 грн. Таким чином, «пірати» отримують потрійний прибуток на кожній одиниці проданої продукції. «В цьому бізнесі крутяться просто шалені гроші, — стверджує Сергій Нікулеско, начальник Управління контролю за використанням об'єктів права інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності. — Хоча

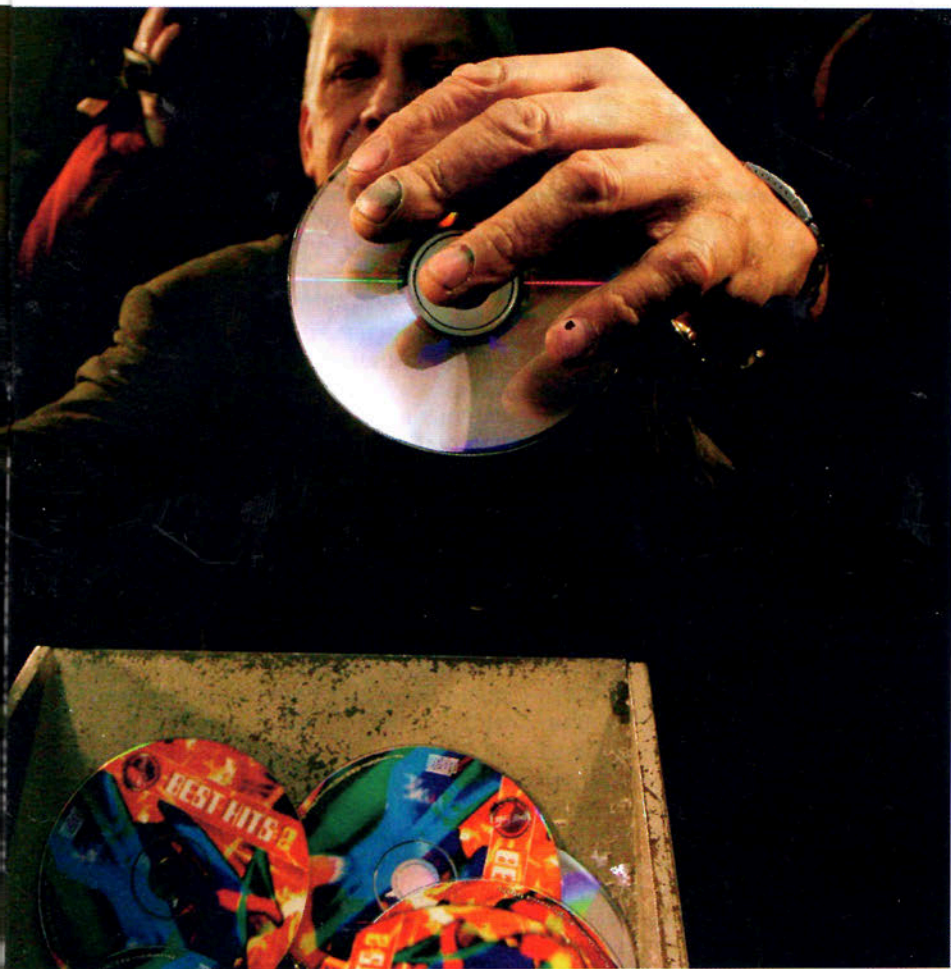

Боротьбу з контрафактом самі «пірати» вважають показухою

точну суму назвати важко. Можете самі робити висновки з огляду на приблизні суми вилученої продукції. А це — краплина в морі порівняно з реальною кількістю контрафакту. Максимум — 20%». За офіційними

даними, у 2007 році вилучили піратської продукції на суму понад 10 млн грн. Отже, загальний обіг контрафактного ринку в Україні становить від 50 до 200 млн грн за рік. Але, за оцінками незалежних експертів, цю суму можна збільшувати у рази.

Окрім суто піратської продукції, існує так званий сірий контрафакт. «Це стосується комп'ютерних ігор, — розповідає Володимир Ілінг. — Дуже багато продукції надходить до нас із Росії, де вона (продукція) має ліцензію на розповсюдження тільки

на території РФ та СНД. Але за українським законодавством, така продукція має отримати внутрішню ліцензування. Та диски завозять до країни без української ліцензії. Якщо говорити конкретно про фільми, то там понад 70% піратської продукції — це диски, створені без дотримання жодних прав, а 30% — ось такий «сірий» контрафакт».

РОСІЙСЬКИЙ СЛІД

В Україні працює вісім підприємств, що виготовляють аудіо- та відеопродукцію. Причетність до піратства жодного з них не доведена. Щоправда, ще з 2003 року триває судове провадження щодо київського заводу «Росток», який запідозрили у виробництві «лівої» продукції. «За даними операторів ринку, українські заводи також займаються виробництвом піратських дисків, просто досі не вдалося схопити їх за руку, — стверджує Володимир Ілінг. — Але контрафакт українського походження — це краплина в морі порівняно з російським імпорт».

«Траплялося, коли наші інспектори приходили на підприємство з позаплановою перевіркою і застали конвеєрну лінію ще гарячою, щоправда, ніяких дисків ми не знаходили, — розповідає Сергій Нікулеско. — Але це — поодинокі випадки. Натомість, судячи з протоколів затримання та вилучення за останні кілька місяців, в Україні немає контрафактної продукції, виробленої на вітчизняних заводах. Це доволі легко проконтролювати, адже на кожному диску є код ІРРІ, який свідчить про російське походження вилучених піратських дисків».

У РФ набагато більше профільних підприємств, ніж в Україні. До того ж, вони розкидані по всій цій неосяжній країні й нерідко розташовані на території колишніх військових заводів. Тому навіть співробітникам правоохоронних органів іноді проблемно туди потрапити. «Диски до нас завозять банальною контрабандою — ховають під обшивку потягів, підвішують між вагонами, — пояснює Володимир Ілінг. — Звичайно, провідники поїз-

дів усе це прекрасно знають, але й вони — в ділі. Такий спосіб перевезення максимально безпечний для контрафактників, адже навіть якщо митники знайдуть контрабанду, її хазяїн залишиться в тіні».

За один такий «рейс» в Україну завозять до 10 тис. піратських дисків. Майже всі вони потрапляють на «дикі» розкладки. В Києві, за оцінками експертів, їх від 2-х до 3-х тис. Одна торгова точка може реалізувати щонайменше десяток дисків за день, тож неважко підрахувати, що однієї такої партії контрабанди, здавалося б, величезної, ледве вистачить, аби задовольнити денні потреби столичних мело- та кіноманів.

Експерти переконані, що за бажання піратський ринок можна якщо не повністю прикрити, то різко скоротити його обсяг, і зробити це дуже швидко. Але зміни до чинних законів роками «провисають» у Верховній Раді, «заговорюються», а потім губляться в законотворчій рутині. Звичайні міліціонери й далі проходять повз лотки з піратською продукцією, ніби не помічаючи їх. За словами самих реалізаторів контрафакту, кожен власник розкладок на початку місяця платить певну суму «уповноваженому» в відповідному райвідділі МВС, щоб не було прикрих непорозумінь. Напрошується висновок, що в піратського бізнесу з обортом у сотні мільйонів доларів є могутнє прикриття та лобі в усіх ешелонах влади. «На мій погляд, мова не йде про існування єдиного, об'єданого злочинного угруповання, що займається піратством, — вважає Володимир Ілінг. — Швидше, можна говорити про безліч невеликих незалежних груп. Але в них є свої лобісти у найвищих владних кабінетах». ■

КОНТРАВЕРСІЯ

Програна битва

«Спроби захистити популярні книжки від нелегального копіювання, на мій

ПАУЛО КОЕЛЬО
письменник

погляд, — програна битва. Безкоштовне поширення творів у мережі Інтернет чи в інший спосіб не тільки не шкодить продажам книг, а й стимулює їх».

ПРАВО ПРИПІ

ОДЕСЬКИЙ ПРИПОРТОВИЙ ЗАВОД ЯКЩО Й НЕ НАЙДОРОЖЧИЙ, ТО ОДИН ІЗ НАЙЦІКАВІШИХ ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ

АВТОР: СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

Приводом для «передпасхального» конфлікту між президентом Ющенком та прем'єром Тимошенко стало питання приватизації Одеського припортового заводу (ОПЗ). 25 квітня президент своїм указом зупинив проведення конкурсу з продажу 99,52% акцій підприємства, який був оголошений Кабміном на початку лютого й мав відбутися орієнтовно в першій половині травня. У свою чергу, прем'єрка досить рідко заявляла, що конкурс відбудеться, не зважаючи на цю заборону. Втім, якщо факт чергового з'ясування стосунків між президентською та виконавчою владами очевидний і зрозумілий усім, то цінність і важливість самого ОПЗ здебільшого залишається за кадром.

АМІАЧНИЙ МОНОПОЛІСТ

Одеському припортовому заводові не пощастило з назвою — для пересічного громадянина вона звучить вельми прозаїчно, мовляв, якийсь там завод при якомусь порті. В реальності ж ситуація зовсім інша: ВАТ «Одеський припортовий завод» є другим за величиною хімзаводом України, третім за обсягами випуску азотних добрив (14–18%) і другим — з виробництва аміаку (22–24%). До 90% продукції заводу експортується. Та найважливіше навіть не це — до складу заводу входить унікальний комплекс із перевантаження аміаку на кораблі. Завдяки цьому ОПЗ — монополіст із послуг експорту цієї хімічної сировини, причому не тільки українського, але й російського виробництва. Саме в цьому полягає його особлива цінність.

Річ у тім, що Одеський припортовий споруджений наприкінці 70-х років у СРСР як ключова ланка єдиної потужної системи з виробництва, транспортування та експорту аміаку. Саме в той період запрацювали великі сибірські газові родовища й з'явилася можливість виробляти з цього газу хімічну продукцію на експорт. Цікаво, що таку ідею запропонували «ідеологічним ворогам» західні компанії, зокрема, американська Occidental Petroleum. Вони ж і реалізували для Союзу проект, який став одним із небагатьох прикладів створення іноземцями виробничого комплексу в СРСР. Два потужні хімкомбінати — в Тольятті та Горлівці — з'єднані аміакопроводом понад 2 тис. км заводжки. А Одеський припортовий став центром цієї системи, з якого виробле-

ХРОНІКА ВІЙНИ

СПРОБИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ОДЕСЬКОГО ПРИПОРТОВОГО ЗАВОДУ

1996 –
1997 рр.

У червні 1996 року Фонд держмайна **вніс ОПЗ до переліку підприємств, що підлягають приватизації**. Але влітку 1997 року внаслідок змін в уряді (звільнення Павла Лазаренка з поста прем'єра та призначення на цю посаду Валерія Пустойтенка) **приватизацію зупинено** внаслідок «неузгодження цього питання з Кабміном»

2004 р.

Голова Фонду держмайна Михайло Чечетов звернувся до Кабміну з **проханням збільшити план приватизації, включивши до нього ОПЗ**. Однак в процесі підготовки до продажу заводу Чечетов неодноразово змінював позицію, то заявляючи про «часність» продажу, то, навпаки, наполягаючи на його пришвидшенні. Ці коливання відображали «підкилимову» боротьбу за ОПЗ, який бізнес-структури з оточення Кучми хотіли отримати у власність до завершення його президентства. Втім, 19 серпня, за день до оголошення конкурсу, **Леонід Кучма зупинив процес**, мотивуючи це «спекуляцією навколо приватизаційних процесів». У листопаді **уряд Януковича скасував плани приватизації ОПЗ** у 2004 та 2005 роках

Липень
2005 р.

Уряд Юлії Тимошенко **вносить ОПЗ до переліку об'єктів першочергової приватизації** в 2005 році. Розпочинається робота з реструктуризації заводу та створення конкурсної комісії. Провести конкурс та отримати гроші від продажу уряд планує вже в грудні. **Віктор Ющенко підтримує приватизацію Одеського припортового заводу**

Жовтень
2005 р.

4 жовтня, невдовзі після звільнення Юлії Тимошенко з поста прем'єра, **ВР приймає закон про внесення ОПЗ до переліку підприємств, що не підлягають приватизації**. Президент Віктор Ющенко **ветує цей закон**

ОРТУВАТИСЯ

ний на хімкомбінатах аміак відвантажували на експорт.

Радянського Союзу давно немає, та комплекс, збудований за кращими технологічними зразками порівняно недавніх часів, залишається одним із найсучасніших і найпотужніших підприємств такого типу в світі. В останні роки він працює з перевищенням планових потужностей, попри те, що й аміакопровід (його російська та українська ділянки), і хімічні заводи, що транспортують ним продукцію, контролюються різними компаніями. Однак найголовнішим елементом цієї системи, як і раніше, залишається Одеський припортовий. І його майбутній приватний власник здобуде стратегічну перевагу над усіма іншими заводами «на трубі»: як мінімум, він матиме гарантовані можливості для експорту свого аміаку в найзручнішому для себе режимі. А як максимум — отримає важіль для тиску на конкуруючі підприємства.

НА ТРУБІ ЧИ БЕЗ ТРУБИ?

Головним каменем спотикання приватизації ОПЗ є питання перевантаження аміаку. Віктор Ющенко нещодавно заявив, що категорично проти продажу заводу разом з тру-

бопроводом: «Якщо ми приватизуємо — а це перший випадок в українській історії — трубопровод, то я перший, хто ставить питання, чи відповідає це засадам національної безпеки». Втім, у цьому випадку президент погіршив проти істини, адже про трубо-, точніше, аміакопровід, не йдеться. Він перебуває в управлінні державного підприєм-

ства, й потенційна виручка від приватизації значно вища. За оцінками експертів Міжнародного центру перспективних досліджень, які опублікували в жовтні 2007 року окрему аналітичну розвідку про варіанти приватизації ОПЗ, його вартість «без перевалки» може скоротитися втричі — з 4–7 млрд грн до 1,5–2,5 млрд грн. Втім, такий

МАЙБУТНІЙ ПРИВАТНИЙ ВЛАСНИК ОДЕСЬКОГО ПРИПОРТОВОГО ЗАВОДУ ЗДОБУДЕ СТРАТЕГІЧНУ ПЕРЕВАГУ НАД УСІМА ІНШИМИ ЗАВОДАМИ «НА ТРУБІ»

ства «Укрхімтрансаміак», і цей статус змінюватися не буде. Насправді мова йде про цех перевантаження аміаку — складову частину ОПЗ. Саме він завантажує рідкий аміак на кораблі.

Висловлюючись фігурально, без комплексу перевалки аміаку та карбаміду Одеський припортовий — смачний пиріг, але не більше того. А з цим комплексом — ексклюзивний святковий торт. Зрозуміло, що у випадку «повної» приватизації й привабливість для інвес-

тичний прогноз падіння ціни є, вочевидь, надміру драматичним. Швидше за все, за умов проведення конкурсу з чинною на даний момент стартовою ціною в 3 млрд грн остаточна сума «без труби» сягне 4 млрд грн.

Але міркування на тему того, скільки коштують ОПЗ без комплексу з перевалки, наразі належать до гіпотетичних, бо можна майже зі стовідсотковою впевненістю говорити, що такого варіанта приватизації не відбудеться. ▀

2006 р.

Верховна Рада **долає вето президента**. В січні Ющенко підписує указ про те, що **завод не підлягає приватизації**, а в березні **підписує закон від 4 жовтня**, який свого часу ветовав. Водночас голова ФДМ Валентина Семенюк заявляє, що **приватизації Одеського припортового заводу не буде**.

Січень-травень 2007 р.

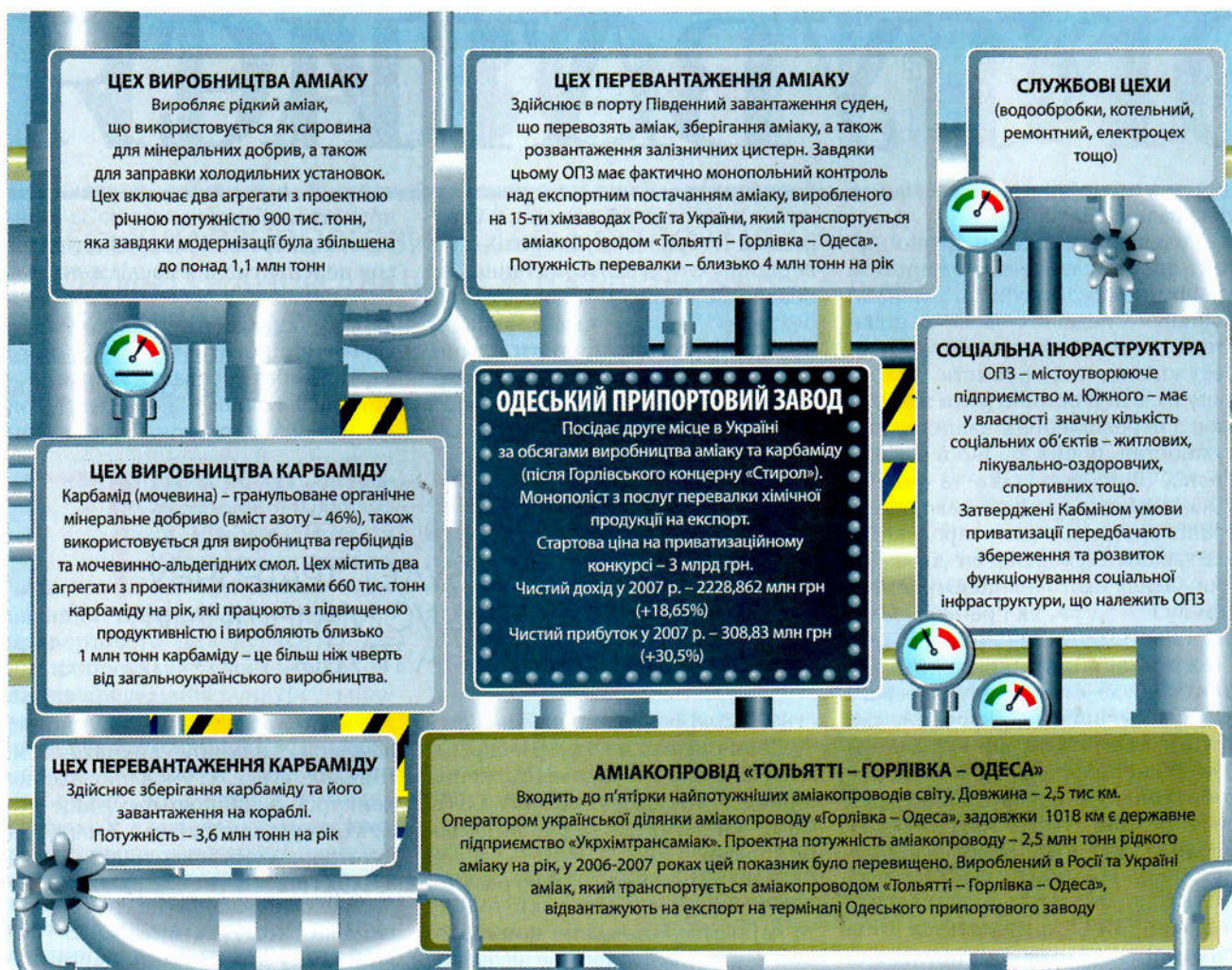
Рада вносить поправки до законів про приватизацію, за якими **ОПЗ знову опиняється в переліку підприємств, що будуть продані в 2007 році**. Ці закони **підписує президент Ющенко**, а прем'єр-міністр Янукович **заявляє про доцільність продажу ОПЗ єдиним комплексом** (без відокремлення комплексу з перевалки аміаку). **Віктор Ющенко публічно не заперечує проти цієї ідеї**. В. Семенюк також **«мінє гнів на милість»**, і **10 травня оголошує про початок підготовки конкурсу**. За його умовами, майбутній власник має протягом не менше трьох років виробляти хімічну продукцію чи сировину для неї або протягом року контролювати підприємства, що відповідають цим вимогам.

Червень-жовтень 2007 р.

Передвиборча криза в Україні. Уряд Януковича прагне провести прискорену приватизацію ще до дострокових виборів. 15 серпня **ФДМ оголошує конкурс**, стартова ціна 99,52% акцій — 2,5 млрд грн. Натомість **БЮТ в липні звертається до президента з вимогою зупинити процес**. Їх аргумент — продавати завод разом з комплексом перевалки не можна, бо контроль над аміакопроводом може загрожувати екологічній безпеці. Використовуючи ці ж аргументи, **Ющенко у вересні своїм указом призупиняє приватизацію**. У жовтні В. Семенюк **«на виконання указу президента» скасовує оголошений конкурс**.

2008 р.

Новопризначений уряд Тимошенко в лютому 2008 року **затверджує умови приватизації ОПЗ** — разом із комплексом перевалки. Стартова ціна заводу зросла з 2,5 до 3 млрд грн, а кваліфікаційні умови щодо майбутніх власників знято (єдина вимога — 3 роки прибуткової діяльності). В. Семенюк **всіляко протидіє приватизаційному процесові**. В ситуації ініційованої БЮТ боротьби за крісло голови ФДМ президент **Ющенко фактично підтримує Семенюк** і в квітні двома указами (від 15 та 25 квітня) **знову зупиняє приватизаційний конкурс**.

Чому? По-перше, процес відокремлення цих потужностей виглядає малореалістичним, адже вони входять у єдиний виробничий комплекс. По-друге, «ампутація» перевалки створить цілий вузол гострих проблем – від організаційних до питань безпеки, адже аміак є високотоксичною

лізувати пов'язані з ОПЗ приватизаційні процеси, виникає невтішний висновок: ініціативи з гальмування або прискорення продажу залежать не від економічної чи державної доцільності, а виключно від того, хто саме і кому саме продає. «Свої» обстоюють продаж «своїм», але без

Наразі ситуація виглядає так: Юлії Тимошенко приватизація ОПЗ вкрай потрібна. По-перше, для наповнення бюджету, який без коштів від приватизації буде загнано в значний дефіцит. По-друге, для підтримки власного бізнес-оточення (Валентина Семенюк у цьому сенсі прозора натякає на мільярдера й депутата фракції БЮТ Костянтина Жеваго, який є одним із претендентів на придбання ОПЗ).

Натомість для Віктора Ющенка та його політичного оточення війна навколо Фонду держмайна і приватизації Одеського припортового дає змогу стримувати владні амбіції Тимошенко та її команди. А заодно створити черговий привід для переговорів і взаємних поступок. Втім, показове небажання йти на компроміси, найімовірніше, призведе до того, що приватизації ОПЗ в цьому році не буде. А може, її не буде й до наступних президентських виборів. ■

ІНІЦІАТИВИ З ГАЛЬМУВАННЯ АБО ПРИСКОРЕННЯ ПРОДАЖУ ОПЗ ЗАЛЕЖАТЬ НЕ ВІД ЕКОНОМІЧНОЇ ЧИ ДЕРЖАВНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ, А ВИКЛЮЧНО ВІД ТОГО, ХТО САМЕ І КОМУ САМЕ ПРОДАЄ

речовиною, а обсяги його транспортування та зберігання вимірюються мільйонами тонн.

Вищі посадовці не можуть цього не розуміти, адже вони самі чи їх попередники приходили до точнісінько цього самого висновку не двічі й не тричі. Однак якщо проана-

жодних рефлексій змінюють ставлення на прямо протилежне, щойно серед претендентів з'являються «чужі». І такою поведінкою «відзначилися» всі без винятку учасники приватизаційного процесу – президент, прем'єр-міністри, голови ФДМ, депутати Ради.

Перший
Національний

20, 22, 24 травня

о 22:00

EUROVISION

SONG CONTEST
BELGRADE 2008

Райффайзен
БАНК АВАЛЬ

міжнародний партнер Євробачення-2008

XITFM

генеральний радіо партнер

CHEVROLET

www.turtess.com

«НАЦІ, ГАВ-

НІМЕЧЧИНОЮ
ПРОКОТИЛАСЯ
ХВИЛЯ
НЕОФАШИСТСЬКИХ
ДЕМОНСТРАЦІЙ.
ВСЕ ПОЧАЛОСЯ
З МАЛЕНЬКОГО
МІСТЕЧКА
ШТОЛЬБЕРГ

АВТОР: ТЕТЯНА КАПУСТА,
ШТОЛЬБЕРГ (НІМЕЧЧИНА)

Маленьке добропорядне містечко Штольберг, розташоване на заході Німеччини, місяць потерпало від агресії неонацистів. Причина — вбивство під час вуличної бійки з іноземцями 19-річного німецького юнака, який був активістом молодіжного крила Націонал-демократичної партії.

ВБИВСТВО ЯК ПРИВІД

Штольберг знаходиться у прикордонному з Голландією та Бельгією регіоні Німеччини, ще в часи середньовіччя він славився майстрами з випалювання латуні. Загалом це тихе, спокійне провінційне місто, в якому живе приблизно 100 тисяч людей. Тому пристрасті, які вирували тут у квітні, для городян стали повною несподіванкою. Протягом місяця в містечку тричі провели демарш неонацисти.

Спеськи лояльності до неонацистських організацій у Німеччині не рідкість. Головна офіційна сила неонацистів — NPD (Націонал-демократична партія) у деяких федеральних землях уже кілька років поспіль набирає 10% на парламентських виборах та на виборах до місцевих рад. Але подібної масовості неона-

цистських заходів у цьому регіоні за останні 20-30 років ні преса, ні поліція, ні старожили пригадати не можуть.

Почалось усе з кримінальної пригоди. Вночі 4 квітня під час вуличної бійки ударом ножа смертельно поранили 19-річного мешканця Штольберга Кевіна Р. Молодіжна організація NPD — «Штормфронт білих націоналістів» — оперативно виклала свою версію: «19-річного німця, який симпатизував NPD, вбила банда іноземців». По тім вони внесли певні уточнення: «Кевін повертався додому після зібрання NPD-активістів, і вбивці (їхня кількість коливається від 2 до 6) переслідували його кілька кварталів».

Уже наступного дня на місці бійки штольберзька фракція NPD організувала траурний мітинг, у якому взяли участь близько 100 «коричневих». Промову виголошував лідер ультраекстремістів у землі Північний Рейн-Вестфалія Клаус Кремер.

«Я глибоко шокований тим, що сталося. Злісна брехня й пропаганда, яку поширюють про NPD провідні партії та регіональні союзи, котрі виступають проти насилля будь-якого роду, призвели до смертельних наслідків. Коли, як у цьому випадку, гине молодий чоловік, така подія виходить за межі приватного життя і є жахливим результатом помилкової політики щодо іноземців», — сказав Кремер.

Гав!»

Під час маршу неонацистів 1 травня у Гамбурзі поліція застосувала водомети та сльозогінний газ

Батьки та друзі загиблого, поліція і держсуддя Роберт Деллер, котрий розслідував цю справу, зазначають, що «мотив бійки не мав ні політичного, ні расистського підґрунтя — це було з'ясування особистих стосунків». «Найбільш

ІЗ СОКИРАМИ ЗА «СПРАВЕДЛИВІСТЬ»

Проте за тиждень — 12 квітня — NPD організувала в Штольберзі другий траурний мітинг, який мав стати загальнонаціональним. До маленького містечка з'їхалися неонацисти з усієї Німеччини, особливо їх багато було зі сходу країни, де рух ультраправих має найбільшу підтримку і де його прояви найбільш агресивні.

•Поліція готувалася до нашествия неонацистів заздалегідь. Усі магазини було зачинено. Мешканців закликали не виходити з домівок задля власної безпеки. Тільки п'ятьом репортерам дозволили знімати мітинг, однак лише з вікон редакції.

До міста приїхала майже тисяча неонаці. «В кожного іноземця є ім'я та адреса! Ми не пробачимо! Ми не забудемо!» — вигукуючи погрози емігрантам і закликаючи до помсти за вбитого Кевіна, вони намагалися градом каміння й порожніх пляшок прорвати подвійний кордон поліцейських. Проти мітингувальників використали сльозогінний газ — і блоковані наці перейшли від справи до слів. Якийсь оратор у своїй промові розкритикував жертву та його батьків, які не погодились із версією неонацистів. Разом з ним юрба скандувала: «Не має значення, що саме трапилося з Кевіном у ніч убивства. Не має значення, якою людиною був Кевін. Є тільки помста». Або: «Мавпа, народжена в німецькому зоопарку, залишається тією ж іноземною твариною й ніколи не стане німецькою мавпою». «Варто заборонити освіту для жінок, тому що студентки народжують менше дітей, не зважаючи на те, що вони є найціннішим спадковим біологічним матеріалом. Жінка, яка навчається, це довгострокова гарантія генетичного занепаду». І далі: «Ми вимираємо, тому що ми не далеко, а інтелігенти не відтворюють потомства» (антифашистський прес-архів Kein Bock auf Nazis).

ПІСЛЯ ГАНЕБНОГО ВИГНАННЯ ЗІ ШТОЛЬБЕРГА НЕОНАЦИСТИ «ВІДІГРАЛИСЯ» НА ГАМБУРЗІ, НЮРНБЕРЗІ ТА БЕРЛІНІ

боляче від того, що правоекстремісти використали цю смерть для своєї пропаганди», — написав один із друзів Кевіна на місцевому інтернет-форумі.

За даними поліції, під час демаршу 12 квітня було затримано 31 особу з ультраправих. Вилучено справжній арсенал заборонених предметів — ножі, нунчаки, кварцові

рукавиці, перечниці й навіть сокиру. 10 людей отримали поранення в натовпі.

МИРНИЙ ОПІР АГРЕСІЇ

До третьої демонстрації неонацистів, запланованої на 26 квітня, готувалася вже не тільки поліція. Місцеві общини, католицькі громади, байкери і панки вирішили провести в цей день спільну акцію, яку задекларували як «Свято солідарності й сусідів». На центральній площі зібралися близько 1600 людей. Спочатку це нагадувало велику молодіжну тусівку. Неподалік цілувалися парочки, хтось приховив із собою футбольний м'яч. Про політичний аспект акції нагадували хіба що різнокольорові прапори і транспаранти. На багатьох було зображення свастики — то перекресленої, то розбитої величезним кулаком.

У нацистів нової хвилі свастики немає — її замінила нарукавна пов'язка з чорним контуром яблука на білому тлі. Ультраправі молодики в чорній уніформі вирізнялися із загальної маси не тільки пов'язками, а й тим, що приховували обличчя під окулярами, бейсболками та капюшонами. Вони невеличкими групами розсіялися в натовпі.

Якогось моменту люди на площі просто почали брати грудки неонацистів у кільце. Їх оточили транспарантами й під скандування «Фаши, гоу хоум!» та «Наці, наці, гав-гав!» почали виводити з площі вузькою вуличкою старого Штольберга. «Закриті» в середині колони молодики свистіли, намагаючись заглушити вигук людей.

Та побачивши камеру, одразу відвертались або натягували на носа бандани. Вони навряд чи вміють ходити строем, підтягуватися на перекладні, навряд чи витримують марш-кідок на 10 км. У всьому цьому маскараді — капюшонах, брудних джинсах і морпехівських черевиках зі шнурівками різного кольору було щось безнадійно провінційне, містечкове. Побачивши налаштовану проти себе реальну силу громади, вони втратили свій грізний вигляд і нагадували побитих цуценят. Бо насправді вони слухають американський реп і жувають в електричках шаурму, куплену в турецьких забігайлівках. Від них іде не націоналістичний дух «білої раси», а сморід несвіжої білизни. ■

ГАМІВНА СОРОЧКА для психіатра

ХВОРОБИ ДУШІ ЛІКУЮТЬСЯ ДОВГО
ТА НЕДЕШЕВО

АВТОР: МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

Аби унаочнити свої проблеми, українські психіатри були готові привселюдно одягти гамівні сорочки. Бо ж не має вітчизняна психіатрія ні національної програми, ні державної підтримки, ні належного бюджетного фінансування... Але вирішили залишити цю ідею на потім, доки ще є хоч примарна надія на те, що їхні побажання почує влада. Втім, стан психічного здоров'я українців може вразити вже тепер — близько 1,2 млн жителів, а це 2,5 % населення, сьогодні страждають від психічних розладів різного ступеня складності. І це лише ті, хто особисто звернувся по допомогу до фахівців.

Статистика — сувора річ. Як розповідає головний фахівець із психіатрії Міністерства охорони здоров'я України Ірина Пінчук, з цього мільйона двохсот тисяч осіб 72% становлять люди з так званими суміжними, а не психіатричними розладами — депресіями, неврастеніями (наслідками стресу), органічними розладами. 18% — це важкі психіатричні розлади, зокрема, шизофренія, а близько 9% — розумова відсталість.

«Наша головна проблема вже давно має перевірений у світі рецепт для вирішення, — розповідає **Тижню** Юрій Закаль, головний психіатр Львівської області, член правління Асоціації психіатрів України. — Для психічнохворих немає ніякого проміжного лікувального закладу між поліклінікою та єдиною на місто стаціонарною лікарнею, такою як наша

Кульпарківська чи київська Павлівська, принаймні, осередків денного перебування. А, скажімо, в тій же Польщі заклади середовищної психіатрії — це головний пункт соціального супроводу психіатричних пацієнтів. Наприклад, у Кракові є готелі, де весь персонал, від консьєржа до офіціанта, — психічнохворі, які отримують постійний медичний догляд. У Варшаві регулярно проводять художні виставки робіт психічнохворих людей, музичні та поетичні вечори за їхньою участю, це і є середовищна терапія — нашим пацієнтам не треба лежати в ліжку, вони тішаються з власного творчого успіху».

Психіатри зауважують, що не все так безнадійно: поступово зростає рівень толерантності суспільства до психічнохворих і розуміння того, що ці хвороби лікуються, — важко, довго, але це так. Нещодавно провели соціологічне дослідження в усіх регіонах України, й одним із запитань було: «Що ви відчуваєте, зустрівши людину з відхиленням у психічному здоров'ї?» Результат обнадіює: 78% опитаних відповіли, що відчувають співчуття — отже, наше суспільство стало гуманнішим. Хоча відповідь на тест і звичайна життєва ситуація — різні речі. Й поміж молодшого та середнього персоналу лікарень і психоневрологічних інтернатів, на які у психічнохворих головні нарікання, такого опитування ніхто ніколи не проводив.

МОЖЛИВО, ЦЕ ЩАСТЯ

«За всіх досягнень фармакології наша психіатрія сьогодні неефективна та витратна, вона досі використовує аміназин, і я сам це бачив, — розповідає голова Комітету Верховної Ради з питань охорони здоров'я Микола Поліщук, за фахом нейрохірург. — Хворі, як мухи, ходять коридорами, всі обсіпані прищами через алергію на цей препарат, який уже ніде в світі не застосовують, і навколишнє життя їх взагалі не хвилює...»

«Перевага у психічнохворого одна-єдина — ця людина не відчуває реальності. Іншим треба думати, як знайти роботу, забезпечити себе та рідних — психічнохворих це не турбує. З одного боку, це погано, з іншого, можливо, щастя», — каже **Тижню** Руслан Імереллі, голова Всеукраїнської громадської організації інвалідів — ко-

Психіатрія лікує,
а не карає

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕРНІШОВ

ристувачів психіатричної допомоги. Втім, він не ображається, коли назву того, що він очолює, скорочують до організації психічнохворих. Сам він правозахисник та епілептик, тому вже вісім років з моменту заснування організації захищає права близько 700 пацієнтів та їхніх родичів з діагнозами від шизофренії до розумової відсталості. На жаль, проблеми не лише в ефективності лікування та якості медичної допомоги: не поодинокі справи з кримінальним присмаком. Лише на цей день таких розглядають дві — в одному з обласних центрів України головний бухгалтер психіатричної лікарні отримав опіку над пацієнтом з привабливою за метражем та розташуванням квартирою, в іншому місті — схожа історія, але пощастило вже небожу головного лікаря. Загалом, як стверджує Імереллі, по-

при оптимістичні дані опитування, у ставленні до «психів» превалює презирство та байдужість, людям «з діагнозом» неможливо знайти нормальні робочі місця не те щоб із гідною заробітною платою, а навіть такі, де би плата принаймні відпові-

дала обсягу виконаної роботи. «Ми постійно говоримо чиновникам, що наші хворі можуть вчитися, працювати, створювати сім'ї, дайте лише квоти на підприємствах, як даєте їх глухим та сліпим, — нам просто не вірять, бояться, «аби чого не сталося», — розповідає Руслан Едуардович.

ШУСТЕР ЗАМІСТЬ ПСИХІАТРА

При цьому психічне здоров'я самих чиновників — тема, болюча не лише для хворих, а й для психіатрів. «Я б не відрізняв їх від водіїв — чому водіїв обов'язково перевіряють, а державні службовці, які мають вирішувати людські долі, не проходять такої процедури? — ділиться Юрій Закаль. — Так, психіатр бачить утаємничені людські мотивації, тільки той, кому нема чого приховувати, поводить себе природно, а той, хто має, хоче уникнути психіатрів взагалі. Але психіатрія лікує, а не карає, до священника на сповідь ідуть сміливо. Так само варто звертатися до фахівця-психіатра й політикам, особливо верхнього ешелону, це б не завадило». «Так вони не до психіатра йдуть, а в програму до Шустера, аби всі їх побачили», — стверджує Микола Поліщук. А голова Асоціації психіатрів України Семен Глузман додає: «Політики якщо й лікуються за нашим профілем, то виключно за кордоном, тому вітчизняній психіатрії не варто чекати від них ні уваги, ні прибутків».

«Нас очікує катастрофа», — це прогноз Семена Глузмана вже на найближчий час. Ім'я проблеми, котра лякає психіатрів і надихає решту лікарів, — страхова медицина, про яку говорять як про панацею для вітчизняної охорони здоров'я. «Значна частина наших пацієнтів, і це здебільшого або малі діти, або літні люди, не одужує взагалі, — каже він. — Ці люди не цікавитимуть страхову медицину, бо їхнє страхування буде збитковим».

Сьогодні провідні українські психіатри об'єднуються, аби в найкоротші терміни напрацювати та запропонувати Міністерству охо-

СТРАХОВУ МЕДИЦИНУ ПСИХІЧНО-ХВОРИ НЕ ЦІКАВИТИМУТЬ, БО ЇХНЄ СТРАХУВАННЯ БУДЕ ЗБИТКОВИМ

рони здоров'я свій варіант докорінної зміни ситуації в галузі. Це, по суті, ініціатива громадянського суспільства. Вже на першому етапі роботи вони називають себе ідеалістами, але поки що стверджують з усією відповідальністю, що така риса особистості — ще в межах норми. ■

НАША ПА

ПРО УЧАСТЬ
УКРАЇНЦІВ У ДРУГІЙ
СВІТОВІЙ
РОЗПОВІДАЮТЬ
ДІДУСІ Й БАБУСІ
ЖУРНАЛІСТІВ **ТИЖНЯ**

9 травня є сумною датою. Ми втратили у Другій світовій п'яту частину населення — чи не найбільше за усі інші народи світу. Бувало, що українцям доводилося стріляти один в одного, а членство в ООН не гарантувало дотримання прав громадян УРСР в Союзі. Редакція **Тижня** довго вагалася, як розповісти про війну. Зрештою ми вирішили надати слово тим, хто її бачили. Хай це буде своєрідний соціальний зріз — журналісти з різних куточків України звернулися до спогадів своїх предків. Свідчать наші власні дідуся й бабусі — якою ж вона була, та війна?

ЗМІСТ:

«НАШІ»

Юрій Макаров про запах, колір та смак 9 травня
СТОР. 38 – 39

9 МІЛЬЙОНІВ СМЕРТЕЙ

Тиждень підрахував кількість українців, загиблих у 1939 – 1946 рр.
СТОР. 40 – 41

СІМЕЙНІ ІСТОРІЇ

Журналісти **Тижня** переповідають спогади рідних — про фронт, окупацію, підпілля, смерть і кохання
СТОР. 42 – 53

М'ЯТЪ

«НАШІ»

ЦЕЙ ДЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ Й ДОСІ, 63 РОКИ ПОТОМУ,
ПАХНЕ ПОРОХОМ, КРОВ'Ю ТА СЛЮЗАМИ

АВТОР: ЮРІЙ МАКАРОВ

День Перемоги — одне з шести офіційних національних свят України, якщо не рахувати релігійних. Функція свята, вочевидь — гуртувати країну, дати відчуття народові його спільну долю — і в минулому, і в майбутньому. Натомість (і я навіть не боюся наврочити, бо це неминуче) 9 травня знову стане днем взаємних образ, днем розбрату. До того ж, «свято зі сльозами на очах» — це передусім свято літніх людей, які почуваються найменш здо-

ровими й найбільш соціально вразливими, отже, реакції знову будуть вкрай емоційні, немає на те ради.

Всі необхідні слова вже нібито сказано: за останні роки вийшли друком кілька серйозних історичних книжок, чимало статей, телевізійних програм і документальних фільмів — особливо варто відзначити серіал «Війна: український рахунок». Висновки істориків та свідчення очевидців доводять: українці в тій війні стали заручниками в зіткненні чужих держав.

Чужих — адже, попри лояльність певної частини населення до сталінського СРСР, його інтереси нам були так само чужі, як і Німеччині чи Італії. Не ми перемогли в цій війні. Хоча не зовсім так: за підсумками Другої світової Україна здобула, врешті-решт, територіальну цілісність, приєднавши до себе західні етнічні землі, а також стала окремим суб'єктом міжнародного права — хай навіть і декоративно. Але, будьмо відверті, навряд чи червоноармієць із Полтавщини чи Донбасу проливав свою кров за те,

щоби УРСР стала ляльковим членом ООН.

ВІЙНА ДЛЯ ПОЛІТИКІВ ТА ДІТЕЙ

Для політиків війна — це період між її оголошенням та підписанням миру (чи капітуляції), внаслідок чого одна сторона поступається іншій частинною територією, суверенітету, певною кількістю трофеїв, певною сумою контрибуцій чи репарацій. Для учас-

Так було, доки наприкінці 1980-х не з'ясувалося, що впродовж майже двох років війни (два роки з шести!) СРСР та Німеччина були в ній практично союзниками. За цей час німці захопили частину Польщі, Данію, Норвегію, Люксембург, Бельгію, Голландію, Францію, намагалися висадитися в Британії. Совіти ж зайняли решту Польщі, Естонію, Литву, Латвію, частину Румунії, частину Фінляндії. В такій хронологічній межі поняття «наші» та «не наші» втрачає визначеність.

Далі, чи були радянські солдати «нашими» для західних українців, які у вересні 1939-го зустрічали їх із хлібом-сіллю? Були, але не довго — доки не почалися розстріли у підвалах новостворених відділків НКВС та масові заслання до Сибіру. Це, до речі, тема окремого дослідження: як за нетривалий час перетворити все населення окупованого краю зі щирих друзів на запеклих ворогів.

Якби не цей, україноцентрований та наочний урок соціалізму посталінськи, навряд чи були б можливими спроби невеликої частини українців порозумітися з новими окупантами, тепер уже німецькими. Однак не слід забувати, чим відносини із загарбниками закінчилися для тих, хто переймалися не лише власним виживанням чи бажанням помсти, а й подальшою долею країни: арештом (Бандера, Стецько), концтабором (Бульба, Мельник), стратою (Ольжич, Теліга), героїською, двічі героїською, бо безвісною, смертю десятків тисяч у боях із ворогами з обох боків — зі сходу й із заходу (до речі, ще один забобон чи, радше, ще одна брехня: мовляв, у складі УПА були самі лише галичани — насправді, в партизанському русі брали участь усі українці, від Полісся до Слобожанщини й Донбасу, навіть був загін кубанців!). У цій безнадійній вірі — бо ніхто в історії ще не перемагав у війні на два фронти, та ще й у супроводі пропаганди і провокацій — мабуть, головний нерв українського опору, який ніяк не хочуть визнати нинішні свідомі чи несвідомі спадкоємці Сталіна. Справді, для кого були «нашими» партизани, які прийняли свій останній бій з НКВС через 16 років після офіційної перемоги СРСР? Хіба не для нас, нинішніх?

Що ж до наших (умисно пишу без лапок) у складі Червоної армії, то годі вимагати від них усвідомлення політичних процесів та національного ін-

тересу. Для них усе було майже так, як у традиційному радянському підручнику з історії: комісари — ті хоч відносно свої, а туг прийшли чужі, німці, тож треба боронити рідний дім, виконувати свій чоловічий обов'язок, як і сто, і триста років тому. Вони виконали, добре виконали, і не їхня провина, що радянська тактика вимагала не шкодувати гарматного м'яса. Їхні жертви, їхні випробування, їхні рани — і навіть їхню нинішню розгубленість (тих, геть небагатьох, хто вижили і дожили) гріх зневажати. Інша річ, що підло користуватися цією розгубленістю, казати за них і замість них «ми», від їхнього імені таврувати як зрадників вояків з іншого табору, стоячи на святковій трибуні в гарних італійських костюмах.

ОНУКИ ТРАГЕДІЇ

Заперечувати право вояків УПА вважатися ветеранами війни (і ніби випадково змішувати їх усіх із колаборантами батальйону «Нахтігаль» та дивізії «Галичина» або просто поліцаями) аморально, протиставляючи їх переможцям Гітлера. Аморально, бо це означає стверджувати, нібито Гітлер — абсолютне зло, а Сталін — не абсолютне.

У ледачах двох цілковитих зол Україна зазнала безпрецедентних у новітній історії жертв. 2,5 млн фронтівих утрат, 8 мільйонів разом із мирним населенням — себто п'ята частина народу, 40% усіх загиблих Радянського Союзу.

Сьогоднішні українці — здебільшого навіть не діти, а онуки учасників і свідків великої трагедії. Зміниться ще одне покоління, й саме питання «наші — не наші» у його безпосередньо-наївному, інстинктивному щодо тієї війни зникне. Так турки і татари для сучасного українця не носії загрози самому існуванню нації, як колись, а господарі популярних курортів і партнери (чи то пак конкуренти) з нафтопереробного бізнесу. Так поляки вже не споконвічні вороги, а найпошлюбніші захисники українських інтересів у Європі.

Час, якщо йому не заважати, сам проводить відбір: ворожнеча й рахунки залишаються в минулому. Біль і сила духу зберігаються в пам'яті. Точніше, так: доки про них пам'ятають, спільнота жива. Щойно їх забудуть, і будь-які займенники: «ми», «наш», «наші» — втратять сенс. Бо вже не буде тих, кому вони належали. ■

ФОТО: АР

ників — нескінченне випробування на мужність і витривалість. Для дітей учасників — можливість дивитися кіно про «наших», співчувати «нашим» і ненавидіти «не наших». У тім-то й проблема, що сьогодні незрозуміло, хто для нас «наші». Донедавна навіть питання так не могло постати, принаймні, на схід від Рівного: звісно, «наші» — це ті, які з червоною зірочкою, «не наші» — ті, які зі свастикою. Це «наші» своїми грудьми затулили Батьківщину, це вони звільнили світ від коричневої чуми.

9 мільйонів смертей

ТИЖДЕНЬ ПІДРАХУВАВ КІЛЬКІСТЬ ЗАГИБЛИХ УКРАЇНЦІВ НАПЕРЕДОДНІ, ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ОФІЦІЙНОГО ЗАВЕРШЕННЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

★
Серпень – вересень
1945 р.
Війна СРСР проти Японії.
Загиблих з радянського боку
30 тис. чол. Кількість загиблих
українців не відома

†
Червень 1941 – травень 1945 рр.
Радянсько-німецька війна.
2,5 млн українців загинули
на фронті

†
Березень 1939 р.
Війна Карпатської України проти Угорщини,
300 загиблих січових стрільців, 115 тис. жертв мирного
населення під час окупації Закарпаття фашистським
режимом Хорті

†
1942–1945 рр.
Українсько-польський
конфлікт:
на Галичині й Волині
загинули 15 тис. українців
і 35 тис. поляків;
на Закарзонні (українські
етнічні території в Польщі) –
5 тис. українців

†
Депортовано перед війною
та під час бойових дій
450 тис. німців України,
180 тис. кримських татар

†
1944–1947 рр.
Боротьба ОУН-УПА
проти радянської
окупації на західних
землях. Арештовано
близько 100 тис. осіб.
Загинули в боях і
розстріляні 150 тис.
повстанців.
Депортовано в Сибір
329 тис. осіб.

†
1946–1947 рр.
Голод на Наддніпрянщині
та на Півдні.
Загинули до 1 млн. українців
і 1,5 тис. поляків

★
Боротьба радянських партизанів
та підпілля в Україні,
40 тис. жертв

†
Вересень 1939 р.
Початок II світової війни. У складі Війська
Польського воювали проти фашистів
150 тис. українців, з них 20 тис. загинули.
Із 21 тис. розстріляних у СРСР польських офіцерів
ВП (Катинь, Харків, Старобільськ, Осташкове,
Херсон) – третина українці

ДЖЕРЕЛА: Україна в Другій Світовій війні у документах. Збірник німецьких архівних матеріалів (1944-1945); Т.Н. / Упоряд. В.М.Косика. – Львів, 2000. Україно-Польща: важкі при-
танія. Матеріали II міжнародного семінару "Українсько-польські відносини в 1918–1947 роках". Варшава, 22-24 травня 1997 року / Відп. ред. М.Кучерепа. – Варшава, 1998.

«Нехай мовчать Америки й Росії...»

Наші діди творили майбутнє Європи

Коли Сталін включав Україну та Білорусь до членів-засновників ООН, формальною причиною (поза прагненням СРСР збільшити частку підконтрольних голосів у новоствореній організації) був внесок УРСР та БРСР у перемогу над нацизмом.

Тоді у світовій спільноті не було контраргументів, адже в Білорусі за-

гинув кожен четвертий мешканець, Україна втратила до 10 мільйонів осіб. Натомість сьогодні Західний світ мовби й не уявляє, звідки взялася Україна. Росія ж як правонаступник Союзу автоматично перетворилася на правонаступника історії перемог і поразок СРСР.

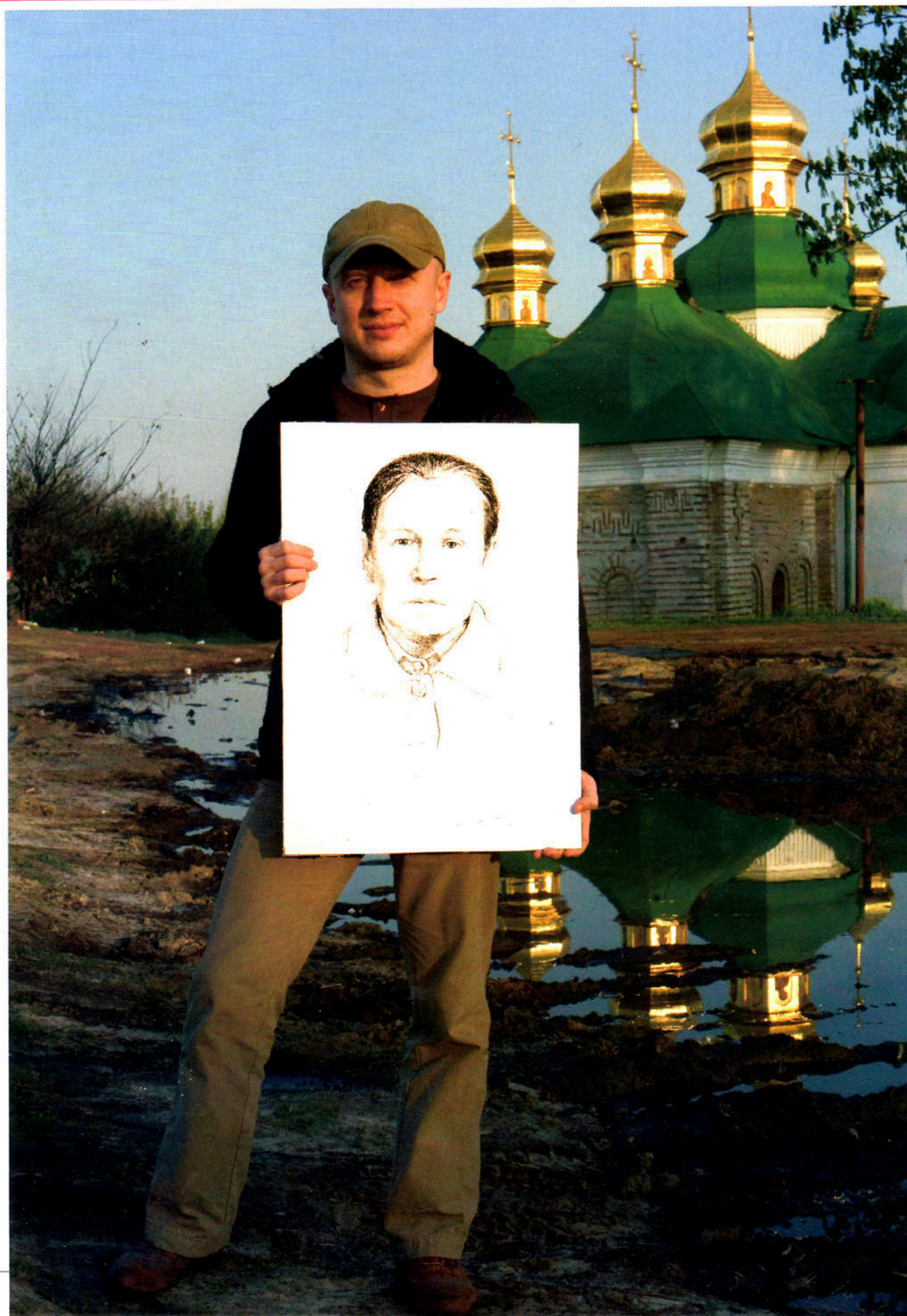
Коли Путін уперше зібрався до Австралії, її екс-прем'єр Пол Кітінг, випереджаючи шквал критики на адресу московського правителя, закликав гідно прийняти його на Зеленому Континенті, бо ж «не варто забувати, що Росія понесла основний тягар зусиль, які прине-

сли перемогу в II світовій війні, й при цьому втратила 26 мільйонів своїх громадян». У подібному тоні виправдовує позицію своєї країни на останньому саміті НАТО французька преса: як можна, мовляв, не зважати на думку Росії: вона наш визволитель.

Ми переконані, що маємо право сказати своє слово у вирішенні європейських проблем, оскільки й наші діди творили майбутнє цієї Європи, але нам у цьому праві відмовляють. Вихід простий і банальний – самореклама, перш за все за допомогою творів мистецтва. Десятки таких фільмів, як «Порятунок рядового Райана» чи «Катинь» від українського Анджея Вайди, й ніхто у світі не приписуватиме іншим наші жертви й наші подвиги. Сюжетів удосталь.

РОМАН КАБАЧІЙ

ТОРТ І НАГАН

РЕДАКТОР ВІДДІЛУ ПОЛІТИКИ
АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО ПРОПОНУЄ ДО ВАШОЇ УВАГИ
СПОГАДИ СВОЄЇ БАБУСІ ГАФІЇ МИХАЙЛІВНИ АНДРУНЬ

Христинівський район, Черкаська область, село Шукайвода. В 1941-му моїй бабусі було вісімнадцять. Пряма мова:

Батько втік від комуністів, але від німецької кулі втекти не зміг. В 1933-му йому було 29, один чоловік написав на нього донос, через задрість. Але батька, який працював машиністом, попередив начальник станції. Він швидко записався на лісорозробки, що за 150 км від Москви, і не гаяючи часу, в ту ж ніч виїхав. Після того я з ним бачилась уже в 1940 році, в Москві. Він працював бригадиром на залізниці. Призвали його в 1942-му. В 1944-му прийшло повідомлення про те, що батько помер під Ростовом-на-Дону від важкого поранення в живіт.

Перші німці з'явилися на чотирьох мотоциклах. Наша хата була якраз на в'їзді в село. Зупинилися й розбіглися по домах шукати їсти. Я вже зібралася тікати, а він — у сіни. І вінтовку до грудей: «комсомол, партизан?» Мама одразу його за плечі, плачуть: «не, пан, не». Він тоді — «дай яйка». Мама зразу щось там йому дали, а я хутко на вулицю, і подалась куди тільки видно. То я два тижні сиділа в сусідів, ховалася. Мені додому не можна було, тому що після перших почали потоком їхати танки, коні. Потім прийшли пішоходи. У нас у дворі стояли машини.

У нашому селі вони нікого не вбили, і хат не руйнували. Наказ знищувати хліб, що віддали ще у радянському колгоспі, ніхто не виконував. Хліб збирали вже за німців, і вони чесно видавали весь наш хліб, і всі пайки.

Коли під Монастирищем йшов фронт, німці одразу за нашою ха-

тою влаштували кухню. Тягнули туди і корів, і свиней, і курей. Приведуть корову, просто там на дереві повішають, облуплять, порубають на шматки і в котел. Тут же у них працювало ще й двоє наших дівчаток, яких німці по дорозі захопили. Плакали ті діти. Ще два хлопчики було, по 15 років, на кухні теж допомагали. Їден розказував таке — наші, коли відходили, всіх хлопчиків від 10 років збрали, видали лопатки і послали рити окопи. «А ми що, — розповідали діти, — встали і риємо. Відпочиваємо, копаємо — а тут над нами хтось «гир-гир-гир» — німці! А де ж наші? А чого ми тут?» А вони тоді до них — «вилазьте». Вилізли, і вони їх теж із собою забрали.

Одної ночі повари згвалтували тих дівчат, вони якраз у нашій хаті були. З фронту приїхали до нас почувати чотири солдати. Солдати були на передовій троє дівб, приїхали сюди, на відпочинок, і назад. Дівчата спали на ліжку, а інші — хто де бачив. Стелили мама солону, рядно, і хто як міг, солдати теж на такому спали в іншій кімнаті. Вночі прийшли повари. Світять ліхтариком. Я вже сиджу напоготові — мама мене торкнула. Двоє кинулося до тих дівчат. Я тим часом на двір, там сніг, кукурудзиння на горі. Я в нього залізла, уся в снігу, сиджу. Ті дівчата кричали-кричали — ніхто їм не допоміг. Зранку солдати дуже розсердилися, коли дізналися від мами. Пішли всі четверо, встромили поварам нагани попід лоба, кажуть, розстріляють. Більше повари нікого не зачепили, хоч кухня і стояла ще декілька тижнів.

Хто його знає, чи лишився він живий. Наймолодший солдат, років

двадцяти, трохи вмів розмовляти по-нашому. Розказав, що у батьків один. Батьки старі, по 60 років, взяли собі двох українців, які допомагають по фермі. Говорив мамі: «Сталін, Гітлер сидять, — покаже круглий стіл, — за столом ром п'ють». Показує далі: «А наш брат і ваш брат — б'ємо їден другого — за що? Що ми кому винні? Нікому нічого не винні, ми ваших б'ємо, а ваші — наших». Йому дали відпустку на Різдво, і він літаком з Христинівки полетів на декілька дівб додому. Коли повертався назад, по дорозі на фронт знову приїхав до нас. Мати у Німеччині йому спекли торт, у такому спеціальному чемоданчику, гарно прикрашений. Вона йому наказали — «віддай тим, у кого ти жив». Всі посходилися, він всім по шматочку нарізав. Була людина така, душевна.

Німці «добрі», але й серед наших були не кращі. Через село йшла радянська колона з пораненими. На підводах лежало по три, по чотири чоловіки. Баби їжу приносили, воду, неначе своїм дітям та чоловікам. Начальник не підпускав, сам їхав на коні. Один йде за возом, і вже так сильно збив ноги, одна кров — взуття, видно, порвалося давно. Він до того просить: «начальник, дозволь мені на підводу, хоч метрів 50, хоч 100 провези, може, в мене ті ноги трохи одійдуть». І вже з останніх сил вчепився у воза, а ноги тягнуться по землі. Ми табуном стоїмо під дорогою, дивимось. Начальник, сволох, на коні під гору їхав, витягає наган — бабах йому в голову! Люди тоді кричали, плакали, що страшно. А той його взяв за шинель, відтягнув убік у рівчак і кинув. Люди ж потім його і поховали. ■

ДОВІЧНЕ ПІДПІЛЛЯ

ОГЛЯДАЧ СВІТЛАНА ФЕСЕНКО СВІДЧИТЬ
ПРО СВОЮ БАБУСЮ
ГАННУ ОПАНАСІВНУ ГОЦЬКУ

Одного дня я довідалася, що є онукою підпільниці. І що в нашому домі була справжнісінька явка київського підпілля. І в городі було всякого закопано, хіба що олією не поливали. Та найцікавіше, що про це я довідалася зовсім випадково, попри те, що в добу розвиненого соціалізму, в якій я проживала вже цілком свідомо і пам'ятаю її до біса добре, героям була вічна слава. Про своє героїство під час Великої Вітчизняної воляли всі, кому не ліньки, під брязкіт своїх медальних «іконостасів». І, власне, мали право видряпати собі якісь там блага, хряснувши кулаком: «Я ветеран!» Ні, я зовсім не хочу сказати, що то були суцільно фальшиві герої, найбільший подвиг яких — взяття Ташкента, але... Я багато зустрічала літніх людей, про яких достеменно відомо, що вони на тій війні ой як відзначились, але вони ніколи про те не розповідали й ні про що не просили. Або були просто скромні — «воював, як усі», або їм було згадувати боляче, або їх життя навчило мовчати.

Такою була і моя бабуся, Ганна Опанасівна Гоцька. На початку війни їй було 33 роки. Весела, дотепна одеситка, яку життя занесло у Київ, дружина комісара. Дід мій загинув у Голосіїві в 1941-му під час відступу, а до війни служив при штабі Київського військового округу. І саме тому він отримав ділянку землі для будівництва власного дому на Караваєвих дачах, тоді майже не заселеної околиці міста. Добудувати дім через війну не встигли, але саме там і починається ця історія.

Власне, розпитувати бабцю про щось «таке» було дарма. Вона хотіла й надзвичайно професійно переводила тему розмови на інше. Прохопилася випадково лише кілька разів, ще щось пам'ятає мій батько, але всього про бабусю не знали навіть власні діти. Вона виявилася справжньою партизанкою. Звісно, якби в мене тоді було більше мізків та цікавості...

Окупований Київ. Тоді на Караваєвих дачах, окрім нашої недобудованої оселі, де мешкала бабця з малими дітьми, було лише кілька хат. Але й цього вистачило. По-перше, зникло майже все, що бабця закопала на городі глибокої ночі. Дідова іменна зброя, документи, якісь там родинні коштовності. Відкопали потім лише бібліотеку й недороздані листівки. Наші люди ніколи не сплять. По-друге, чи не єдиний сусід на всю околицю, коли увійшли німецькі війська, почав насилати на бабусю, як на дружину комісара, спочатку польову жандармерію, а потім і з гестапо приходили.

Під одним дахом із ворогом. Але бабцю «на арапа» не візьмеш, до нашого будинку спочатку заселили німецьких солдатів, а згодом довелося влаштувати в найліпшу кімнату й офіцера. Так-от, окрім того, що вони загарбники, про цих безіменних людей я нічого поганого не чула. Солдати, не надто криючись, підкидали бабці то цукру, то крупки «для кіндерів». Офіцер діяв трошки інакше: він залишав на столі розгорнутий шоколад, масло або відкриту бляшанку шпротів і робив вигляд, що не помічає, як мій, тоді малий, батько і його

сестра, вічно голодні, потрошку тягали ці неймовірні смаколики.

Це було на поверхні. А в льосі майже одночасно точилося інше, таємне, життя. Переховувалися люди з підпілля, навіть жили по кілька днів (потім принаймні один бабців підпільний товариш часто приходив до нас, його діти дружили із татом і тіткою, я їх добре пам'ятаю). Напевне, окрім людей, ховали й ще щось, та хіба від баби можна було добитися. Вона часто ходила по селах міняти речі на їжу, та чи тільки за цим?

Невідомі герої з власної волі. Якось у класі, здається, другому, нас повели на екскурсію до Історичного музею, і я раптом, у «воєнній» залі побачила стенд, присвячений моїй бабці, — її фотографія, перелік її медалей, якісь документи про героїчний шлях. Як я зраділа, всім своїм однокласникам пихато казала: «це моя бабця!» Ані про стенд у музеї, ані навіть про медалі не знали в родині нічого! Рідні знову намагалися її розпитати, та досить швидко відступилися, можливо, знаючи її характер, а можливо, по-дитячому все ще побуюючись її та поважаючи її вибір. Бабця, коли хотіла, була людиною жорсткою, попри веселу вдачу. Я ж — мала й дурна — попишалася перед однолітками та й забула, потім... потім, бабця ж бо житиме вічно.

Бабця померла 18 років тому. Я вже була дорослою, вона лише рік з лишком не дожила до народження моєї доньки... Свої проблеми, не до того було, а тепер уже й не розпитаєш. От тільки чи розповіла б вона мені хоч щось, окрім одеських анекдотів. Колишніх підпільників не бувас. ■

За секунду ДО РОЗСТРІЛУ

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА
ПАВЛО СОЛОДЬКО ЗАПИСАВ РОЗПОВІДЬ СВОГО ДІДА ПАВЛА
АНДРІЙОВИЧА СОЛОДЬКА

Випускний бал у школі був у суботу 21 червня 1941 року (село Курінь Бахмацького району на Чернігівщині). Брат Григорій купив мені бавовняний костюм, а мати десь дістала поношені бутси (без шипів), краватку. Брат Іван пошив сорочку. Попри ці злидні, ми всі були безмірно щасливі: йшли в самостійне життя. Я почав готувати документи до Ленінградської медичної академії — мій атестат відмінника давав право вступити до будь-якого вузу без екзаменів. А в обід 22 червня хтось зі станції «Бахмач» приніс страшну звістку.

Контузило в травні 1942-го, бомбою. Притисло до землі зі страшною силою, витиснуло повітря з грудей. Далі уривчасті спогади — лежу в кузові вантажівки, ніч, спалахи, пожежі. Втратив слух і мову. Нарешті почав приходити до свідомості. Розкриваю очі — ясний сонячний день. В голові й у вухах — страшний біль, шум. Кругом підводи, машини, багато поранених, бинти в крові. Гармат наших уже немає, ходять німці з автоматами, сортують поранених, дострілюють важких.

В таборі для військовополонених під Уманню зі мною в землянці жили українець Іван Цибулько та два сибіряки, мої ровесники. Один із них — молодший лейтенант Микола Васьков — встиг побути у в'язниці, сирота. Бувалий. І він став, так би мовити, лідером нашої групи.

Почали вчотирьох готуватися до втечі. Навколо табору — два ряди колючого дроту, над землею теж натягнутий нахрест такий дріт. По кутках — вежі. Дехто намагався тікати з роботи. Залишався потоптаний слід у хлібах, охоронець сідав на коня й наздоганяв. Ввечері цього нещасного розстрілювали біля табору. Хрестів довкола вже стояло чимало.

Прорили вночі лаз до огорожі. Я пролазив крізь огорожу останнім. Коли проліз перший ряд огорожі, почув кроки. Між рядами метрів зо три відстань, і я лежу просто між ними — на стежці, де ходить варта. Вартовий туп-туп, а в мене серце калатає, готове вискочити з грудей. Волосся — сторчаком, думаю: прощайся, Павле, з життям. Було мені тоді 20 років. Притисуюсь до землі, а кроки вартового все ближче і ближче. Зараз зрівняється, дасть чергу з автомата. І все.

...Ця хвилина здавалася вічністю. Ось вартовий зрівнявся, на секунду призупинився наді мною... і пішов далі. Можливо, не помітив, а може, йшов добрий чоловік (нас охороняли латиші), пожалів.

Повсюди були накази німецьких властей, які забороняли давати їжу і притулок військовополоненим і партизанам. За порушення — розстріл, за видачу — наділ земельної ділянки.

Підлих людей було мало, ніхто нас не видав за довгу дорогу. Давали поїсти, інколи — і притулок на ніч. Кілька разів потрапляли в руки поліцаїв. У мене була фотокартка нашої родини, я показував її, розповідав про Бахмачину. Васькову звелів мовчати, бо його сибірська вимова могла видати росіянина — а їх поліцаї не дуже любили. Нас відпускали, іноді й підказували, як краще пройти далі.

Німці відкрили сільськогосподарський технікум у Тиниці — сусідньому з Бахмачем селі. Ходили чутки, що його учнів не вивозитимуть у Німеччину. Там ми з Надею і зустрілися.

Я знову пішов на фронт, довгих три з половиною роки ми не бачились і не знали, чи побачимось. На війні як на війні... Не обходились і без непорозумінь, часом серйозних суперечок. Та все це пішло за водою,

а кохання лишилось. В лютому 1949-го ми одружилися.

Мені пощастило, що не втратив у піхоту. Коли після окупації нас вишикували на призовному пункті, офіцер сказав: «Хто служив в артилерії, два кроки вперед». Я вийшов. Решта загинула через два місяці — при форсуванні Дніпра, біля села Ясногородки, на Лютізькому плацдармі. Ходили чутки, що їм навіть форми не видали.

Під Радеховим я одержав з дому лист: помер батько. Прочитати його я зміг тільки вночі (готувались до прориву оборони). Комбат спав у землянці, я при каганці читав і плакав. Дома лишилися мати й сестра. Нас четверо синів було на фронті.

Повернулися з війни я та Іван. Доля Григорія так і залишилася невідомою. Степан, про якого нічого не було чути всю війну, загинув у Чехословаччині. В кінці літа 1945-го до мами заїхали двосолдатів зі Степанової батареї, з сусідніх Пісок. Степан говорив їм, що не писав листів батькам. Мовляв, мати вже мене оплакала, порадую її листом, а чи ж повернуся? Знову буде свіжа рана. Ніби передчував загибель. А не дожив всього 9 днів до кінця війни.

Степан з розвідниками і зв'язківцями був на спостережному пункті, на передовій, на мансарді будинку. Стояв біля вікна й спостерігав у бінокль. Біля будинку розірвалася міна, осколок шарпнув по шиї, вмить настала смерть. Я ще просив, щоб надіслали з частини фотографію брата у військової формі, але так і не одержав. А він був першим офіцером у сім'ї. Я відвіз бахмацької землі йому на братську могилу в чеській Остраві. ■

ЧОТИРИ АРЕШТИ

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР РОМАН КУЛЬЧИНСЬКИЙ,
РОЗПОВІДАЄ ІСТОРІЮ СВОГО ДІДА
ЮРІЯ ЮСТИНОВИЧА КУЛЬЧИНСЬКОГО

Другу світову дідуньо зустрів у польському концтаборі Береза-Картузька. Після закінчення богословського факультету Варшавського університету він не став священиком, а почав створювати світські хори у волинських селах і виступати з лекціями по осередках «Просвіти». Хори були дідовою пристрастю. Де б він не жив, всюди створював хори. Родичі називали діда Юрка таємничим словом «регент» і казали, що в нього унікальний слух. Один зі стійких спогадів дитинства — камертон, стоси нот і поїздки діда в шахтарський Павлоград на репетиції хору.

У Березі дід зустрів свого батька, мого прадіда, священика. Бабуся розповідала, що поляки їх били, годували оселедцями, але води не давали. «Одного дня ми пройшли 80 кілометрів», — чи то жартуючи, чи то серйозно розповідав дідусь мені малому. Так він повернувся з концтабору після окупації Польщі в 1939 році. Хоча куди так довго йшов, не уточнював. Фраза про «80 кілометрів» — єдине, що я чув від нього про минуле.

Напередодні війни брати й сестри діда, всього їх було восьмеро, зібралися разом. Кожен із них, окрім діда, був членом якоїсь політичної партії — від ОУН(б) до організації Бульби Боровця. Один одному вони про це не зізнавалися — конспірація. Після війни залишилися живими четверо.

Комуністи теж посадили діда. Ходила чутка, що НКВС отримав

архіви польської поліції і саджав усіх «неблагонадійних». З ними не морочилися — розстрілювали. Дідові пощастило, до нього не дійшла черга. До міста наближались кілька німецьких танків — й енкаведисти втекли. Поки тривало беззладдя, народ виламав ворота до в'язниць. Дідуньо пішов не центральною дорогою, а манівцями. Німці не зайшли в місто, повернулися енкаведисти й відкрили вогонь з автоматів по всіх, хто тікали з тюрми. Так загинув один з найкращих друзів діда. Три дні ще трималася радянська влада, в цей час дідуньо переховувався у склепі на кладовищі. «Господь його беріг», — завжди закінчувала розповідь про цей епізод бабуся Поля.

За німців дід викладав українську мову в лісогосподарському технікумі на Кременеччині. Згодом увесь його клас перейшов до УПА.

Здається, в 1942-му діда запросили до Львова у парафію УАПЦ служити дияконом. Він вдягнув парадний одяг і поїхав на співбесіду. По дорозі додому потрапив у облаву — і в товарняку його повезли на роботи до Німеччини. Врятувало гарне вбрання. На одній із зупинок бранців випустили з вагона, а до них кинулися місцеві мешканці з передачами. Скориставшись моментом, дід впевнено пішов до виходу. Молоденький німець глянув на нього і... пропустив. Додому дід добирався вночі обхідними дорогами. Зупинився в сусідньому селі. Згодом територію взяла під контроль УПА,

німці майже не потикалися, й особливих пригод родина не переживала.

Одного разу зайшов «ковпаківець» і виніс із хати все, що міг узяти, залишив тільки кожух. Але за кілька днів повернувся, наставив автомат і сказав: «Я тут кожущок забув». Довелося віддати. «Їх розстрілювали за грабунки, але як можна всіх проконтролювати?» — завжди додавала бабуся, розповідаючи про візит радянського партизана.

Радянська влада ще раз посадила діда. Цього разу за недонос. Якось у нього зупинився колишній учень, зв'язковий УПА. Його згодом заарештували, й хтось доніс, що ночував він у діда. Родина тоді жила в містечку Дубні. Бабуня залишилася з трьома дітьми, найменшому — моєму батькові — ще не було року.

Після арешту приходив енкаведист, говорив бабусі: «Какой у вас интеллигентный муж, очень жаль, если его отправят на Воркуту». Просив 10 тис. рублів. Хоча батько бабусі за Польщі був комерсантом, на момент арешту родина жила бідно й таких грошей не мала. Одна знайома повелася на вимоги енкаведистів, та це не допомогло — її сина засудили на 10 років, дізналася вона про це випадково.

Фактично війна для діда закінчилася 1957 року після того, як він повернувся з Воркути. Поселився в Новомосковську на Дніпропетровщині й почав робити улюблену справу — створив хор. ■

Чорнява, схожа НА ЄВРЕЙКУ

ОГЛЯДАЧ АННА БАБІНЕЦЬ – ПРО СВОЮ БАБУСЮ
ОЛЕНУ ФЕДОРІВНУ БАБІЙ

Моїй бабусі виповнилося 9 років, коли почалася війна.

Її батько взяв відпустку й вони всією родиною мали їхати в гості до родичів на Вінниччину. Але валізи розпакували. Лишилися вдома – взялись облаштувати підземне сховище, де і дорослі, і малі переховувалися під час бомбардувань.

Нікому було ховати людей, які гинули під час авіанальотів, лише іноді хтось із сусідів кидав неживі тіла в тачку та віз на цвинтар. Більшість будівель на вулиці зруйнували німецькі бомби. «Наш будинок дивом залишився цілим», – згадує бабуся.

Німці ввійшли в Дніпропетровськ. Сім'я моєї бабусі жила в районі, де віддавна селилися переважно євреї. «У нашому дворі тільки ми та ще одна родина лікаря були українцями», – пригадує моя бабуся. Великі чорні очі, густе хвилясте волосся та блідо-біла шкіра... Маленькій Оленці часто казали, що вона схожа на єврейське дитя. Батьки лише всміхалися з того – вони пишалися вродою доньки... Допоки не почалися єврейські погроми.

У Дніпропетровську також був свій Бабин Яр – безіменний. Туди звозили євреїв з усього міста на розстріл. Але не всіх. «Одну стареньку пристрелили у дворі, а тіло кинули до кузова вантажівки», – розповідає моя бабуся.

Німці швидко облаштували концтабір – на одному з пагорбів

Дніпра, майже в центрі міста. Туди й потрапив мій прадідусь Федір – бабусин батько. Всю війну він провів у таборах – спочатку в Дніпропетровську... Потім у Дорі-Мітельбау та Бухенвальді. А маленьку Олену батьки вирішили відправити подалі від міста, від єврейського кварталу.

У 1943 році відбулася перша подорож моєї бабусі – довготривала, та без батьків. Мати знайшла жінку, яка погодилася відвезти Оленку до родичів з Вінниччини. З Дніпропетровська до Вінниці їхати кілька годин. Але 11-річна Олена разом з незнайомою жінкою подорожували одинадцять днів.

Зі Сходу на Захід везли вугілля, ліс, зерно. Вони змінили з десяток вантажних поїздів: тітка, яка взялася наглядати за Оленкою, малі ще на руках дворічну доньку Ліду. Бабуся згадувала, як уже через багато років після війни знайшла свою тодішню юну попутницю. Дорослі вже жінки зустрілися у Львові й згадували ту евакуацію – жажливу, нескінченну.

«Жінка сказала: ховайтеся, он фашистський поїзд», – пригадує бабуся станцію «Фастів». – Ми сховалися, але нас усе одно помітив німець... Він підійшов і... дав нам великий шматок хліба. З маслом!» – каже бабуся. Дорогою на Вінниччину трапився ще один.

Солдат вермахту їв хліб, а дитина не зводила з нього голодних очей. «Тоді він відламав мені окрасець».

Вінниччину окупували румуни – тут було спокійніше. Дів-

чинка, зовні схожа на єврейку, дісталася до родичів. У селі Федорівка, як бабуся каже, було навіть весело: румуни весь час п'яні, але нічого злого не чинили. Вона вчилася в сільській школі й не знала, чи колись побачить своїх батьків.

Євреїв на Вінниччині не було видно. Румуни виселили їх зі «своєї держави», так вони називали окуповану Україну. Бабуся розповідає, що бачила єврейські родини, які жили неподалік від села, у конюшнях: «Їхні діти приходили у село та міняли голки на яйця. Або просто просили їжу. Моя старша сестра завжди їм щось знаходила».

11-річна дівчинка вчилася у другому класі. Війну вона зустріла першокласницею, потім довелося пропустити один рік. Та Олена була не наймолодшою. Майже все життя моя бабуся зберігала шкільні табелі, заповнені вчителькою під час війни.

У 1945-му Оленка отримала лист від батька. Він живий і повертається додому! Мама, яка під час війни переховувалася у знайомих біля Дніпропетровська, зустрілася з батьком, і вони разом приїхали по доньку.

«Єврейський» дворик у Дніпропетровську. Де поділися євреї, бабуся не знає. Майже нікого із сусідів... Запам'ятала, як зустрів їх понівечений диван, з якого мародери зрізали чорну шкіру.

Олена подорослішала, чоловіки робили їй компліменти: о, які у вас великі очі! яке густе чорняве волосся! Їй це вже було не страшно. ■

Вони не схотіли В КАНАДУ

РЕДАКТОР ВІДДІЛУ РОЗСЛІДУВАНЬ АНДРІЙ ЛАВРИК
ПЕРЕПОВІДАЄ ІСТОРІЮ СВОЇХ БАБУСІ ТА ДІДУСЯ
НІНИ СТЕПАНІВНИ ТА КОСТЯНТИНА МИХАЙЛОВИЧА ЛАВРИКІВ

В'язні концтабору варили частини людського тіла. Про це інколи згадував мій дід Костя (царство йому небесне!) після зайвої чарки. Він був одним із радянських солдатів у німецькому полоні. Дід людського м'яса не куштував, але бачив, як інші в'язні вдавалися до канібалізму. «Казали, воно солодкувате на смак», — якось промовився дід, глибоко втягуючи дим «Прими» без фільтра.

А мою бабу Ніну погнали на роботу до Німеччини — разом із кількома іншими молодими дівчатами з села Очеретувате, що на Полтавщині. В листопаді 1942-го їй було 18 років. Це сьогодні Airbus «Люфтганзи» домчить вас до Німеччини за кілька годин. Тоді ж, згадує баба Ніна, полонянок везли півтора місяця. Гастарбайтерів доправляли на спеціальну біржу праці, де їх розбирали роботодавці. Отак Ніна Степанівна потрапила у місто Опладен.

Перший «рабовласник» моєї бабусі був лихим. Працювати їй доводилося дуже тяжко, обід часто складався з самої лише скоринки хліба, а ночувала вона на горищі. Втім, не набагато краще німець обходився зі своїми трьома дітьми. Найбільше діставалося синові, німому хлопчикові. Напевне, єдиною людиною яка до нього добре ставилася, була молода батрачка з України.

Коли вона вирішила втекти, хлопчик дав їй яблуко на дорогу. Ніна переховувалася то в чагарниках, то в садках передмістя. В Опладені працювало ще кілька дівчат з Очеретуватого, вони її тихцем під-

годовували. Втім, баба Ніна казала, що її швидко спіймали і знову виставили на продаж.

Новий хазяїн виявився людиною напрочуд доброю. Пекар Йозеф Ніжель, уже літній чоловік, втратив єдиного названого сина — можливо, на Східному фронті. Інших дітей у подружжя Ніжель не було. Мабуть, саме тому, як вважає Ніна Степанівна, ці німці поставилися до неї майже по-батьківськи. Вона допомагала їм по господарству й у пекарні, натомість мала нормальне ліжко і їла за одним столом із господарями. Але такий комфорт швидко закінчився.

Ішов 1943 рік, гітлерівцям на заводах бракувало робочих рук, а на фронтах стало геть скрутно. Мою бабусю забрали на підшипниковий завод фірми «Гоце» (Goetze), що випускав деталі для військової техніки. Туди ж ганяли працювати й військовополонених із місцевого концтабору. Отак баба Ніна познайомилася із дідом Костею. Робота в них була важка, схожа на каторгу, й це тривало вісім місяців, доки у квітні 1945-го у місто не ввійшли американські війська.

Янкi збентежили українських селян, гастарбайтерів з Опладена, неочікуваною турботою про іноземних громадян. Кожен українець, гастарбайтер чи військовополонений, почав отримувати той же раціон, що й вояк армії США.

До американського пайка входила упаковка жуйки. Це окрім тушонки, різних консервів, галет тощо. Була там пачка «Кемела» без фільтра, плитка шоколаду, інколи банка пива. Але жувальна гумка виявилася найбільшою екзотикою, яку

могла тоді скуштувати радянська людина.

«Рабам Третього Райху» пропонували лишитися на Заході. Союзники, попри домовленість видавати всіх громадян СРСР, запрошували їх до себе — спустошена війною Європа потребувала робочих рук. Готові були забрати наших гастарбайтерів Америка, Канада й навіть далека Австралія.

Ще в Опладені дід із бабою вирішили одружитися. Вони захотіли додому. Багато хто на пропозицію союзників погодився, а вони, бачте, ні. Бабуся досі згадує: коли потяг із колишніми бранцями рушав на Схід, на станції стояв Йозеф Ніжель з дружиною і довго дивився вслід...

На зміну тушонці й шоколаду прийшла перловка, і то — не щодня. Дорога додому тривала аж до жовтня 1945-го. Дід Костя потім ще дослужував у армії років зо два. Згодом народилася у них дочка Люда, пізніше — син Володимир. Проминули роки, й він побрався з дівчиною на ім'я Ольга, в них народився спочатку син Роман, а через три роки — Андрій. Який, власне, й пише ці рядки.

Чи правильно вчинили дід із бабою? Інколи в моїй родині виникають суперечки — варто чи не варто було приставати на пропозицію доброзичливих американців. Баба Ніна каже, що дома таки краще. Я з нею не погоджуюсь: хоча б тому, що там, куди вона не поїхала, люди мають пристойнішу старість.

Але якби молоді Костянтин і Ніна поїхали на Захід, а не на Схід, їхній син не зустрів би мою матір. Не було б і мене. ■

Як націоналісти били нацистів

У БОЯХ ІЗ УПА НА ВОЛИНІ ВЛІТКУ-ВОСЕНИ
1943 РОКУ ЗАГИНУЛИ 3000 ГІТЛЕРІВЦІВ

АВТОР: ІВАН ПАТРИЛЯК, ЦЕНТР ІМ. В'ЯЧЕСЛАВА ЛИПИНЬСЬКОГО

Багато хто бачив відеокліп на пісню «Не кажучи нікому», де представлено поетизований образ знаменитого бою УПА в монастирі села Новий Загорів на Волині у вересні 1943 року. **Тиждень** розповідає подробиці — як це було насправді.

УГОРЦІ З УЗБЕКАМИ ПРОТИ УПА

Першою атакою українських повстанців проти німецької окупаційної адміністрації став напад сотні Григорія Перегіняка (Довбешки-Коробки) на районний центр Володимирець вночі з 7 на 8 лютого 1943 року. У звітах німецької поліції зазначено: «В середині лютого 1943 р. почалося зосередження молоді в націоналістичних бандах. Частішими стали напади з метою отримання зброї та продовольства. Напади на в'язниці в Кременці та Дубно мали на меті насамперед звільнити активістів руху». Німецькі донесення повідомляли, що на початку березня 1943 року помічено розгортання та підготовку нових «банд» в районі Сарн, які складаються із загонів «чисельністю до 500 чоловік».

З кінця квітня 1943 року нацисти почали практикувати застосування у боротьбі з УПА цілих військових з'єднань. Так, у районі Березне, Людвипіль, Мізоч, Острів, Шумськ і Кременець було пе-

рекинуто одну дивізію у складі двох угорських полків, полку німецьких есесівців і полку з військовополонених казахів і узбеків. Карателям вдалося досягнути тільки умовних успіхів, відтіснивши основні з'єднання УПА з Полісся та північної частини Волині у південну її частину. Фактично, це лише сприяло поширенню дій УПА на район, прилеглий до Славутицького лісового масиву, а також на Поділля. Німецький звіт щодо цього відзначав: «У квітні місяці, завдяки операціям наших підрозділів, у головному районі діяльності банд Березне — Людвипіль настало тимчасове заспокоєння, зате в районах на південь від автомагістралі Житомир — Рівне — Ковель — Брест діяльність банд активізувалась».

Окупанти панічно телеграфували на Захід, що націоналістичні партизани атакують уже посеред білого дня, нападають на потяги, визволяють людей, підготовлених для вивезення до Німеччини. Сам райхскомісар Ерік Кох, звітуючись до Берліна, писав, що на Волині лишилося тільки два райони, вільні від «банд». Навесні 1943 року у своєму внутрішньому листуванні гітлерівці визнавали, що не контролюють на Волині 75% орних земель і втратили 52% поставок худи.

ДІЯНТ

«СТАРШИЙ БОЛЬШЕВИК УКРАЇНИ»... БАНДЕРА

Занепокоєний складним становищем окупаційної влади на Волині та Поліссі, 5 травня 1943 року в Україну прибув райхсміністр окупованих територій Сходу Альфред Розенберг. На нараді у Рівному йому доповіли, що «українські націоналісти завдають більше труднощів, ніж більшовицькі банди».

7 червня 1943 року німецьке командування розпочало першу масштабну антиповстанську операцію. 21 червня 1943 року територію Райхскомісаріату Україна оголошено «зоною антипартизанських операцій». З липня 1943 року до операцій проти УПА залучено відомого борця з партизанами, командувача всіма протипартизанськими формуваннями на Східному фронті Еріха фон дем Баха-Зелевскі. У розпорядженні німецьких генералів було 10 тис. солдатів (німецьких та польських поліцаїв і жандармів), 10 батальйонів мотопіхоти (до 7 тис. чоловік) з артилерією, 50 танків і бронемашин, 27 літаків, угорські частини та 5 бронепоездів. Виходячи з-під ударів карних німецьких експедицій, повстанці відправлялися на Волинське Полісся, а також вдавалися до тактики глибоких рейдів на територію Житомирщини.

Здійснюючи бездарні каральні операції проти УПА, нацисти одночасно потурбувалися про ідеологічну підготовку, яка теж виглядала незграбно. У селах і над лісовими масивами розкидали листівки, у яких ОУН називалася «знарядлям жидівського большевизму», стверджувалося, що «кремлівські жиди стоять у зв'язку з ОУН», УПА керують «агенти Москви», а «Бандеру призначили старшим большевиком України».

Провалившись у бойових діях проти УПА та прогадавши з ідеологічною «обробкою» населення, гітлерівці традиційно широко застосовували масовий терор проти мирних громадян. Протягом тижня було арештовано й 15–16 липня 1943 року страчено українську інтелігенцію Рівного, Луцька та Кременця (понад 2 тис. осіб), спалено цілі села. Окремі населені пункти (Радомишль, Вільче) гітлерівці бомбили з літаків 13 і 20–25 липня 1943 року. За німецькими даними, активність повстанців після караль-

них акцій проти них не лише не знизилася, але навіть зросла.

БІЙ У ЗАГОРОВІ: У МОНАСТІРІ ПІД АВІАНАЛЬОТОМ

Села Старий і Новий Загорів розташовані в Локачинському районі на півдні Волинської області. Цей район — як і сусідні з ним — не надто багатий на великі лісові масиви, що зумовлювало специфіку повстанської боротьби в регіоні.

Один із відділів куреня Олексія Брися (Остапа) — чота особливого призначення бунчужного Андрія Марценюка (Берези) — після обіду 8 вересня 1943 року увійшла до Нового Загорова. Село лежало якраз на одній із найголовніших зв'язкових ліній УПА на південно-західній Волині. На випадок несподіваної атаки з боку противника, чота з 44-х осіб зосередилася біля найпридатнішої для оборони споруди — мурованого православного монастиря Різдва Пресвятої Богородиці.

Місцеві поляки донесли про чоту УПА у відділок польської допоміжної поліції, яка розташовувалася в Локачах. Поліція телефоном повідомила німецьку адміністрацію. Ближче до 9-ї вечора повстанські вартівці помітили наближення до Нового Загорова вантажних автомобілів. До операції проти УПА було залучено майже всі сили районної поліції — роту німецької жандармерії, роту донських козаків і роту поліції із фольксдойчів. Каральні війська нараховували майже 400 осіб. Німці та їхні союзники були певні, що повстанці уже покинули населений пункт, тому без особливих застережних заходів безпечно підійшли на відстань 50–100 метрів до замаскованих повстанських пози-

Бойвка ковельського провідника «Ярого». Волинь 1943 рік

власні позиції. Підтягнувши вогнемети, карателі спробували запалити монастир, та оборонцям це мало зашкодило. Нічний штурм теж виявився безрезультатним. Упертий опір партизанів і постійна зміна ними вогневих точок змусили німецьких командирів думати, що їм протистоять значні

за монастирські мури й забарикадуватись у святині.

У першій половині дня 9 вересня 1943 року до Нового Загорова прибуло ще кілька рот німецької жандармерії із сусідніх районів, і сили штурмуючих становили понад 700 осіб. Новоприбулі війська мали на озброєнні міномети й артилерію. Весь день німці вели мінометно-артилерійський вогонь по монастирю. Увечері 9 вересня до стін святині прибули десять легких танків, перекинутих залізницею зі Здолбунова, а над монастирем з'явилися три німецькі літаки. Артилерійським і танковим вогнем частково були зруйновані мури. Коли німецькі літаки почали бомбардувати монастир, повстанці сховалися під потужними склепіннями підвалів і витримали авіаналіт. Штурм, що розпочався в ніч з 9 на 10 вересня, знову відбили.

У СЕЛАХ НІМЦІ РОЗКИДАЛИ ЛИСТІВКИ, У ЯКИХ ОУН НАЗИВАЛАСЯ «ЗНАРЯДДЯМ БОЛЬШЕВИЗМУ», УПА КЕРУЮТЬ «АГЕНТИ МОСКВИ», А «БАНДЕРУ ПРИЗНАЧИЛИ СТАРШИМ БОЛЬШЕВИКОМ УКРАЇНИ»

цій. Так карателі опинилися під шквальним вогнем.

Втративши близько 40 осіб убитими та пораненими, німці швидко відступили, й почали обладнувати

сили противника. Німецькі радисти запросили підкріплення. Розуміючи, що зранку оборонятися буде набагато складніше, Андрій Марценюк віддав наказ відступити

29 НАШИХ ЗА СОТНЮ НАЦИСТІВ

Найважчим видалося 10 вересня 1943 року, коли німці цілий день безперервно штурмували зруйновані монастирські стіни. До кінця

реза. У ніч на 12 вересня 1943 року повстанці, які залишилися, прийняли рішення прориватися під покровом ночі й туману. Трьох поранених заховали у зруйнованих монастир-

ПІД ЧАС ЧЕРГОВОГО БОЮ БУЛО ВАЖКО ПОРАНЕНО ТРЬОХ ПОВСТАНЦІВ, ЯКІ ВСІ ДОСТРЕЛИЛИСЯ

дня із 44-х живими лишилися 18 повстанців. Протягом ночі з 10 на 11 вересня і першу половину дня 11 вересня карателі вели артилерійський, танковий і мінометний вогонь по монастиреві. Увечері 11 вересня німці здійснили ще одну невдалу спробу захопити руїни храму. Під час чергового бою було важко поранено трьох повстанців, які всі дострелилися. Серед загиблих був і командир Бе-

ських підвалах, а дванадцятьеро боездатних, роздівшись на дві групи, несподіваною атакою у двох напрямках зуміли пробитися крізь ворожі позиції й вислизнути з оточення. Зранку 12 вересня 1943 року німці увійшли до монастиря. Почувши стогін, вони виявили одного зі схованих поранених і повісили його того самого дня. Труп 29 захисників монастиря зібрали й поховали місцеві селяни. Вони ж уве-

чері 12 вересня, після відходу німців, знайшли у підвалах і врятували ще двох поранених.

Повстанці втратили 29 осіб у бою, один був убитий у полоні, дванадцятьеро вирвалися, а двох врятували місцеві жителі. Німецькі втрати оцінюються в 90–100 чоловік убитими та 150–200 пораненими. Бій у Загорівському монастирі дуже швидко «обріс» народними оповідями та легендами, а українські хіпхопери навіть склали про нього героїчну пісню «Не кажучи нікому». Відеокліп до пісні, між іншим, знімався саме у монастирі, який з 1943-го так і стоїть німим пам'ятником героїзму.

P.S.

Загалом же, під час боїв і сутичок з окупантами у червні-вересні 1943 року, загинули 1237 українських повстанців і понад 3 тис. гітлерівців та їхніх союзників. Ці цифри дещо нівелюють традиційне «жертвоне» забарвлення націоналістичної героїки. З самого початку існування УПА українські повстанці довели, що можуть успішно боротися з окупантом і перемагати. ■

ФОЛЬКЛОР

ЗАГОРІВСЬКИЙ БІЙ

В Загоріві на горі
У старім монастирі
У неділю рано-вранці
Там молилися повстанці:

«Благослови, Божа Мати,
На ворогів міцно стати,
Боронити Україну
По-лицарськи – до загину»

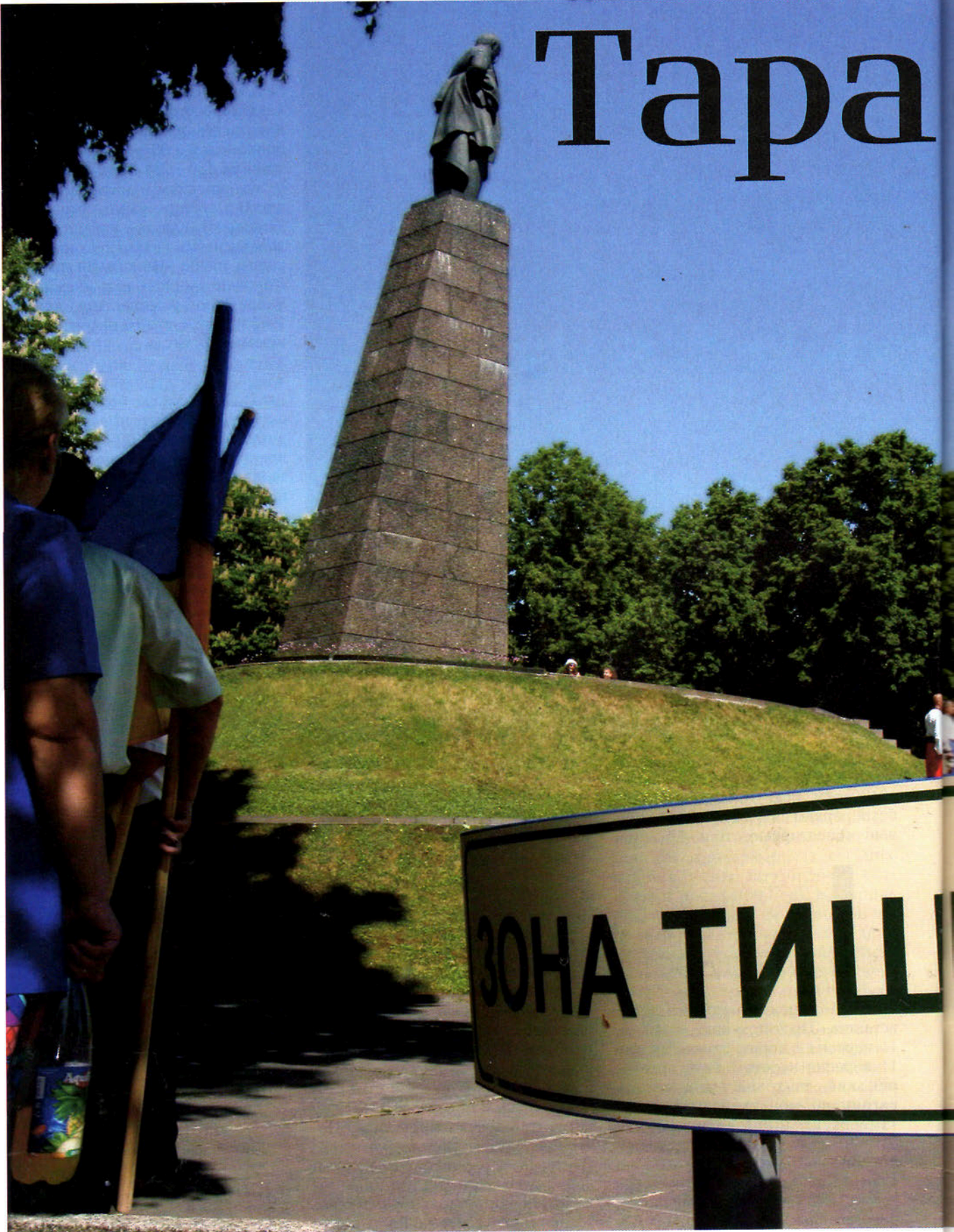
«Борітеся, мої діти,
Бідну землю бороніте,
За прикладом мого сина
Встане з мертвих Україна»

«Друзі, нумо, гей, вставайте,
Монастиря не давайте,
Бороніте Україну!»
«Здобудемо або згинем!...»

В Загоріві на горі
Спочивають лицарі.
Хрест високий в головах:
«Полягло тут двадцять два»...

Спіть спокійно, друзі милі,
У високій цій могилі,
Пімстимо смерть і руїну,
Здвигнем з мертвих Україну.

Тара

СІВ ТУР

КАНІВ ЗАВОРОЖУЄ.
ТУТ ЧАС ПЛИНЕ
ІНАКШЕ, ЛЮДИ
ПОВІЛЬНІ ТА
ПОВАЖНІ.
СПІЛКУЮЧИСЬ ІЗ
НИМИ, ДИВЛЯЧИСЬ
НА ДОВКОЛИШНЮ
ПРИРОДУ,
ВІДЧУВАЄШ, НАЧЕБТО
ПОТРАПИВ ДО
ДАВНЬОЇ КОЗАЦЬКОЇ
УКРАЇНИ

АВТОР: ОЛЕКСІЙ ГОРБАЧЕВСЬКИЙ

Весна — пора сподівань і надій, і рідні місця для цього набагато кращі, ніж заморські фешенебельні курорти. Красиви, до яких звик із дитинства, наштовхують на філософські роздуми й зміцнюють розтерзану міським життям душу. Закордонні враження яскраві, та вони швидко зникають. Зате зелені від свіжого листя дніпровські кручі, перші теплі промені й по-весняному прохолодна небесна синь зринатимуть у вашій пам'яті не один рік. ▀

Бронепоезд тут зійшов з рейок і знайшов останній прихисток

ФОТО: АНДРІЙ ПОЛОНІН

Ще дорогою до Канева Дніпро часто виринає поруч із трасою, притягуючи погляд мандрівника. А в місті він скрізь. З вікна автобуса, з тераси кафе, з двору готелю можна побачити його блискучу широчінь.

Давні китайці казали, що споглядання води тишить душу. Можливо тому, що в Каневі Дніпро всюдисущий, тут «не по-райцентрівськи» спокійно. А ще варто на повні груди вдихати якесь особливе місцеве повітря й вбирати очима красу навколишніх круч, вкритих густими дубовими лісами. Дехто особливий

настрій міста пояснює якимось містичним впливом знаменитих Канівських геологічних дислокацій [див. словничок]. Як би там не було, а місце-

вість справді вражає надзвичайно позитивною енергетикою. Весна тільки підсилює це враження. Лише 130 км від Києва — й неначе потрапляєш в інший світ. Пірнувши на день у цю повільну й розважливу атмосферу, забуваєш про багатомісячну міську втому. Тут багато місць, які варто відвідати. Але Каневом наша подорож не обмежується.

ШЕВЧЕНКО, БРОНЕПОЇЗД, «ДРУГА ЛАВРА» Й ГАЙДАР

Тарасова гора. Могила Шевченка — не в самому місті, а за три кілометри від нього. Якщо погода дозволяє, краще пройтися пішки. Ліворуч — Дніпро, праворуч — кручі. І нереально глибоке небо. На саму гору ведуть сходи (більше 300 сходинок), під горою продають звичні сувеніри — вишиванки, футболки, вироби з дерева. Все дороге. Біля оглядового майданчика традиційно співає кобзар. Музейна колекція заповідника нараховує понад 20 тис. унікальних пам'яток, окрасою яких є меморіальні речі та офорти Тараса Шевченка. Крім музею, варто відвідати «Тарасову світлицю» — відновлений перший народний музей поета та копію його батьківської хати в Моринцях.

Є ще кілька місць на горі, про які знають тільки посвячені. Напри-

**ЯКЩО ПОГОДА ДОЗВОЛЯЄ,
КРАЩЕ ПРОЙТИСЯ ПІШКИ.
ЛІВОРУЧ — ДНІПРО, ПРАВОРУЧ —
КРУЧІ. І НЕРЕАЛЬНО ГЛИБОКЕ НЕБО.
НА САМУ ГОРУ ВЕДУТЬ БІЛЬШЕ
300 СХОДИНОК**

ЦІКАВО

Три факти з історії Тарасової (Чернечої) гори

1. На схилах Чернечої гори поховано трьох козацьких гетьманів: Самійла Кішку, Якова Шаха та Івана Підкову. До речі, тіло останнього, страченого поляками у Львові в 1578 році, таємно перевезли до Канева в бочці з медом. Щоправда, встановити точне місце поховання хоча б одного з них не вдалося.
2. Шевченківський меморіал був збудований за наказом Сталіна у 1932–1933 роках, у розпал голодомору.
3. 21 січня 1978 року на Тарасовій горі здійснив самоспалення Олекса Грник, протестуючи проти принизливого становища української мови в радянській Україні.

клад, кущ калини на місці самоспалення, здійсненого 21 січня 1978 року Олексою Гірником на знак протесту проти русифікації. Або траса одного з найбільших в Україні транзитних газопроводів — «Уренгой — Помари — Ужгород», яка пролягає на протилежному схилі.

Успенський собор. Іпатіївський літопис повідомляє, що в 1144 році великий князь Всеволод Олегович заклав на Канівській горі Георгіївську церкву. На початку XIX ст. відбудований храм перейменували на честь свята Успіння Божої Матері. Він є класичним зразком візантійської архітектури XII ст. У козацькі часи собор називали другим після Лаври. За літописом, тут поховано

тіло страченого у Львові Івана Підкови.

За більш ніж 850 років існування собор пережив багато катаклізмів. Зокрема, у 1678 році його спалили турки. «Наші скарби – на небі», – сказав тодішній настоятель храму Макарій загарбникам, які вимагали видати «багатства канівських міщан». Він вийшов до турків без

прахом Тараса Шевченка. За радянських часів собор використовували як склад, потім – музей. Нарешті, у 1991 році його передали УПЦ Московського патріархату.

Біля собору, до речі, похований класик соціалістичного реалізму й дід «батька російського капіталізму» Єгора Гайдара – дитячий письменник Аркадій Гайдар, який заги-

ЗА ТАРАСОВОЮ ГОРОЮ В БІК ЧЕРКАС – КАНІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК: ПОКРИТІ ЛІСОМ ЯРИ ТА ПАГОРБИ НА ПРАВому БЕРЕЗІ ДНІПРА, ДВА ЗАПЛАВНІ ОСТРОВИ

зброї, з хрестом – і після мученицької смерті (Макарія катували два дні, а потім відрубали голову) був канонізований. Сучасного вигляду храм набув у 1805 році, коли його відбудували коштом православного поміщика Казарина. З 20 до 22 травня 1861 року під час перевезення з Петербурга в соборі стояла домовина з

нув під Каневом у бою українських партизан із нацистами восени 1941 року.

Останній бронепоезд. Саме так! У Каневі є пам'ятник бронепоезду. Пікантності ситуації додає той факт, що залізниця в місті зараз немає. У ХХ ст. тут проходила колія Миронівка – Канів, був залізничний вок-

СЛОВНИЧОК

Канівські геологічні дислокації – це виходи деформованих геологічних порід у глибоких ярах (до 30–40 м), які утворилися як результат діяльності льодовика.

зал. Усе це зруйнувала Друга світова війна. Залізничне сполучення уже не відновлювали. Бронепоезд (БП-56) входив до складу військ НКВС із охорони залізничних доріг. У 1941 році командування використовувало всі можливі сили, щоб зупинити німецький наступ. У серпні 1941 року БП-56 вдало прикривав відступ радянських військ на Лівий берег, навіть коли втратив можливість маневрувати через пошкоджені колії й підірваний міст через Дніпро. Лише після отримання наказу команда БП-56 покинула машину. Пам'ятник відкрили у 1980 році – до 35-річчя Перемоги.

Дамба. Канівська ГЕС і один із шлюзів Дніпровського гідрокаскаду – вражаюче видовище. Особливо, коли вдасться побачити сам процес шлюзування якогось корабля. Якщо відвідати дамбу, ▶

ВАРТО ОГЛЯНУТИ

МОГИЛА ШЕВЧЕНКА – на Чернечій горі, яка є Шевченківським національним заповідником. Фантастичний краєвид, чудовий музей

ДАМБА КАНІВСЬКОЇ ГЕС – величне видовище виробництва енергії з води. Захоплюючий процес шлюзування, руїни старого мосту серед Дніпра

УСПЕНСЬКИЙ СОБОР – споруда, яка пам'ятає ще княжі часи. Один із найдавніших українських храмів, що збереглися донині

КАНІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК – один із найперших в Україні (засн. 1923 року). Так виглядала Україна за часів Б. Хмельницького

Ці місця романтично змальовані на новій купюрі 100 грн. Але без напівзруйнованого мосту

неможливо не звернути увагу на колишній залізничний міст на Лівий берег, зруйнований під час Другої світової. Добрячий шмат «мосту в нікуди» стовбичить серед Дніпра й також є пам'яткою новітньої історії.

НОЧІВЛЯ

Княжа Гора
від 100 грн/доба

Старий Канів
від 100 грн/доба

Славутич
від 50 грн/доба;
«койка-місце» – 30 грн/доба

Версаль
на території Канівського
заповідника
«люкс» від 80 грн/доба;
«койка-місце» – 20 грн/доба

Тільки фотографуйте обережно – зараз, під час нересту, під дамбою збираються десятки браконьєрів з вудками і навіть сітями. Вони можуть натравити на непроханого фотографа підготованих ними правоохоронців.

ЗАЛИШИТИСЯ НАДОВШЕ – ПОБАЧИТИ БІЛЬШЕ

Головне – прикро не помилитися. Тобто – примчати до міста, забігти на Тарасову гору (яку і без вас відвідують більше 300 тис. осіб на рік), перекусити шашликом під тією самою горою, помилуватися кілька хвилин Дніпром і найближчим автобусом повернутися додому. Не обкрадайте себе таким чином.

Непогано використати Канів як базовий пункт для подорожей, без перебільшення, казковими наддніпрянськими місцями. Звідси можна поїхати до Григорівки, Моринців –

рідного села Шевченка, Переяслава, Чигирини, який був столицею України за часів Хмельницького, до знаменитого села Суботова, де мешкав славетний гетьман. Відвідати Холодний Яр, з якого, за словами Шевченка, «повіє огонь новий», і в якому, неподалік від тисячолітнього дуба (він стоїть і нині), святили ножі гайдамаки – все поруч.

Одразу за Тарасовою горою, якщо рухатися в бік Черкас, починається Канівський природний заповідник, заснований у 1923 році, він охоплює покриті лісом яри та пагорби на правому березі Дніпра, два заплавні острови – Круглик і Шелестів, а також Зміїні острови на Канівському водосховищі.

Острови – взагалі окрема тема. Потрапити туди можна орендувавши «посудину» на човновій станції, розташованій між Каневом і Тарасовою горою, чи домовившись із місцевими жителями,

ТАРТАК

Буча-чака

...І я прощаюсь з бетоном,
я прощаюсь з камінням.
Я втікаю туди, куди дороги не знаю,
Я втікаю туди,
де мене ніхто не чекає.
В обійми природи...
Там, де мало народу,
Там, де чистая вода,
недоторкана врода.
Там, де листя зелене,
там, де трави духмяні,
Там, де зорі вночі,
там, де зранку тумани.
...Озирнуся довкола,
душа розліється.
Відчуваю, як серце
в грудях радісно б'ється.
Побіжу до води, пошукаю сліди
Людей, що до мене ходили сюди,
Де Буча, буча, буча,
чака, чака, чака!

серед яких багато рибалок. Про пляжі Лівого берега ходять легенди, й вони, як це не дивно, відповідають дійсності. Білий чистий пісок, у якому втопають ноги, майже дика природа й повне безлюддя. Але, звичайно, щоб відчуття їх принади в повному обсязі, треба дочекатися літа.

На території заповідника є кілька археологічних пам'яток різних епох. Серед них — Мале й Велике скіфські городища, Княжа гора, поселення давніх слов'ян та трипільців.

Заповідник частково виконує роль національного парку. Розроблено кілька маршрутів для організованих екскурсій. На території є готель (місцеві називають його «Версаль»), у якому можна зупинитися на ніч. Номерів «люкс» небагато, й вони, зазвичай, зайняті або замовлені. Але можна зняти кімнату за принципом «койка-місце».

БУЧАК — ДАЧА СПРАВЖНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ БОГЕМИ

Бучак — давно покинуте село біля Канівського водосховища — їхати від міста 20 хвилин. Його назва походить від українського слова «бучало», «буча», «бучина» — «прірва, вир, глибока яма, глибинь у річці». Це місце було вкрай богемним останні 30 років. Пісня «Тартака» «Буча-чака» — саме про нього. Бучак і досі притягує різних митців, йогоїв, майстрів

Успенський собор заклав князь Всеволод Олегович ще у 1144 році

східних бойових мистецтв та просто шукачів тиші й спокою серед незайманої природи.

Умовно Бучак можна назвати півостровом, що врізається в Канівське водосховище. Уже зараз

він не став «приватною власністю». Таких місць, як біля Бучаку, навіть у Криму доведеться пошукати.

І це, звичайно, далеко не всі можливі вектори руху Канівщиною. Поет казав: «Як умру, то поховайте...» Не

**ПОЕТ КАЗАВ: «ЯК УМРУ,
ТО ПОХОВАЙТЕ...»
НЕ ВАРТО ЧЕКАТИ.**

**НА КАНІВЩИНУ КРАЩЕ
ПРИЇЗДИТИ ЗА ЖИТТЯ — ТУТ
ЧИМАЛО НАПРЯМІВ РУХУ**

значна його частина з легендарною Бабиною горою обнесена двометровим парканом. Загороджену територію охороняють. Тож не втрачайте шанс побувати там, поки

варто чекати. Сюди краще приїздити за життя і, можливо, вам захочеться якщо не залишитися назавжди, то хоча б навідуватися до Канева постійно. ■

ЯК ДОЇХАТИ

Щогодини до Канева ходять маршрутки зі столичної автостанції на Подолі (метро «Контрактова площа»). Їхати приблизно 3 години, вартість квитка — 30 грн. Але якщо буде можливість, спробуйте подорожувати Дніпром — коштує трохи дорожче та займає майже 4 години, зате насолоди — море! Краєвиди, супутники (від бабусь з клумаками до арабських туристів) плюс уже згадувана процедура шлюзування... З початком навігації маршрутом «Київ — Переяслав — Ржищів — Канів — Тарасова гора» ходять швидкісні кораблі на підводних крилах. Щоправда, все залежить від доброї волі транспортників — щоб дізнатися про неї, телефонуйте в офіс Річкового вокзалу.

Із супутником ПО ЖИТТЮ

ТЕЛЕБАЧЕННЯ ВИСОКОЇ ЧІТКОСТІ ЛИШАЄТЬСЯ НА ОРБІТІ

АВТОР: Інна ЗАВГОРОДНЯ

Переваги телевізійної трансляції через супутник над кабельним телебаченням очевидні — це абсолютна автономність від кабельного оператора та його мереж, а відтак — і від невмотивованих змін у програмній сітці каналів, можливість прийому будь-де за межами міста. Ще одна принципова відмінність — висока якість зображення й звуку. Практично на кожному супутникові є канали для безкоштовного перегляду. Наприклад, на супутнику Hot Bird їх більше 150, серед яких — Euronews, РТР-Планета, Deutsche Welle та BBC World. Ці канали можна переглядати без карток і абонентної плати, а тим самим заощадити на супутниковому приймачі (реси-

вері), тому що ресивери для відкритих каналів коштують значно дешевше.

В Україні можна приймати канали з майже десяти супутників, серед яких найбільше «шарових» каналів пропонують Hot Bird, Sirius-4, Amos і Eutelsat W4. Супутники розміщують над екватором, тому, щоб приймати сигнал, потрібно розташувати тарілку в сторону півдня. Однією з найбільших проблем прийому сигналу із супутника є дощ, бо мікрохвильові сигнали поглинаються дощем і вологою.

ЗАДАРМА Й ЗА ГРОШІ

Проте прийомом безкоштовних каналів можливості тарілки не вичерпуються. Для того, щоб подивитися такі популярні канали, як Animal Planet, Discovery Channel або National Geographic, можна скористатися послугами платного супутникового телебачення. Донедавна офіційні права на трансляцію супутникових телеканалів в Україні, а отже, й на продаж абонентних карт, мала тільки телекомпанія НТВ-ПЛЮС. Вона пропонує низку адаптованих для України пакетів, вартість яких варіюється від 107,5 до 322,5 грн на місяць. За підключення й авансом треба буде віддати ще 645 грн. Пакет «Базовий» складається з 44 каналів, серед яких: CNN, русифікований Animal Planet та чотири русифіковані канали Discovery. Можна придбати «Розширений» пакет із ще 19 каналами, включаючи National Geographic, канали власного виробництва «Наше новое кино» і «Киносоюз» та російський канал докумен-

тального кіно «24 Док», а також додаткові пакети «Спорт», «Кіно», «VIP-кіно» та «Нічний».

Окрім НТВ-ПЛЮС, послугу платного телебачення Viasat в Україні пропонує компанія Vision TV. Її цінова політика розрахована на середнього українця й закінчується там, звідки НТВ-ПЛЮС тільки стартує. У Viasat можна придбати три пакети: «Сімейний», «Популярний» і «Престижний» за 48, 85 і 135 грн щомісячної абонентної плати відповідно. У «Сімейному» пакеті — 30 каналів, серед яких: Viasat History, Viasat Explorer, Discovery Channel, CNN, М1, MTV Україна, а також новий для українців детективний Fox Crime. У «Престижному» пакеті перелік каналів розширюється до 46, у тому числі, і канали «для дорослих». Можна замовити пакет, виключивши з переліку «дорослі» канали, тоді він одразу подешевшає на 9 грн.

Що стосується українських ефірних каналів, то ще не всі вони представлені в пакетах, але їхній список неминуче збільшуватиметься. До пакета «Базовий» НТВ-ПЛЮС безкоштовно надаються 5 каналів, НТН та ICTV. Viasat ретранслює «Новий канал», СТБ, ТРК «Україна», «1+1» та ICTV. А от домовленостей з «Інтером», К1, К2, «Мегаспортом», «Ентер-фільмом» та іншими каналами холдингу Ua InterMediaGroup ще не досягнуто.

Viasat використовує найновіший стандарт мовлення DVB-S2 із системою компресії MPEG-4 [див. словничок], тому, крім абонплати, потрібно заплатити майже 400 грн ще й за приймач. Це специфіка українського ринку, бо, наприклад, компанії, що

СЛОВНИЧОК

DVB-S2 — стандарт супутникового мовлення, розроблений у 2004 році, що дає змогу приймати зображення високої чіткості.

MPEG-4 — формат кодування потоку відеозображення, який забезпечує кращу, ніж при кодуванні MPEG-2, якість зображення при тій самій швидкості потоку. Дозволяє у тій самій кількості частотного ресурсу розмістити більше каналів.

HD TV (телебачення високої чіткості) передбачає розширення 1920x1080 точок з черезрядковою розверткою 25 кадрів на секунду. Аналогове телебачення формує зображення розміром 720x576 точок, тобто у п'ять разів менше.

АЗИ СУПУТНИКОВОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

**Складові стандартної системи
для прийому супутникових каналів:**

**Анени супутникового телебачення
з установкою коштують від 500 грн**

Якщо ви бажаєте дивитися закодовані канали, можна скористатися послугою платного телебачення, купивши абонентну карту НТВ-ПЛЮС або Viasat у регіональних дилерів чи замовивши її через сайти компанії.

ГРЯШКІ ПАВЛО НІЦ

продають пакети супутникового телебачення в Польщі, необхідний для прийняття каналів декодер дають в оренду. Клієнт підписує угоду й отримує декодер у користування за символічну плату, а в подальшому сплачує тільки вартість пакета. Нове обладнання має низку технічних переваг, зокрема, можливість передачі телебачення високої чіткості (каналів HD TV) |див. словничок| і надання інтерактивних послуг, наприклад, відео на замовлення.

ТЕЛЕБАЧЕННЯ ВИСОКОЇ ЧІТКОСТІ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Тисячі людей в Україні, які купили телевізори, що відповідають останньому слову техніки (плазмові чи рідкокристалічні, випуску після 2005 року) і коштують приблизно \$2 тис., не могли повною мірою скористатися їхніми можливостями внаслідок відсутності у нас каналів з високою чіткістю зображення, насиченим кольором і звуком Dolby Digital 5.1. Довго-

очікувана пропозиція надійшла від телекомпанії НТВ-ПЛЮС щойно — у квітні — й без перебільшення є подією на українському ринку, адже раніше такої послуги не пропонував ніхто. НТВ-ПЛЮС транслюватиме два канали з високою чіткістю російською мовою: HD КИНО (популярні зарубіжні кінохіти й новинки прокату) і HD Life (ретрансльований інформаційно-розважальний канал з програмами зарубіжного виробництва). Ресивер Thomson HD, необхідний для перегляду цих каналів, коштуватиме майже 5 тис. грн плюс 650 грн за підключення й аванс абонплати. Окрім HD-каналів, на цьому устаткуванні можна буде переглядати й інші канали НТВ-ПЛЮС. Абонентна плата, включаючи канали високої чіткості, варіюватиметься від 258 до 390 грн, залежно від пакета.

За допомогою обладнання, яке пропонує Viasat, уже зараз можна приймати програми телебачення високої чіткості, причому ціна декодера

вдесятеро менша, ніж ціна в компанії НТВ-ПЛЮС. Єдина проблема в тому, що Viasat не поспішає транслювати ці канали в Україні, хоча має можливість передавати десять каналів високої чіткості, зокрема, Discovery HD, National Geographic Channel HD, VOOOM HD, Viasat Sport HD, і вже робить це в інших європейських країнах. Як пояснили **Тижню** у компанії Vision TV, вона вичікує, коли в Україні сформується відповідний ринок, а поки ще немає попиту.

Одним словом, ситуація з телебаченням високої чіткості в Україні — як з тими раками Жванецького, більшими і дорожчими, тільки вчора, чи маленькими і дешевшими вже зараз. Можна сьогодні приймати два HD-канали, але за допомогою дорогого декодера. Можна придбати дешевший декодер, який теж дозволяє приймати HD-канали, та самі канали поки що тільки обіцяні. ■

ХАКЕРИ ВЛАСНОГО ТІЛА

КІЛЬКІСТЬ СПОСОБІВ ЗРОБИТИ З СЕБЕ КІБОРГА ЗРОСТАЄ ЗНАДТО ШВИДКО – НАУКОВЦІ ВВАЖАЮТЬ, ЩО ЦЕ МОЖЕ СУПЕРЕЧИТИ ЕТИЦІ

АВТОР: АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО

«**П**ерший час здавалося, що мене спіткала невдача: моєю головною метою було почати відчувати те, чого раніше я не відчував. Однак нічого не змінювалося, допоки одного разу на роботі – а наша компанія виготовляє велику кількість електронного обладнання – я не підійшов до потужного блока живлення, всередині якого був чималий трансформатор. Випадково провів рукою поруч із блоком, і вперше з'явилося те захоплююче вібруюче відчуття на кінчику пальця. Я одразу почав перевіряти своє відкриття на всіх пристроях, які містять трансформатори – годинниках, зарядках для мобілок, мікрохвильових пічках.

Відтоді я часто використовую здатність відчувати магнітні поля – в основному, для того, щоб на відстані визначити, увімкнено якийсь прилад чи ні. Інколи буває дуже цікаво пройтися робочим приміщенням, і за десятки сантиметрів крізь власний безіменний палець відчувати, якого типу трансформатор у тому чи іншому виробі, наскільки потужне від нього поле».

Це говорить Фред, електротехнік. Він – один із тих, кого називають хакерами власного тіла. Його група із майже ста осіб ще з 2004 року почала експериментувати з магнітними імплантами. Зараз вони першими з людей отримали додаткове чуття – магнітне бачення – завдяки штучним змінам у своєму тілі.

ЛОУ-ТЕХ МОДИФІКАЦІЯ

Магнітні імпланти – маленькі рідкоземельні магніти в оболонці, котрі розміщують безпосередньо в тілі. Вони надають можливість відчувати, «бачити» електромагнітні поля.

Детальніше: невеликий, 1,5х1,5 мм магніт за допомогою хірургічного втручання вшивається в пучку пальця, найчастіше безіменного – там багато нервових закінчень, завдяки яким ми відчуваємо речі на дотик. Матеріал, із якого зроблено магніт, – неодим, його покривають тонкою силіконовою чи титановою оболонкою для того, щоб запобігти реакціям із живою тканиною. Під впливом зовнішнього електромагнітного поля імплант починає не сильно вібрувати, і цей сигнал надходить у мозок людини.

Оповіді хакерів із цієї групи різняться – їхній досвід підкреслено індивідуальний. Хтось отримав шосте чуття майже одразу, хтось – через тиждень, і в кожного воно різне. У когось – це легка вібрація, у когось – наче електричний струм тече по руці.

Дехто з цих осіб може знаходити електропроводку (під напругою), заховану в стінах, розрізняти вольтаж

у різних кабелях, визначити на відстані, чи працює електророзетка.

Один із хакерів розказав, що його улюбленими є мікрохвильові пічі (їх можна відчувати за декілька метрів) і маленькі вентилятори, сховані під клавіатурою ноутбуків.

Імпланти дуже часто не приживаються в тілі, й через декілька місяців їх доводиться «вирізати назад». Учасники експерименту над власними тілами стверджують, що кількість побутових та індустріальних електромагнітних полів навколо людини просто вражаюча. Можливо, саме тому, а не лише з фізіологічних причин, більшість із них через деякий час відмовляються від набуті здатності.

«ТІЛОФОН» ПІД ШКІРОЮ

Мобільні телефони – найпотужніше джерело згаданого електромагнітного забруднення. Але, за свідченнями дослідників із Великої Британії, ці апарати стали необхід-

ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Право змінити тіло – демократія чи ні?

Є люди, котрі ще до появи «хакерів власного тіла» та пристроїв, подібних до тату-екранів, почали задумуватися над можливими проблемами, які виникнуть у випадку подальшого швидкого перетворення людей на щось настільки модифіковане, що і людьми їх буде вважати складно. Цей напрям футурології отримав назву «трансгуманізм» – шука про удосконалених людей.

Наприклад, людям необхідно визначити, чи варто встановлювати межі у процесах власної модифікації, які представники їхнього виду не мають права переходити? Чи право на зміну власного тіла, так само, як і право на модифікації власної свідомості, має стати базовим правом, як і свобода совісті? Сюди належать і зміни людини за допомогою імплантів, і медичних препаратів, і генних модифікацій.

Чи варто допускати в цю сферу державу, чи людина має вирішувати все сама, особисто?

Чи залишиться для менш розвинутих націй можливість наздогнати багаті нації, якщо члени їхніх суспільств почнуть свою масову модифікацію? Адже цього разу різниця буде вже не у кількості ліній доступу в Інтернет або лікарів на тисячу населення, а якісна – різниця у фізичних можливостях покращеного й звичайного людського організму.

Hi-Tech імпланти

Тату-інтерфейс

Тонка силіконова плівка з процесором та магнітною матрицею, яка генерує зображення на шкірі, та слугує системою для введення інформації. Спеціальне татуювання під впливом матриці змінює колір, і є своєрідним екраном, що показує зображення прямо на шкірі.

Імплант, що складається з герметично запакованого RFID-чипу (пристрій для радіо-ідентифікації)

Використовується як пароль, цифрове посвідчення, або ключ для сигналізації. Він непомітний та постійно з тобою.

Імплант у вигляді міні-магніта

Розташований на пальці, у місці, багатому на нервові закінчення. Дозволяє відчувати електромагнітні поля.

ними вже не лише як один із засобів зв'язку. Все набагато інтимніше.

Покоління дітей молодше 10 років буквально виросло із мобількою в руках. Психологи твердять: такі діти сприймають сотовий телефон не як зовнішній об'єкт, а як частину себе. Цей пристрій дозволяє

будь-де, будь-коли. Позбавлені такої можливості, діти можуть впасти в депресію — вони відчують щось на кшталт втрати власного сенсорного органа.

Невідомо, чи знав про це дослідження інженер Джім Мілеке, але він довів думку до логічного кінця

ОДИН ІЗ ХАКЕРІВ ТІЛА РОЗКАЗАВ, ЩО ЙОГО УЛЮБЛЕНЦЯМИ Є МІКРОХВИЛЬОВІ ПІЧІ — ЇХ МОЖНА ВІДЧУТИ ПАЛЬЦЯМИ ЗА ДЕКІЛЬКА МЕТРІВ

їм миттєво зв'язуватись із ровесниками — друзями — та з дорослими — батьками. Для них мобілька, в першу чергу, — спосіб регулювати свій емоційний стан за допомогою спілкування будь з ким,

і запропонував зробити мобільний телефон (точніше, його екран і клавіатуру) частиною людського тіла.

Виглядатиме це так. Щоб подзвонити, треба доторкнутися пальцем до визначеного місця на передпліччі

своїєї лівої руки. На шкірі з'явиться татуювання у вигляді екрана та клавіатури мобільника. Наберіть номер, натисніть кнопку «дзвонити» — й спілкуйтесь! Після закінчення розмови тату з екраном зникає. Правда, зі сторони виглядатиме, що ви розмовляєте зі своїм ліктем, але це нічим не гірше, ніж видовище «божевільних», які розмовляють ніби самі з собою, а насправді — по мобільці за допомогою блютуз-гарнітури.

Концепт такої мобільки було продемонстровано в лютому цього року на конкурсі, присвяченому екологічним електронним пристроям.

Татуїрована телефонна клавіатура, постійно імплантована під шкіру людини, складається з тонкої смужки силікону 5x10 см із розташованими на ній гнучкими мікročіпами. Вона вводиться у руку через надріз згорнутою, і розгортається між шкірою та м'язами. Цей пристрій, що містить блютуз-інтерфейс, може зв'язуватись не лише з мобільником, але й з іншими імплантами у вашому тілі.

Дві трубки під'єднують «тілофон» до артерії та вени. Кров надходить у елемент живлення, який генерує електричний струм із її кисню та глюкози. Використана кров продовжує мандрівку з артерії у вену.

Над місцем, де розташовано імплант, зроблено татуювання зі спеціального чорнила у вигляді мікросфер, заповнених речовиною, що стає непрозорою під дією магнітного поля. Відповідно, необхідне магнітне поле генерується матрицею на імпланті під тією частиною татуїованого екрана на шкірі, де потрібно щось «намалювати». Крім цього, верхня імпланта одночасно є сенсором для введення інформації.

Імплант здатен перевіряти показники крові в режимі реального часу та одразу сповіщати власника про наявні проблеми. І на додачу, він може бути просто таким собі електронним тату, картинку якого можна міняти коли завгодно.

Як говорить сам автор, «пристрій завжди присутній, завжди працює і не заважає своєму власникові. Він захищений від води й може жититися від піци». Варто тільки додати — на сьогодні існують лише концептуальні прототипи такого пристрою. Інформація щодо можливого серійного виробництва відсутня, а принципова проблема — що робити, якщо рука дуже волохата — не вирішена. ■

Двадцять двоє «НЕГРЕНЯТ»

ВВЕДЕННЯ СТАРИХ-НОВИХ ПРАВИЛ У «ФОРМУЛІ-1» ПЕРЕТВОРИЛО ПЕРЕГОНИ У ГРУ НА ВИБУВАННЯ. В ІСПАНІЇ ІЗ 22-Х УЧАСНИКІВ ЗАЛИШИЛОСЯ 13...

АВТОР: Руслан Родзін

У сезоні 2008-го знову відмінили трекшн-контроль (електронний контроль за зчепленням коліс із поверхнею траси). І хоча це не єдина цьогорічна новація,

сама вона нині найбільше впливає на підготовку до кожного наступного етапу всіх без винятку команд. Додаткова електроніка, котру — після попередньої заборони 1994 року — дозволили використовувати на початку цього століття, відчутно допомагала пілотам. Вони могли менше зважати на зношеність гуми, техніка сама відслідковувала моменти пробуксовки та зводила нанівець ризик розворотів. Наразі у «Формулі-1» калри вирішують якщо не все, то дуже багато. А перші чотири Гран-прі унаочнили англійську пісеньку-лічилку про десятьох негреньят, які вирішили пообідати, сходити на пасіку чи скупатися в морі. Історія, як пам'ятаєте, закінчилася драматично.

ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

Перевіривши себе на міщ в Австралії, Малайзії та Бахреїні, наприкінці квітня «Формула-1» переїхала на

Батьківщину — до Старого світу. За винятком канадського етапу (8 червня), десять з одинадцяти наступних стартів пройдуть у Європі. Й перший же з тутешніх Гран-прі — перегони в Іспанії — вважається класичним випробуванням і для болідів, і для головних дійових осіб Великого Цирку, як ще називають «Формулу-1». Відтепер настає основна стадія першості, коли вже можна підбивати деякі підсумки та більш-менш упевнено робити прогнози.

Траса «Каталунья—Монтмело» еталонна завдяки її швидкісним і різноманітним поворотам, які вимагають жорсткого гальмування (тому трек непростий для обгонів), двом прямим — короткій і довгій, а також покриттю, яке буквально на очах «убиває» гуму. Вдень часто піднімається вітер, який заважає використовувати боліди на повну потужність. Від пілотів ця траса вимагає

І тільки боліди Ferrari не мали проблем на Гран-прі Іспанії

налаштованості на сумлінну й точну роботу, виваженості у прийнятті рішень і відмінного відчуття техніки.

Єдине, чого не чекали на Піренейському півострові, так це розкішного шоу, яке подарував у дебюті сезону Зелений Континент. В Австралії глядачі не встигали рахувати лutzerів — з 22-х болідів до фінішу дотягують тільки 7, а перемагає разом зі своєю командою McLaren/Mercedes Льюїс Гемілтон. Льюїс не втрачає надію стати наймолодшим в історії F-1 чемпіоном світу, «взувши» ще й у такий спосіб свого колишнього напарника Фернандо Алонсо, котрий досі був меншешким за віком з-поміж усіх тріумфаторів. На другу сходинку піднімається Нік Гайдфельд, чим сигналізує про серйозність намірів BMW. Нарешті, перший подіум у кар'єрі завойовує Ніко Росберг: для його «стайні» Williams-Toyota — чудова нагода підтвердити власні амбіції.

ДЕЖА ВІО: ІНТРИГИ Й АВАРІЇ

В Іспанії, на відміну від несподівано спокійних Малайзії та Бахрейну, австралійська історія майже повторилася. Хіба що з невеликими відмінностями — команди все ж врахували деякі свої помилки й вжили відповідних заходів. Перед цим етапом гонщики Ferrari роблять дубль, а Кубок конструкторів завдяки стабільним виступам своїх пілотів очолює BMW, яку настійливо переслідують «срібні стріли» й «червоні жеребці».

Уже на першому колі траси «Каталуња — Монтмело» з'являється пейс-кар (автомобіль безпеки): Адріан Зутіль активно бореться за позиції, і в його болід вривається найбільший невдаха сезону, який з чотирьох гонок завершив лише одну — Себастьян Феттель. Обидва сходять із дистанції. А тим часом, із усіх лідерів поула — Кімі Ряйкконена, Фернандо Алонсо, Феліпе Масси, Роберта Кубіца й Льюїса Гемілтона — холоднокровність демонструють тільки пілоти Ferrari. Улюбленець місцевої публіки Алонсо пропускає поперед себе бразильця, Гемілтон витісняє на п'яту позицію польського гонщика. Щойно пейс-кар покидає трасу, як Себастьян Бурде наражається на атаку Нельсона Піке. Як там у пісеньці? «І їх залишилося 18».

Рокіровка в середині пелотону не заважає основним гравцям «своє робити»: Кімі та Феліпе впевнено

дивляться вперед, а за їхніми спинами починається дуель затихлих суперників — Алонсо й Гемілтона. Яскрава ілюстрація казусу минулого сезону, коли бійці команди McLaren так захопилися «міжсобойчи́ком», що прогавили чемпіонство. Тепер вони — по різні боки барикад, але навіть за кермом боліда Renault, який аж ніяк не вражає своїми швидкісними якостями та надійністю, іспанець мріє принаймні про подіуми та залікові очки. Щоправда, сьогодні він поводить себе стриманіше, уникаючи гучних заяв і галасливих претензій. Говорить хіба про ймовірне четверте місце в Кубку «стайні» Renault.

Коли настає черга піт-стопів, стає зрозумілим, наскільки впевнено почувається цього року Ferrari. Зазвичай, команда заздалегідь визначається, хто з тандему — перша скрипка, а хто прикриває тили. Відповідно розраховується й тактика піт-стопів: заїжджаючи до боксів пізніше, отримуєш перевагу. Оскільки «червоні» пілоти сьогодні рівні за всіма показниками, їх просто чергують. Так і інтрига зберігається, і простір для фантазій у гонщиків не обмежений, а команда — у виграші, незалежно від індивідуальної перемоги.

FERRARI: ДУБЛЬ ДВА

На швидкості близько 150 км/год у важку аварію потрапляє Хейккі Ковалайнен: в одному зі швидкісних поворотів у фіна не спрацьовують гальма, й він вилітає прямо на бар'єр з покришок. Коли його виносять з траси, гонщик піднімає великий папець, мовляв, усе гаразд. І їх залишається 16, бо раніше якось непомітно закінчує виступ Ентоні Девідсон. Остаточна кількість — 13 щасливчиків, які таки перетнуть фінішну лінію, — встановлюється після пошкодження переднього крила боліда Рубенса Барікелло, прикрої відмови двигуна в Алонсо й, нарешті, вибуху мотора в Росберга.

«Червоні жеребці» вдруге за сезон роблять дубль. А на третю сходинку п'єдесталу піднімається Гемілтон, якому ніяк не вдається повторити свій австралійський успіх. Перед наступним Гран-прі Туреччини Ferrari випереджає найближчих переслідувачів уже на 12 очок. А найбільш запеклу боротьбу 11 травня очікуватимемо між BMW і McLaren, яких розділяє лише 1 бал. ■

«ФОРМУЛА-1» СЕЗОН-2008

Становище в чемпіонаті після 4-х етапів

Позиція	Країна	Пілот	Очки
1		Кімі Ряйкконен	29
2		Льюїс Гемілтон	20
3		Роберт Кубіца	19
4		Феліпе Массе	18
5		Нік Гайдфельд	16
6		Хейккі Ковалайнен	14
7		Ярно Труллі	9
8		Марк Веббер	8
9		Ніко Росберг	7
10		Фернандо Алонсо	6
11		Казукі Накаджима	5
12		Дженсон Баттон	3
13		Себастьян Бурде	2

Позиція	Пілот	Очки
1	Ferrari	47
2	BMW Sauber/BMW	35
3	McLaren/Mercedes	34
4	Williams/Toyota	12
5	Toyota	9
6	Red Bull/Renault	8
7	Renault	6
8	Honda	3
9	Toro Rosso/Ferrari	2
10	Force India/Ferrari	0
11	Super Aguri/Honda	0

Фабрика мрій НАШОГО КІНО

Кадр із фільму «Богдан-Зиновій Хмельницький»

НАВЕСНІ В КИЄВІ ЗБИРАЮТЬСЯ ГОЛОВНІ ГРАВЦІ ВІТЧИЗНЯНОЇ КІНОСПРАВИ – ЩОБ ОБГОВОРИТИ НАБОЛІЛЕ, ОГЛЯНУТИ НОВИНКИ Й РОЗПОДІЛИТИ МІЖ СОБОЮ «СЛОНІВ». **ТИЖДЕНЬ** ТЕЖ ПОБУВАВ НА ЦЬОГОРІЧНОМУ «КІНОФОРУМІ»

АВТОР: НАТАЛІЯ ПЕТРИНСЬКА

П'ятирічку своєї діяльності організатори Київського міжнародного «Кінофоруму України» відзначили розширеною програмою, але із запрошеними «зірками» вирішили не напружуватися. Адже ця подія більше бізнесова, ніж мистецька. Семінари, «круглі столи», виставка обладнання та послуг для кінопрокату й кіновиробництва, презентації технологічних інновацій передусім розраховані на фахівців. Також цього року уперше відбулася відеоконференція між американською Асоціацією кіновиробників та Асоціацією продю-

серів України. Під час телемосту вітчизняні й зарубіжні кіношники розмірковували про відмінності різних моделей кіновиробництва. Зрештою дійшли висновку, що ми маємо орієнтуватися на європейську систему Co-production, базовану на залученні до спільних проектів виробників з різних країн світу.

Однак допрем'єрні покази стрічок та публічні презентації проектів, які перебувають ще на стадії підготовки, дозволяють і пересічному глядачеві зорієнтуватися в українському кінопроцесі. Принаймні за три дні імпрези можна було скласти доволі точне враження про «кухню» українського кіно й смаки її завсідників.

МЕТР КОРОТКИЙ І ПОВНИЙ

А кухня ця навіть не комунальна – більше скидається на класичну «хрущобну», в якій ремонту не було від часу заселення перших мешканців. Наочний доказ цього невітшного факту – програма Фестивалю допрем'єрних показів, в якій, крім голлівудського «Списку контактів», було шляхетно представлено винятково українські стрічки та фільми спільного виробництва. Всього набралось з десяток.

Національна кіностудія художніх фільмів ім. О. Довженка влаштувала перегляд короткометражок «Ріка», «Закон», «Хто помре сьогодні?». Повний метр презентували наразі модними серед наших

режисерів історичними картинами, в яких зазвичай брак професійної майстерності навчилися вправно камуфлювати пишними костюмами й вигадливим гримом. «Владика Андрей» Олеся Янчука оповідає про митрополита Української греко-католицької церкви Андрея Шептицького. Стрічку «Богдан-Зиновій Хмельницький», котру Микола Мащенко з колегами творили протягом 7 років, уже від 8 травня глядачі зможуть порівнювати з присвяченим тому ж періоду «Огнем і мечем» Єжи Гоффмана.

Ялтинська кіностудія відзвітувала «автобіографічним» фільмом «100 років ялтинському кіно». Як і картину українсько-російського виробництва «Червоні перли кохання», її створив естонський режисер Андрес Пуустусмаа. Про здобутки наших віртуозів комп'ютерної графіки рапортували розробники спецефектів до «Люзії страху» за однойменною книгою віце-прем'єра Олександра Турчи-

нова. Судячи з двох демонстрованих епізодів, на спецефектах у цьому випадку не заощаджували.

Презентація майбутнього циклу повнометражних альманахів «Київ, я люблю тебе» засвідчила наполеонівські плани його ініціатора та керівника Юрія Терещенка. Медіа-проект, який претендує на своєрідний аналог кіноальманахів про Париж, Лондон та Нью-Йорк, відкритий для українських чи іноземних режисерів, готових зізнатися в палких, але чистих почуттях до української столиці.

ЛІКАРЯ ВИКЛИКАЛИ?

Окремою програмою цього річного «Кінофоруму» стала презентація ігрових фільмів, котрі фінансуються державою. Аби на адресу Міністерства культури і туризму України потім не чулося зловтішне «Акела промахнувся», до обговорення запросили експертів, які мали висловитися з приводу художньої цінності та комерційної привабливості цих стрі-

чок і спрогнозувати їх прокатний потенціал.

Найменший захват професіоналів викликав проект Марини Кондратьєвої «Одного разу я прокинулась». Трагікомічна історія стосунків кінорежисера-невдахи та його психоаналітика, який усе життя мріяв стати актором, викачала з бюджету 7 млн грн. За визначенням авторки, цей фільм має чимось нагадати українцям «Амелі». Чим саме, амбітна дебютантка не уточнила.

Не повірили критики й Валентину Васяновичу, котрий показував уривки зі своєї сповненої елементами абсурду стрічки «Анду». Її головний герой — проктолог районної поліклініки, який у глибині душі відчуває себе поетом. Достеменно не відомо, чи справдяться сподівання режисера на успішну фестивальну долю свого дітища, та після знайомства з душевним сум'яттям українських екранних ескулапів ми принаймні краще розумітимемо, через що потерпає вітчизняна медицина. ►

ДОСЬЄ ТИЖНЯ

«СПИСОК КОНТАКТІВ»

В основі психологічного трилера з елементами мелодрами Марселя Лангснеттера — історія закомплексованого молодого бухгалтера (Юен МакГрегор), який знайомиться з успішним і самовпевненим адвокатом (Г'ю Джукмен). Згодом ця зустріч обертається для головного героя неабиякими проблемами в особистому житті. Загалом доволі передбачуваний сюжет і очікуваний фінал рятують операторська робота Данте Спінотті, переконлива гра акторів та непоганий музичний супровід. Українська прем'єра фільму відбулася одночасно зі світовою в кінотеатрі «Жовтень». Ця картина викликала найбільшу зацікавленість учасників «Кінофоруму України», зібравши на показі майже повну залу.

«ЧЕРВОНІ ПЕРЛИ КОХАННЯ»

Для мелодрами українсько-російського виробництва відбувається в Києві. Героїня стрічки — фінансово забезпечена, але нещаслива жінка — шукає поради в бурятського шамана, який насправді виявляється шахраєм. Цей комбінатор дарує їй талісман-афродизіак — червоні перли, котрі врешті причаровують до неї молодого мотогощика. І поки чоловік пристрасної пані мотається світом, залагоджуючи свої справи, парочка кохається до нестями на тлі романтичних декорацій міста. Головні ролі виконують Оксана Фандера та Євгеній Циганов. Автор ідеї — Константин Мурзенко, відомий за картинами «Богиня», «Жерсть» та «Мама, не горюй». Прем'єру в Україні та Росії заплановано на 8 травня.

Фестиваль допрем'єрних показів

«О, ЩАСЛИВЧИКИ!»

Перший прокатний фільм українсько-російської групи компаній Star Media, яка спеціалізується на виробництві та дистрибуції телевізійних проєктів. Режисер Едуард Паррі зробив типову молодіжну комедію про інфантильного лужера, якого рятують від самогубства двоє епатажних чарівників (Владімір Меньшов і Сергій Шакуров). Ці «чортики з табакерки» пропонують йому почати нове яскраве життя. Зрештою їх підказки перетворюють існування героя на калейдоскоп веселих і сумних історій. Зйомки наразі тривають у Києві та селі Підгірці Львівської області. Презентація стрічки відбулася в цифровому кінотеатрі «ОПТА». Прем'єра картини очікується наприкінці 2008 року.

ПЕРСОНАЛЬНЕ

КІНО І КОНІ

А продюсер фільму з робочою назвою «Зона», який оповідає про перші два тижні після Чорнобильської трагедії, Діна Борисенко, навпаки, розраховує на широкий прокат не лише в Україні, а й у Старому світі. Драма з елементами фільму-катастрофи вийняла з кишень платників податків 18 млн грн.

Втричі менше знадобилося Михайлові Іленку для стрічки «Той, що пройшов крізь вогонь». Режисера вразив життєпис полтавця Івана Доценка – льотчика, героя СРСР, який після фашистського полону втік до Америки і став вождем у резервації індіанців. Якщо картина отримає солідніше фінансування, зйомки «американського періоду» відбуватимуться безпосередньо в США. Заскочені такою екзотикою кінофахівці разом вирішили, що фільм Іленка має найвищий комерційний потенціал.

СІМ В ОДНОМУ

«Цукерки» для тих, хто вже створили своє кіно, – церемонію нагородження «Національною премією кінобізнесу України» та спеціалізованою премією реклами «25-й кадр» – зіпсували автомобільні корки, погода й небажання номінантів отримати заслужене. Тож замість звитяжців вдячні промови виголошували переважно їхні помічники. Найбільший урожай нагород збирила картина Кіри Муратової «Два в одному». Цю стрічку відзначили за найкращі трейлер до фільму, афішу, слоган («Кіно починається з вішалки») та VTL-акцію. Найліпшими кіноакторами визнано виконавців головних ролей Богдана Ступку та Наталю Бузько. Сама режисерка удостоїлася п'єдесталу як «легенда українського кіно».

Культурний центр «Київ» випередив усіх столичних конкурентів, а одеський «Сінема-сіті» – регіональних суперників. За підтримку й розвиток некомерційного кіно преміювали кінотеатр «Жовтень». У номінації «Найбільш касовий вітчизняний прокатний фільм» перемогу святкував українсько-російський проєкт «Інді». Загалом у різних категоріях конкурсну складову забезпечували від чотирьох до десяти картин. Утім, на таку «широту» спромоглися не за рахунок збільшення кількості українських стрічок, а методом додавання: цього року вперше до конкурсу потрапили фільми телевізійного формату. ■

ІДА ВОРА
художник,
журналіст-концептуаліст

Кілька років поспіль я разом із друзями відпочивала в Криму, на мисі Тарханкут – можливо, останньому малолюдному, ще не спалюженому і не розібраному на маленькі клаптики куточку Автономної Республіки. Неподалік від нашого місця дислокації просто в степу є стара кошара, яка слугує одним із небагатьох орієнтирів на крученій дорозі. Попри назву, тут мешкають зовсім не вівці, а коні. Вдень кілька десятків непарнокопитних сумирно пасуться, насолоджуються жорсткою травою, водночас прикрашаючи собою пейзаж. Найдопитливіші з них інколи зворушливо заглядають у віконця автівок відчайдушних адептів екстриму. Вряди-годи табун «розминається»: шалений чвал, земля гуде. Особливо ефектно це виглядає вночі, коли Місяць уповні. Не багатьом відомо, що ці елегантні тварини насправді – майбутнє ковбасне м'ясо. Для чого господар цих тварин, власне, і тримає. Та одного разу їм випало покрасуватися в естетській стрічці Олеса Саніна «Мамай». Приїхала знімальна група, а роз-

кішної природи довкола і так доволі. Хвилюючу історію про коней-«зірок» розповість вам будь-який місцевий мешканець. Делікатно опускаючи маленьку дрібничку: в нинішньому комонному товаристві тодішніх «акторів» залишилося кілька особин.

Кіно зробили, ковбасу з'їли, а пам'ять залишилася, немов учора було. Фільм, правда, мало хто бачив, але чули всі. Це ж яка подія! Кіно знімають! Звісно, подія. Якщо один фільм створювати раз на п'ятирічку, то просто незабутній ексцес.

Ситуація взагалі склалася унікальна: в країні, котра володіє однією з найбільших кіностудій Східної Європи, має традиції самобутнього кінематографа, приймає престижний, а головне – гучний кінофестиваль «Молодість», свого кіновиробництва позбулися «піднудь». Кожна повнометражна картина, незалежно від її якості, стає подією лише з факту своєї появи. Хто відповідальний за таке неподобство вже годі розібратися: один киває на іншого, всі разом – на державу, а підстаркуваті адепти «українського ліричного кіно» стоять на смерть перед комерціалізацією процесу вірусом «продажного масового мистецтва». «Дайте ліпше нам грошей, ми вам богданів хмельницьких наробиємо!» «Геть дешеві бойовики, не дамо спалюжити традицій!» Ну, не давайте. Так і будуть тарханкутські коні, доки живі, рухливим монументом вітчизняному кінематографу. А недобиті шанувальники десятої Музи, вдвляючись у здійснену ними куряву ген-ген у степу широкому, стиха промовлятимуть «Ну чим ми, їжаки, не коні?»

Не блокбастером ЄДИНИМ

«КОЛИ ЯКІСНО ЗРОБЛЕНИЙ ФІЛЬМ ДАЄ ПРИБУТОК СВОЇМ ПРОДЮСЕРАМ ТА ІНВЕСТИТОРАМ, САМЕ ЦЕ І Є КІНОБІЗНЕС»

ПРЯМА МОВА: Андрій Різоль, генеральний продюсер «Кінофоруму України»

В усіх країнах світу з розвиненою кіноіндустрією, існує ключова подія кінобізнесу. В США — це «Шоувест», в Європі — «СінемаЕкспо», в Росії — «КіноЕкспо», в Україні — «Кінофорум». Сьогодні він відіграє роль головного майданчика для презентацій фірмами-учасниками своїх інновацій. Тому ми сконцентровані на тому, щоб створити платформу для розвитку кіно як галузі економіки.

«Кінофорум» наполегливо намагається довести, що кіно — це не тільки вид мистецтва. Цього року ми найбільшого значення надали саме виробничим питанням: новій техніці, технологіям монтажу, нюансам страхування кіновиробництва, презентації нових стрічок до запуску їх на широкий екран. За 5 років у нашому заході взяли участь понад 400 компаній з 20 країн світу. За моїми даними, завдяки «Кінофоруму» створено близько 60 спільних підприємств або відкрито представництва певних кіноструктур в Україні.

Ми не претендуємо на масовість нашого дійства, оскільки фахівців у цій галузі не так і багато. Та саме ця невелика група людей і визначає розвиток вітчизняного кінобізнесу. Загалом сьогодні в країні нараховується близько 200 компаній, котрі тією чи іншою мірою причетні до кіноіндустрії.

Хоч «Кінофорум» і не займає величезних площ, 2008 року було

зарєєстровано 120 компаній з восьми країн світу. Всі подають заявки на комерційній основі, виняток ми робимо лише для українських структур: з багатьох навіть грошей не беремо, оскільки зацікавлені в просуванні вітчизняного кіно. Це наша соціальна позиція. Також ми проводимо церемонію нагородження «Національною премією кінобізнесу України». Цьогоріч ми вперше провели експеримент, додавши кілька спеціалізованих номінацій реклами, і допустили до конкурсу телефільми. Щодо останнього, мені особисто цей досвід не сподобався. Думаю, відтепер потрібно чітко триматися лінії кіно та не розфокусовувати увагу.

Ми постійно шукаємо нові форми й шляхи розвитку. До того ж нам хотілося показати не лише чотири повнометражні трейлери, зняті 2007-го, а якось наситити програму. Проблема в тому, що чесний вибір існує тоді, коли є з чого вибирати. А нам доводиться задовольнятися наявною кількістю та якістю українського кінопродукту.

Я не оцінюю художню складову стрічок. Для мене важливі інші критерії. Перший — це ініціативність людей, які намагаються щось зробити, нехай це буде і не шедевр. Другий стосується виключно бізнесу: створене має давати прибуток. Оскільки до самоокупності українських фільмів дорога довга, ми просто прагнемо максимально стимулювати цей процес. Подальшу

долю тих допрем'єрних показів, які в нас відбуваються, вирішують продюсери цих картин і дистриб'ютори.

Розвиток вітчизняного кінобізнесу я оцінюю дуже суб'єктивно. Але точно знаю: якщо наполегливо працювати, все буде гаразд. Уже сьогодні відчутні деякі позитивні зміни. Зокрема, з кожним роком ми все ближче до європейської моделі кіно. Нам не підходять російська або американська моделі. Наш варіант — це інтелектуальні рентабельні фільми, а не тільки блокбастери з великими касовими зборами. ■

Андрій Різоль
ДОВОДИТЬ,
ЩО КІНО —
ЦЕ НЕ ЛИШЕ
ВИД МИСТЕЦТВА

Зроблено вручну

МАГІЯ ГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗДАТНА
ОЖИВЛЯТИ ТІНІ МИНУЛОГО

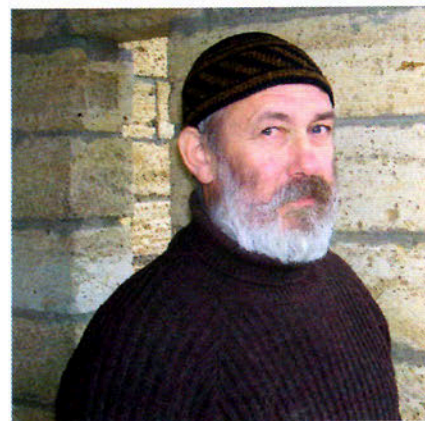
АВТОР: МАР'ЯНА ПРУТ

«Ольвійський пейзаж з руїнами», модульний офорт

Наразі займатися малюнком і офортом, ігноруючи новітні технології, — означає твердо розуміти власний шлях у мистецтві. Ці техніки, де першу скрипку ведуть чіткість ліній, гра фактур, специфічний фокус зображення, вимагають майстерності та школи. А ще — неабии-

якого терпіння. Адже доволі складно марудитися з офортним станком, травити дошки, робити певну кількість аркушів, щоб досягти бажаної якості та ясності (для невтаємничених — офортна протравлена дошка набивається фарбою ребром долоні, і так кожен наступний відбиток). Легше плюнути на цю копітку справу — й підправити на

ВОЛОДИМИР БАХТОВ
страж традиції

комп'ютері, як роблять уже чимало хитрунів.

Володимир Бахтов — повна їх протилежність, він графік затаятий і послідовний. І про те, що митець перебуває серед небагатьох хранителів традиції, свідчить хоча б той факт, що його аркуші зберігаються в Третьяковській галереї та в інших, аж ніяк не гірших, місцях світу. Уродженець Луганщини, нині художник мешкає в Ольвії, що на Миколаївщині. І земля, котра являє собою суцільний культурний шар, підштовхує його до створення своєї версії підґрунтя сучасної цивілізації.

Виставка Бахтова «Пейзаж із Руїнами», яка нині триває в столиці, представляє малюнки, доповнені модульними офортами. Ці насичені тіннями зниклих народів і артефактів аркуші водночас наче проростають геометричними модулями, подібними до дитячих кубиків, із яких складаються умовні брами й башти. Вправність офортиса робить ці «кубики» об'ємними, матеріальними, шорсткими, як піщаник. Світ завалюється, але тримається, хоча й ледь-ледь.

Руїни — це наше «все». Так можна зрозуміти неоднозначний месидж художника. Питання дискусійне, але все це зроблено занадто віртуозно, щоб бути правдою тільки однієї людини. ■

ФОРУМ ВИДАВЦІВ – ДІТЯМ

- книжкова виставка-ярмарок
- фестиваль дитячого читання «Книгоманія»
- благодійна акція «Подаруй дитині книжку!»

Організатори:

Львівська міська рада

Громадська організація «Форум видавців»

Мистецьке об'єднання «Дзига»

8-10 травня 2008 р.

10.00-18.00 Палац Мистецтв (вул. Коперника, 17)

- 100 000 книжок за видавничими цінами
- 50 000 можливостей для спілкування
- 10 000 способів розважитися і навчитися
- 5 000 шансів показати свої здібності
- 1 000 літературних пригод і нагород
- 100 улюблених письменників
- Одна читаюча Україна

Програма заходів на сайті www.knygomania.com.ua, в газетах

також в бібліотеках, школах, книгарнях Львова і області

Щогодини – книжкова лотерея для ерудитів. Приз – нова цікава книжка!

Генеральний партнер

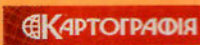
Спеціальний партнер

Партнери

Офіційні партнери

Прихильники

Партнери

Медіа-підтримка

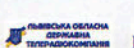
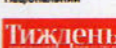
Генеральний партнер

Інформаційний партнер

Спеціальний партнер

ВХІД ВІЛЬНИЙ!

CD

Стрілецькі, звитяжні

Олег Скрипка продовжує ліквідувати білі плями на жанровій мапі вітчизняної музичної культури. Нині він реанімує малодосліджений шар повстанської пісні, котру, на його думку, варто популяризувати і заради відновлення духовного зв'язку поколінь, і з суто мистецьких причин. Задля цього було засновано фестиваль «Молода гвардія», який обіцяє бути регулярним, та випущено перший диск CD-серіалу «Українська героїчна пісня».

Окрім автентичних повстанських пісень, до першої збірки увійшли й авторські треки — «Не кажи нікому» від «Тартака» й Андрія Підлужного, «Партизанська» від гурту «Хорта», «Гей же гу» від «Флайззи». Ці композиції органічно та переконливо вписалися у «доблесний» контекст збірки. Власні обробки повстанських стандартів запропонували Тарас Компаніченко спільно з «В.В.» («Марш січових стрільців»), Тарас Чубай («Пливе кача»), «ТНМК» («Пливе чоловік»), «Мандри» («Сьогодні нас Карпати зустрічають»), Марія Бурмака («Гей, на горі, на Маківці»). «Низку пісень, — коментує співпродюсер проекту Юрко Зелений, — склали самі стрільці, серед яких було чимало професійних музикантів, траплялися й диригенти оркестрів. Людьми вони були самовідданими, не потребували ні слави, ні вигоди: за Україну ж боролися, а не за власні відзнаки. Тому, на жаль, більшість із них так і залишилися авторами невідомими...» Звучатимуть призабуті повстанські пісні не тільки в межах конкретної акції, а й у поточних концертних плей-листах популярних рок-команд.

Олександр Євтушенко

Українська героїчна пісня. — Музичне видавництво «Країна мрій», 2008.

КІНО

В'язень скафандра

Історія редактора модного журналу Elle Жана-Домініка Бобі, якого після інсульту розбив параліч, могла вийти різною. Пафосною або слинявою, депресивною чи моралізаторською. Втім, авторів стрічки «Скафандр і метелик» Джуліану Шнабелю вдалося зробити її зворушливою та життєствердною рівно настільки, щоби не

перетворити на нудно-солодку жуїтку. Екранізуючи роман людини, яка опинилася у становищі овоча з мозком, режисер відмовився від хронологічної оповіді. Чим ще більше підкреслив контраст між колишнім плейбоєм та теперішнім в'язнем платі. Коли вам ледь за сорок, ви успішний професіонал, улюбленець жі-

ВИСТАВКА

Останні пальми

Олег Тістол здобув славу концептуаліста, передусім, завдяки своїм довготривалим проектам. Чи не найвідоміший з них — «Ю.Бе.Ка». «Портрети пальм, інакше кажучи. Перші «райські дерева для українців», як називає ці рослини сам художник, з'явилися в його роботах ще у середині 1990-х років. Скільки всього розхристаних краєвиськів відтоді він створив, і не перелічити. Та попри однотипність образів, Тістол постійно видозмінює улюблену «натуру», випробовуючи на ній нові техніки. Експозицію, котра нещодавно демонструвалася в «Я Галереї», в основному, склали фотопринти на списаних сторінках шкільних зошитів. Наразі митець пропонує помилуватися іншими фотопринтами, намальованою темними маркерами графікою та олійним живописом — своєрідним маніфестом «Ю.Бе.Ка». Щодо останнього, то кілька великих полотен навіть потрапили до PinchukArtCentre на виставку Reflection, де розташувалися поряд з

витворами найпопулярніших художників світу. Проте будь-який затягнутий проект, скільки б концептуального шарму в ньому не було, все ж колись таки набридає. Сьогодні Тістол заявив про його завершення. Однак з припискою «можливо». Про всяк випадок.

До 30 травня
Галерея «Колекція»
(Київ, вул. Паньківська, 8)

Анна Шабеко

КНИГА

Кримінальний талант

нок і батько трьох дітей, навряд чи ви часто думаете про крихкість існування. Кому ж приємно замислюватися про погане. Інша справа, якщо зв'язок із зовнішнім світом — це кліпання лівим оком і спеціальна абетка, розроблена для прототипу головного героя, за допомогою якої він і створив свою автобіографічну книгу. Щоб не втратити глузд, паралізований Бобі (Мат'є Амальрік) мандрує сторінками пам'яті. Викликаючи із забуття ті чи інші ситуації, він робить класичний висновок: жив не так, як треба. Для нього цей умовивід, наче вирок. Але усвідомлення того, що щастя полягає у звичайних речах і жестах — коли ти можеш обійняти власну дитину чи поголити бороду старому батькові — без зайвої нав'язливості виходить за межі екрану. Сам Шнабель, охарактеризувавши свою стрічку як «дуже напружену», наголосив, що «Скафандр і метелик» — фільм про заперечення смерті. Або про трансформацію тіла в книгу.

Олександра Коверзнева

«Аборигени з'їли Кука», кенгуру, Кайлі Міноуг — часто наші знання про Австралію за ці межі не виходять. Можливо, ще й тому, що туземні зірки, заробивши творчий капітал, прагнуть позбутися тавра провінційності й покинути Зелений Континент. Як це зробив двічі букерівський лауреат Пітер Кері, котрий давно милується краєвидами Нью-Йорка на постійній основі. Як це врешті не вдається головному героєві його «Крадіжки» — художникові Майклу Буну, котрий про минулість своєї локальної слави дізнається лише коли стає співучасником шахрайства. Після низки невдач він разом із розумово неповноцінним братом оселяється в замиському маєтку. Тут цей добряче підтоптаний динік зустрічає чарівну Мерлін і довіряється їй, ігноруючи народну мудрість про сіру кішку в темній кімнаті. Делегувавши голос персонажеві, письменник робить вигляд, що й сам не знає, як закінчиться історія з шедевром, який поцупили невідомі у Майклового сусіда. Натомість час від часу в оповідь

спантеличеного митця, котрого прекрасна пані втягує в аферу, зі своїми прямодушними коментарями вривається дурник Г'ю. Наче шекспірівський Блазень, він бачить більше закоханого інтелігента, який ніяк не второпає, чому йому доводиться пояснювати масштабність власної величі. Уточнення ці не зайві, оскільки автор відряджає Буну в мандрівку світом, де зарозумілі японці, американці та європейці щоразу вказуватимуть на його далеке від п'єдесталу місце. Австралійське коріння, здається, досі дошкуляє й самому Кері. Без цієї магістральної теми «Крадіжка» — позбавлений інтриги детектив. Та з нею — роман, який скидається на відкриту рану, котру охочі щедро притрушують сіллю.

Вікторія Поліненко

Пітер Кері. Крадіжка. — Х.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2008.

ТЕАТР

Змінити правила

Студентській виставі притаманний не просто магнетизм юності. Іноді вона стає візитівкою нового творчого покоління. Цьогорічний випускний акторський курс художнього керівника Молодого театру Станіслава Мойсеєва дебютує на столичній сцені виставою «У палаючій п'ятні» за п'єсою іспанського драматурга-неокласика ХХ століття Антоніо Буєро Вальєхо. Дія відбувається у школі-пансіонаті для сліпих, де запроваджено певний кодекс, за яким тутешні мешканці коректно називають себе незрячими й культивують оптимістичну атмосферу рівних можливостей зі здоровими людьми. Коли сюди потрапляє новачок, який не приймає ці правила гри, а воліє називати речі своїми іменами, починається колотнеча. Зіштовхуються дві соціальні позиції, котрі можна означити як ідеалізм і реалізм. Мовою сучасного сленгу — це гламур і депресняк. Та з обох сто-

рін — сліпі, незалежно від їхнього вибору й наявності дефекту зору. Очевидно, така п'єса не вибір самих акторів, і до нового бунту молодих максималістів проти світу буржуазного споживання ще далеко, та, за різними ознаками, в сьогоденньому українському театрі накреслюється поворот до тем, близьких нервові сучасного життя. Як на дебютантів, актори доволі невимушено тримаються на сцені. Це тим більш складно, позаяк виставу вирішено в пластиці незрячих. Діти візуальної культури, менше з тим, артисти психоло-

гічно переконливі й естетично зграбні. Дехто навіть не без лідерської харизми.

Молодий театр
(Київ, вул. Прорізна, 17)

Наталія Шевченко

ВИСТАВКА

ФЕСТИВАЛЬ

КІНО

АВАНГАРД

А КАПЕЛА

МІКС В останні роки важко згадати більш-менш тривалий період, коли б роботи львівського художника Сергія Савченка не мігрували галереями. «Дзига» у рідному Львові, «Триптих» в улюбленому Києві, Peace and Colour Gallery у примхливому Лондоні — і це далеко не повний перелік. Наразі митець освоює новий простір — зали столичної галереї «Боттега», де відкрилася його персональна виставка. Савченко — з тих експериментаторів, які творять легко й швидко, тож і робит у нього не бракує. Новий проект — нова тема й, відповідно, свіжі пропозиції. Нині у поле його інтересів потрапив хор — як ідеальне єднання, злиття без втрати індивідуальності. Картини художника намальовані насиченими фарбами, що на полотні утворюють нерозривну цілісність. Окрім живопису, в експозиції представлені експериментальні роботи Савченка, створені на папері, дереві, армованій фользі та поліетилені.
До 22 травня
Галерея «Боттега»
(Київ, вул. Михайлівська, 226)

«ПРО_ЛІТ»

Об'єкти ленд-арту Ганни Сидоренко та Сергія Якуніна можна було побачити на фестивалі в Шешорах 2005-го, та більше львівські художники відомі за кордоном. Зокрема, їхні роботи побували на імпрезі сучасного мистецтва Documenta і арт-фестивалі в Магдебурзі. Найновіший проект цього тандему «ПРО_ЛІТ» складається із серії медіативних інсталяцій.
До 15 травня
Галерея «Ленін»
(Запоріжжя, п-т Леніна, 193)

ХАРКІВ: ГОТЕЛІ

ПРОЕКТ «Готелі Харкова» — збірка поезії та прози, що об'єднує понад два десятки місцевих авторів. «З готелю починається знайомство з містом, із цієї збірки — знайомство з харківською поезією», — розмірковує письменник Сергій Жадан. Відтепер влучно дібрана назва прямо стосується й однойменного фестивалю сучасного мистецтва, який цього року триватиме два дні. Його відкриє виставка світлин молодих фотографів. На продовження — літературний вечір за участі Костянтина Беляєва, Лали Багірової, Андрія Уляненка та музика від «Море снів» і «Госпром». Другого дня виступатимуть літератори Олег Коцарев, Сашко Ушкалов, Катріна Хаддад і, звісно, Жадан. Музичну підтримку забезпечать «Собаки в космосі», «Оркестр Че», «Люк».
12 травня
Муніципальна галерея
(Харків, вул. Чернишевського, 15)
13 травня
Академічний театр української драми ім. Т. Шевченка
(Харків, вул. Сумська, 9)

ОБОРОНА КИЄВА

Київська фортеця XVII сторіччя є найбільшою в світі цитаделлю кам'яно-земляного типу, що непогано збереглася до нашого часу. Фестиваль «Фортеця Київ», який відбудеться на території цього архітектурного комплексу за участі фолк-рок колективів «Тінь Сонця», «Веремій», «САД», «Самі Свої», Run, є спробою повернути увагу громадськості до ділі історичних пам'яток.
11 травня
Музей «Київська фортеця»
(Київ, вул. Госпітальна, 16)

КІНОПЕСИМІЗМ

КОРОТКИЙ МЕТР Трохи сумний гумор об'єднує сім стрічок, які ввійшли у травневу збірку Future Shorts «Життя після життя». Окремо заслуговує на увагу відзначений нагородами міжнародних кінофестивалів румунський шедевр «Лампа»: розповідається про хлопчика Маріана, який має твердий намір подивитися фільм з Брюсом Лі. Задля цієї майже недосяжної мети хлопчик будить батька рано-вранці, й вони відправляються до міста, щоб полагодити телевизор. Також у програмі: рок-н-рольне кохання в картині «Форець», фантастичний кліп на пісню Джарвіса Кокера Don't let him waste your time, індійська драма «Розшифровка» про дорослу доньку, яка намагається знайти сенс у стосунках із батьком-алкоголіком, австралійська історія «Павук» про захоплення «чорним гумором», майже документальний фільм «Ліпарі» про рибалок та підліткова трагедія «Басейн».
3 8 травня
Кінотеатр «Жовтень»
(Київ, вул. Костянтинівська, 26)

СТАРІЙ І СМЕРТЬ

Абсурдистська трагікомедія режисера Крісті Пуу «Смерть пана Лазареску» 2005 року отримала приз Каннського кінофестивалю «Особливий погляд». Ідеться у ній про чолов'ягу похилого віку, якому жити залишилося трохи більше двох годин. За цей короткий проміжок часу він встигає поговорити з сусідами, помандрувати бухарестськими лікарнями й довести до сказу добру медсестру зі «Швидкодопомоги».
У кінотеатрах України
3 8 травня

«OPUS POSTH»

АКАДЕМІЧНА МУЗИКА Арії московських гостей на «ГогольFest-2008» утворять цілісну музичну форму на дві дії. День перший — концерт ансамблю «Opus posth». Виконавці у чорних балахонах і напівмасках під керівництвом скрипальки Татяни Грінченко в якості знеособлених, але досвідчених посередників демонструватимуть увесь спектр своєї музичної філософії: від барочної добахівської традиції до сучасного авангарду. День другий — концерт-лекція композитора Владіміра Мартинова. Православний мінімаліст, історик, виконавець, він відомий широким колом саундтреками до фільмів «Холодне літо 53-го», «Острів» і музикою до вистав Юрія Любімова та Анатолія Васильєва. Серед музикантів бестселером вважається його книга «Кінець часу композиторів», а твір «Come in!» для двох скрипок з оркестром став справжнім маніфестом опанованого ним у 1970-х роках стилю нової простоти.
15 – 16 травня
«Мистецький Арсенал»
(Київ, вул. Івана Мазепи, 30)

ДІАЛОГ

Програма ансамблю «Нова музика в Україні» побудована у формі діалогу наших композиторів з музичною Європою. На «Три п'єси» та «Сонатю» Антона Веберна п'єсою «Message on A.W.» відгукнеться Олександр Щецинський. За «Двома руками» Мауріціо Кагеля прозвучить «Привіт М.К.» Володимир Рунчака. Звершить цей перегук «Місячний П'єро» Арнольда Шенберга.
14 травня
«Мистецький Арсенал»
(Київ, вул. Івана Мазепи, 30)

ЛІТЕРАТУРА

ДЖАЗ

КЛАСИКА

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

ДЕНЬ ЄВРОПИ

Публічні дебати в павільйонах «Європейського містечка» та рок-концерт українських і закордонних команд.

11 травня. Київ; **14 травня.** Одеса; **17 травня.** Донецьк

«КИЇВ-БРАСС»

У виконанні камерного ансамблю звучатимуть твори Альбініні, Вівальді, Баха, Белліні, Гершвіна, Шостаковича.

12 травня. Будинок органної та камерної музики (Київ, вул. В. Васильківська, 77)

«ДЖЕМ»

Концерт гурту «Чиж & Со» – живий звук, старі хіти «Вечная молодость», «Еду, еду...», «Фантом».

13 травня. Національний палац «Україна» (Київ, вул. В. Васильківська, 103)

«ТАЄМНИЙ ШЛЮБ»

Прем'єра комічної опери Домеініко Чімарозі.

15 травня. Театр опери та балету (Дніпропетровськ, п-т К. Маркса, 72а)

«ДЕМОНСТРАЦІЯ»

Проект передбачає проведення віртуальних виставок, які «не помістилися» в реальному просторі арт-центру.

15 травня. «Я Галерея» (Київ, вул. Волозька, 55/57)

ВІДБІРНИЙ ТУР

До «Мазепа-fest – 2008» – запрошуються лише українськомовні рок-гурти.

17 травня. «Рок-Кафе» (Дніпропетровськ, наб. Перемоги, 106а)

«ПРОЩА ДО ТАРАСА»

Центральна подія – акція «Живий «Кобзар», під час якої паломники читатимуть улюблені вірші Шевченка, а потім українські гурти виконуватимуть акустичну музику.

18 травня. Канів (Тарасова гора)

SATYRICON

Виступ норвезької блек-метал групи.

18 травня. Клуб «Bingo» (Київ, п-т Перемоги, 112)

«ІНШИЙ ЛЬВІВ»

Інтимний портрет міста в естетиці «нуар» на світилинах Кирила Горішного: морок ночі, тіні від літарів, сонні вулиці.

До 22 травня. Музей етнографії та художнього промислу (Львів, п-т Свободи, 15)

ВСЕ ПРОСТО

ФЕСТИВАЛЬ Всеукраїнський фестиваль сучасної української літератури «Просто так» сім років поспіль відбувався восени в одному з найдревніших міст України – Коростені. Цього року організатори вирішили змінити час проведення імпрези, однак на формат літературного дійства це ніяк не вплине. За словами члена журі, письменника Валерія Нечипоренка, популярність фестивалю з кожним роком зростає, про що свідчить велика кількість надісланих рукописів від майстрів слова з різних регіонів. Організатори у жоден спосіб не обмежують учасників цього заходу, тому до Коростеня запрошують і початківців, і метрів. Переможці визначаються у п'яти «номінаціях»: чемпіонат поетів, турнір прози, семінар критиків, витребуєнки сатириків та конкурс авторів дитячої літератури. Смачний підсумок «Просто так – 2008» – читання літературних творів на березі мальовничої річки Уж.

17 травня

м. Коростень
Житомирської області

ОБМІН ПОЕТАМИ

«Слово мають поети» – акція, влаштована Німецькою академією мови та літератури, яка регулярно організовує зустрічі своїх культурних діячів із митцями інших країн. Цього разу черга України. 15 травня в ліричному подорож запрошують відомі українські й німецькомовні поети. 17 травня прийматимуть гостей двоє видатних майстрів – Юрій Андрухович і австрійець Крістоф Рансмайр.

15, 17 травня

Львівська обласна філармонія (Львів, вул. Чайковського, 7)

NO COMMENTS

ШОУ Візит співачки Лариси Долиної обіцяє бути видовищним і віддавати легким присмаком ностальгії. Ще задовго до того, як стати народною артисткою Росії, молода та енергійна Долина разом із композитором Ігорем Стецюком записала в Києві джазовий альбом – приголомшливо щедрий на ризиковані музичні ідеї. Наразі прима російської естради виступатиме з бігбеном Ігоря Бутмана та спільною шоу-програмою «Карнавал джазу 2. No comments». Перший «Карнавал» зібрав урожай оплесків ще 2002-го. Підігріта успіхом, кількома роками пізніше Долина здійснила у Москві свій «голлівудський» проект, виступивши у контрастних амплуа з Елом Джерро та Джорджем Дюком. Тепер у «Карнавалі джазу 2» довід пережитого й переспіваного вибухне із силою справжньої бомби. Роль Ігоря Бутмана в якості детонатора також переоцінити складно.

11 травня

Національний палац «Україна» (Київ, вул. В. Васильківська, 103)

ДЖАЗ + МОРЕ

Під час дитячого фестивалю «Джаз над морем» близько 120 юних учасників отримають нагоду поєднати служіння свігуну з відкриттям купального сезону. За 8 років функціонування імпрези тут побувало кілька десятків команд із Києва, Вінниці, Херсона й Одеси. Цього разу почесними гостями фесту стануть херсонські біг-бенди Анатолія Шумейка та Віталія Шаповаленка.

11 травня

Палац культури (Скадовськ, вул. Комунарів, 66)

НА ЗАМОВЛЕННЯ

КОНЦЕРТ Останнього разу польсько-італійсько-український скрипаль Вадим Бродський в Україні побував 5 років тому. Тоді в тандемі з диригентом Миколою Дядюрою та філармонійним оркестром він виконав Beatles-симфонію – із драйвом досвідченого «вовка» оркестроване Бродським попури на теми ліверпульської четвірки. Перепрофілювання класичного виконавця не викликало подиву: рано емігрувавши з СРСР, вихованець Давида Ойстраха швидко зорієнтувався в сучасній західній кон'юнктурі. Нині музикант віддасть шану споглядальному романтизму. Ідею виконання Скрипкового концерту Яна Сібелюса він коментує просто: мовляв, це замовлення дирекції Національної філармонії. Розвиваючи таке твердження, можна прогнозувати, що на інтерпретацію Симфонії №5 «Реформаторської» Фелікса Мендельсона Дядюру надихатиме тривожна навколишня дійсність.

10 травня

Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

ДУХОМ І СЛОВОМ

Камерний хор «Кредо» – одне з найцікавіших мистецьких явищ останніх років. Окрім успішних сценічних проектів, ознака визнання цього колективу – його кількарічна участь у московському Пасхальному фестивалі Валерія Гергієва. Програму з останнього фесту, а саме – літургійні твори Польової, Щербаківа, Шука, Вишневіського, Довганя, презентують і в Києві.

11 травня

«Мистецький Арсенал» (Київ, вул. Івана Мазепи, 30)

БАГАТІ ЛЮДИ Провінція, десь за 15 км від міста, біля річки. Стоїмо з донькою та намагаємося на трасі «зловити» машину. У Києві дуже швидко звикаєш до того, що варто підняти руку — й за кілька хвилин хтось зупиниться, щоб підвезти. Не обов'язково таксі. Не раз доводилось платити водіям мерсів, тойот чи бумерів. Вони навіть беруть менше, ніж таксистки, особливо вночі. Й ось пролітають повз нас пусті жигулі та москвичі. За півгодини мій початковий ентузіазм згасає. Доводиться пояснювати доньці, що у провінції, мабуть, живуть багаті люди, яким не потрібні гроші. Одинадцятирічна донька тільки посміялась: «Тому і їздять на «розвалюхах»...» ■

**СЕРГІЙ
ГУЗЬ**

**МАРІЯ
СТАРОЖИЦЬКА**

ДИТЯЧА ДБАЙЛИВІСТЬ У двір заїжджає пересувна агітаційна установка Блоку Юлії Тимошенко, з екрану телевізора щось пророчить Турчинов. Слухачі практично відсутні, лише малеча ганяє на дитячому майданчику. Дівчина в білій куртці з червоним серцем підходить до моєї доньки й пропонує їй заколоти волосся, бо, мовляв, коли пасма спадають на очі, зір може погіршитися. Дитина, на яку такі аксіоми досі не діяли, спокійно відшукуює в кишенях заколки, терпляче стоїть, доки агітаторка робить їй зачіску, чомно дякує. Спостерігаю з балкона цю іділію. Виходжу в двір — мала знову розпатлана. Питаю, чому заколки зняла, якщо вже їх одягала. А вона мені: «Ще, кажуть, прийдуть від Януковича й Кличка — чимось же треба буде і їх зайняти...» ■

ВІДЧУТИ РІЗНИЦЮ У моєму селі святкування 1 та 9 травня відбувалося однаково: так само формувалась колона від школи, так само несли прапори 15-ти республік СРСР, лишень спершу — до Леніна, а вже через тиждень — до меморіалу загиблим односельцям (разом із тим жерстяний орден Леніна на трибуні змінював орден Великої Вітчизняної). І все ж одна особливість, яка мені страшенно подобалась, була: я щороку чекав моменту, коли дві жіночки із небагатьох тоді уже ветеранів будуть обніматися й плакати, радіючи ще одному рокові без війни. На фоні пласких промов голів радгоспу та сільради це виглядало єдиним реалістичним образом. Героям слава! ■

**РОМАН
КАБАЧІЙ**

**ВЕРОНІКА
КІФІЧАК**

КРЕВЕТКИ ПО-ОДЕСЬКИ «Скільки креветок не бери, все одно три рази бігати!» — голосила на одеському Привозі колоритна продавщиця рожевих креветок різного «калібру»: від малюсіньких до гігантських. Око одразу вихопило величезні й відповідно — найдорожчі — саме такі продаються в супермаркетах. «Невже в лиманах такі водяться?» — запитала я. Продавщиця не розгубилася й миттю відказала: «Звісно! А ви що думали? Мій син — чудовий рибалка! Бувають і більші. Це так, середні...» Я про себе посміхнулася, але не сперечалася. Я ж, зрештою, в Одесі, підіграю. «Ні, такі гіганти не для мене!» — сказала я та взяла дві склянки маленьких, справжніх одеських креветок. Ммм...смачнічі, пахучі, з кропом. Що не кажи, а пара десятків креветок — і ти в нирвані! ■

БАШМАЧКІН ТА КУНГ-ФУ У вихідні подивився, як феєричний Джекі Чан знімає свої фільми. Подумалося, чим так приваблюють його персонажі нашого глядача. І зрозумів: це переважно такі самі маленькі люди, про існування яких ми знаємо ще зі школи. Герої Чана, як і Акакій Башмачкін, вийшли з гоголівської шинелі, та, на відміну від цього офісного планктону, вони прекрасно володіють бойовим мистецтвом. Про що агресивний зовнішній світ часто не знає, тож по пиці й отримує. І в цьому гуманіст Чан іде далі гуманіста Гоголя: він показує шлях, яким треба рухатися, щоб не залишитися тим, ким ти є. А Гоголь тільки констатує факт існування маленької людини, яку потрібно жаліти. Шкода. ■

**АНТОН
ЗІКОРА**

**НАТАЛЯ
ПЕТРИНСЬКА**

ПРОТЕСТНИЙ ДІДУСЬ У вихідні відвідала Харків. У цьому місті я була вперше, тому отримала чимало вражень. Харків виявився дуже зеленим і красивим містом із особливою атмосферою. Там ніби поєдналася законсервована радянська дійсність із прогресивними течіями. Попри постійний дощ, місто жило бурхливим життям: дівчата біля станцій метро роздавали газети з критикою Добкіна, молодь каталася на роликах, а бабусі з торбами неквапливо проходили повз крамнички. Але найяскравішим спогадом врізався у пам'ять один дідусь. Він стояв самотньо на величезній площі Свободи під проливним дощем, і вголос читав вірш у пафосному стилі соцреалізму, присвячений якомусь харківському ПТУ. Як виявилось, він протестував проти його закриття. Тільки чому один і в такий дивний спосіб? ■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

Коли ти хочеш знати

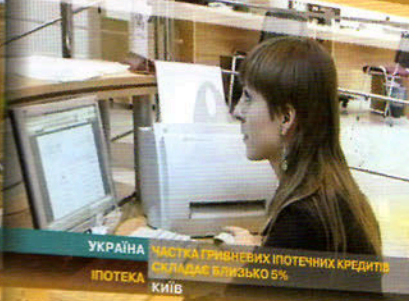
24

Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

УКРАЇНА
ПАРЛАМЕНТСЬКІ РОЗВАГИ

РЕГІОНАЛИ ЗНОВУ "З'ЯСУВАЛИ"
СТОСУНКИ З БЮДІВЦЯМИ
КИЇВ

УКРАЇНА
ІПОТЕКА

УМІТКА ГРИВНЕВИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ
ВІЗНАЧАЄ БЛИЗЬКО 5%
КИЇВ

США
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА АРХІВ

ЄВРОСОЮЗ
ШЕНГЕНСЬКА ЗОНА

ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ
ВХОДЖЕННЯ 9 КРАЇН ДО ЗОНИ ШЕНГЕНУ
СТРАСБУРГ

ІСПАНІЯ
ФОРМУЛА-1 АРХІВ

ЗУСИЛЛЯ "HONDA" СКОМЕНТОВАНО
НА СЕЗОНІ 2008-ГО РОКУ

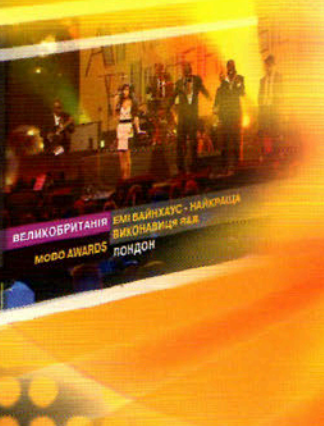

США
ФЕСТИВАЛЬ WIRED NEXTFEST
КОМПАНІЯ AIRSCOOPER CORPORATION

КИТАЙ
ШОУ MTV ШАНХАЙ

ЛЕРІС ХІЛТОН "ЗАСВІТИЛАСЯ"
НА MTV STYLE AWARDS

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ
MORO AWARDS ЛОНДОН

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжети за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 228-05-66
office@book-ye.com